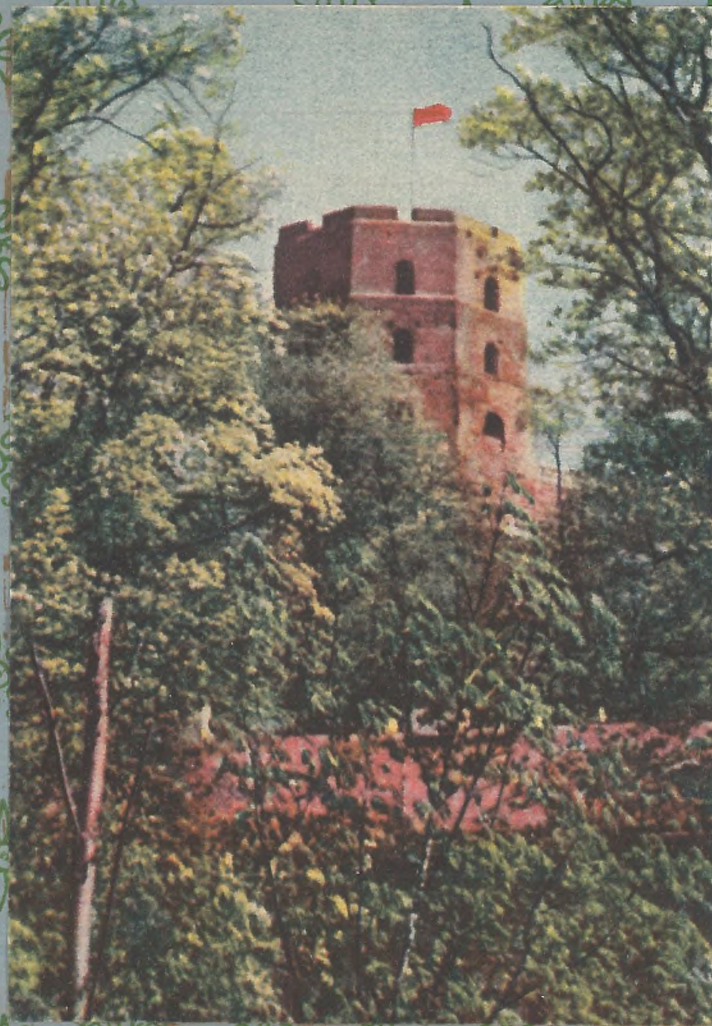
1956

Altorių Šešėly.	633
Pragaro Pošvaistės.	432
Kuprelis.	162
Raguvos Malūnininkas.	58
Svajūnas.	48
Paskendusi Vasara.	58
Algimantas.	244
Algimantas.	305
Išdavimas.	59
Tvirtos Rankos.	95
Tėvynėje.	107
Pergalė.	127
Naktis ant Morų.	345
Laiko Laiptais.	311
Kryžiai.	286
Neramu buvo Laisvės Alėjoj.	113
Kalnų Dvasia.	206
Gudrūna.	160
Atsiminimai ir Mintys.	300
Penkiolikos Metų Kapitonas.	449
Tėvynės Karo Laukuose.	270
Aukštaitijos Kalvose.	218
Dainavo Šalies Senų Žmonių Padavimai.	252
	5238.

Kovos Metai dėl Savosios Spaudos.	365
Kontržvalgyba Lietuvoje.	224
Kaip Želigovskis užėmė Vilnių.	45
Nacių Pragare.	238
Kryžiuočiai.	387
Naujųjų Metų Istorija.	183
Vienų Vieni.	424
Užuovėja.	360
Joniškėlio apskrities partizanai.	201
Nerimi.	101
Mes valdysim pasaulį.	517
Aukštųjų Šimonių likimas.	437
Žalgirio Mūšis.	94
Atsiminimai ir Mintys.	300
Durbės Mūšis.	96
Kaunas.	237
Kaip mes Vargelį Kapojom.	306
Laisvę Ginant.	200
Lenktynės su Šėtonu.	292
Laisvę Ginant.	308
Penktieji Metai.	592
Svieto Perėjūnas	149
Mes nešėme laisvę.	139
	6301

Klaikuma.	329
Rimties Valandėlė.	255
Brėkštant.	266
Sename Dvare.	243
Dykumose ir Giriose.	187
Žemaitės Raštai.	338
Ponas Tadas.	206
Į Švediją.	167
Darbas.	204
Raštai.	271
Siela Lagamine.	144
Naktis ant Nemuno.	201
Gondingos Kraštas.	230
Vaižganto Raštai.	239
Steigiamajame Kaune.	255
Pasaulių Kraštas.	175
Savame Krašte.	248
Gyvenimo Mokyklos.	239
Pėdsekys.	461
Apsakymai ir Padavimai.	278
Raitelis be Galvos.	466
Panait Istrati Baragano Dagynas.	154
Partizanai už Geležinės Uždangos.	398
	5990

Lapai.	392
Alpėse.	131
Tolimųjų Rytų Pasaulis.	334
Aplink Afriką.	547
Amazonės Džiunglėse.	355
Karės Baisenybės Lietuvoje.	55
Stebūklai ir paslaptys.	238
Mistiniame Sode.	207
Su Diev [illegible]	32
Rūtų šaujelę.	16
4 Pėstininkų Liet. karaliaus Mindaugo Pu.	120
Tau Lietuva.	480
Tau sesute.	269
Tolimieji kvadratai.	192
Suomių sovietų karas	172
Tarp dviejų gyvenimų.	462
Vieneri metai ir viena savaitė.	183
Žemaičių kankiniai.	68
Už spygliuotų vielų.	221
Mano Dienos	112
Nebuvo kada drobelių austi.	302
Genys margas, pasaulis dar margesnis	287
Bolševikų Valdžios atsiradimas Lietuvoje.	160
	5335

Sutemos.	187
Brydė Rugiuose.	190
Klajūnas.	229
Šiaudinėj Pastogėj.	245
Pilkieji Namai.	200
Šiaudinėj Pastogėj.	227
Tilto Sargas.	151
Liktūnas.	198
Žmonės ant Vieškelio.	190
Raudonoji Lelija.	168
Loreta.	172
Prasilenkimo Valanda.	247
Radybos.	163
Trylika Nelaimių.	168
Šilkinė Suknelė.	248
Tarp pelių ir Vyrų.	128
Klaikuma.	322
Princas ir Elgeta.	192
Robinzono Gyvenimas.	330
Marti iš Miesto.	90
Oikumenos Krašte.	334
Mindaugas II.	570
Lengvutė Lietuvos Istorija.	88
	5037

Balys Sruoga mūsų atsiminimuos.	552
Katorgon.	18
Pėdos mirties zonoje.	544
Sukilimas.	583
Dažytas Vualis.	304
Breksmės Našta.	384
Kaimiečiai. 2.	352
Kaimiečiai.	382
Aitvarai ir giria.	254
Kaimiečiai.	471
Kaimiečiai.	390
Spaudos Draudimo Gadynė.	47
Kur bakužė samanota.	288
Kur bėga Šešupė.	132
Keturi Ganytojai.	180
Paslaptingas Radinys.	63
Mergaitė iš Geto.	365
Nemuno Pakrantėmis.	136
Lenkų Sąmokslas Lietuvoje.	94
Nežinomo kareivio kapas.	185
Vakarų fronte nieko naujo.	253
Kinija- Azijos milžinas.	362
Buenos Airės Voratinkliai draikės be vėjo.	518
	6877

Ant Siūbuojančios Žemės.	150
Satyros.	214
Raudonasis Ratas.	217
Grožvylės Meilė.	165
Duonos Beieškant.	121
Svetimos Pagairės.	254
Ponia Bovary.	243
Ponia Bovary.	213
Tvanas.	205
Antrasis Krantas.	132
Kryžkelės.	353
Raštai.	272
Rytmetis Užgirių Kaime.	123
Būdviečių Mokykla.	232
Raštai.	483
Jovaras.	413
Raštai. Benjaminas Kordušas.	657
Rinktinė.	400
Rinktinė.	367
Keršytojas	115
Raštai.	271
Senasis Vilniaus Universitetas.	178
Kryžminė Ugnis.	92
	5900

Gyvenimo Nuotrupos	193
Žmogus kuris juokiasi.	697
Ir rytų fronte nieko naujo.	205
Žemės Šauksmas.	307
Vargdieniai.	390
Vargdieniai.	382
Vargdieniai.	358
Vargdieniai.	314
Vargdieniai.	216
Alma Mater.	433
Išdavystės Keliu.	262
Šioje ir anoje pusėje.	147
Katryna.	564
Palangos Juzė.	132
Rezestencija.	429
Ant Ribos.	482
Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje.	264
Kelionė.	259
Sename Dvare.	243
Žvalgo Užrašai.	176
Šišnorsparnių Sostas.	268
Tėvynės Varpai.	382
Jo Sužadėtinė.	394
	7477

Keršto Ugnys.	644
Po Dvidešimties Metų.	522
Po Dvidešimties Metų.	471
Sniego Platumos.	273
Lietuvių Mitologiškos Sakmės.	191
Karjeristai.	191
Poezija.	271
Kaimynai.	301
Rinktiniai Raštai.	263
Karolio IX Laikų Kronika.	271
Be Šeimos.	389
Kazokai.	292
Rinktiniai Raštai.	245
Liaudies Keršytojai.	392
Sako ir Vanzetis.	215
Žvejo Sūnus.	616
Vilius Karalius.	360
Vilius Karalius.	411
Karjeristai.	160
Ilgoji Naktis.	175
Karališka Diena.	254
Štai Jūsų Karalius.	145
Kaimietiškoji Psalmė.	189
	7241

Puodžiūnkiemis.	510
Kryžkelės.	353
Prieš Dieną.	271
Apsakymai ir apysakos.	298
A. Vienuolis.	593
A. Vienuolis.	476
Trylika nelaimių.	168
Didžiosios atgailos.	352
Gatvės berniuko nuotykiai.	508
Kalnas Atsiskyrėlis.	224
Kelias į Kairę.	284
Didžioji Meilė Broliai.	319
Paklydę Paukščiai.	379
Priešaika.	309
Po Tūkstančiais Kaukių.	240
Pradalgė.	478
Zoologija.	471
Nuo Imsrės iki Orinoko.	225
Nuo Kauno iki Atenų	379
Žvaigždė Viršum Girios.	374
Nusidėlė.	254
Motinos Rankos.	397
Motina.	308
	8110

Kryžiuočiai.	367
Kryžiuočiai.	360
Taika Ateina į Slėnį.	138
Likimo Keliu.	140
Žirgeliai Padebesiais.	148
Okupantų Replėse.	178
Geri Namai.	440
Sauja Derliaus.	558
Užburti Lobiai.	95
Balta Drobulė.	192
Rinktinė.	80
Sužaluotieji.	245
Žalgiris.	127
Žmogus be Veido.	193
Rinktinė.	80
Sudužęs Vaizdas.	244
Pranašystės apie Pasaulio Pabaigą.	109
Raudonasis Siaubas.	103
Užgesęs Sniegas.	285
Istoriniai Padavimai.	103
Eldorado.	150
Salavino Dienoraštis.	170
Paskutinį Kartą Tave Klausiu	169
	4674

Bausmė.	151
Vaižganto Raštai.	298
Vaižganto Raštai.	318
Vaižganto Raštai.	270
Vaižganto Raštai.	494
Po Mažają Aziją ir Irano Kalnyną.	286
Per Arabų Kraštus.	271
Voldemaras, Raštai.	672
Vaižganto Raštai.	215
Vaižganto Raštai.	256
Vaižganto Raštai.	449
Vaižganto Raštai.	446
Vaižganto Raštai.	301
Vaižganto Raštai.	290
Gamtininko Užrašai.	206
Daktaras Kripštukas Pragare.	191
Lietuvių Tautosaka.	158
Likimo Žaismas.	231
Gyvulių Ūkės.	70
Šilko Tinklai.	184
Meilė Trikampy	219
Panevėžio Atvadavimas 1919 mt.	234
Pragaro Pošvaistės.	432
	6532

Marija Mums Kalba.	159
Rinktinė.	80
Ukanose.	96
Jaunojo Galiūno Keliu.	157
Varpai Skamba.	180
Fatima ir Mes	255
Rinktinė.	80
Nuo Imsrės iki Orinoko.	225
Lietuvos Istorija.	697
Vilnius tarp Audrų.	561
Blaškomos Liepsnos.	287
Ant Saulėgrąžos Vamzdžio.	43
Blaškomos Liepsnos.	320
Kovose dėl Lietuvos.	704
Rinktinė.	80
Rojaus Vartai.	198
Hitleriniai Žudikai Kretingoje.	157
Kovose dėl Lietuvos.	688
Rinktinė.	80
Raudonieji Viduramžiai.	300
J. Laisve.	104
Švresa Lange.	247
Rinktinė.	80
	5478

Trumpa Diena.	434
Paletė ir Gyvenimas.	414
Nemunas.	237
Mindaugo Nužudymas.	246
Kaimynai.	238
Pragiedrulėiai.	219
Lietuvių Tautos Kelias.	240
Lietuvių Tautos Kelias.	245
Antanas Smetona.	181
Lietuvių Tautosakos Skaitymai.	511
Kartu su Liaudimi.	147
Lietuvių Tautosakos Rinktinė.	558
Lietuvos Girių Milžinai.	117
Lietuvos Sukilimas. 1862-1864 metais.	720
Džiunglių Kraštuose.	267
Rašytojo Kelionė aplink Pasaulį.	456
Rašytojo Kelionė aplink Pasaulį.	408
Rašytojo kelionė aplink Pasaulį	402
Gyventų Dienų Prisiminimai.	109
Inteligentų Stalas.	177
Lietuvių Archyvas.	436
Šilko Tinklai.	184
Kelias į Lietuvos Nepriklausomybės Atstatymą	96
	7052

Dėl Mūsų Sostinės.	304
Neužmiršime.	109
Broliai.	319
Žemaičio Šnekos.	285
Į Saulėtekį.	298
Žemaičio Šnekos.	239
Vanagai iš Anapus.	275
Faktai kaltina.	144
Rinktinė.	80
Laimės Ieškotojai.	262
Daina iš Kito Galo.	134
Ikaro Sonata.	194
Dėl Mūsų Sostinės.	245
Daubiškės Inteligentai.	171
Rinktinė.	80
Jaunoji Lietuva.	118
Rinktinė.	80
Daubiškės Inteligentai.	173
Rinktinė.	80
Negreit Išaušo Diena.	212
Rinktinė.	80
Per Liepsnojančią Žemę.	285
Rinktinė.	80
	4247

Kelionės.	479
Kilogramas Cukraus	272
Pajūriais Pamariais.	317
Nusikaltimas ir Bausmė.	300
Nusikaltimas ir Bausmė.	299
Nusikaltimas ir Bausmė.	257
P. Penkaičio Raštai.	270
P. Penkaičio Raštai.	336
P. Penkaičio Raštai.	271
Pajūriais Pamariais.	173
Raštai.	255
Upeliai Negrįžta į Kalnus.	510
A. Vienuolio Raštai.	195
Upė į Rytus Upė į Šiaurę.	627
Valančiaus Raštai.	68
Vinco Kudirkos Raštai.	487
Viltrakių Vaikai.	111
Atminimai.	23
Adomo Obuolys.	448
Arti Pražūties.	77
Varpai Skamba.	180
Angliakasio Atsiminimai.	526
Žemės ūkio kooperacija Nepriklausomoje Lietuvoje 1920-1940	257
	6778

Didvyrių Kelias.	223
Paskutinė Radiograma.	114
Su Minija į Baltiją.	210
Per Vieną Naktį.	240
Per Pragariškas Kančias.	325
Kaunas.	143
Angelai ir Nudemės.	252
Šeštasis Medis.	367
Purienos Po Vandeniu.	158
Rinktinė.	80
Žemė visada gyva.	146
Saulės Grįžimas.	141
Derliaus Vainikas.	359
Du Mediniai ir Trys Geležiniai kryžiai.	376
Viktutė.	143
Pirmoji Pradalgė	373
Agonija.	408
Tarp Dangaus ir Žemės.	142
Šiaurės Žvaigždė.	297
Manoji Dzūkija.	192
Antroji Pradalgė.	446
Bėgiai.	197
Vilniaus Rūbas.	495
	5827

Ben Hur.	472
Dabarties Kankiniai.	436
Vyrai Gedimino Kalne.	225
Pasakyta Parašyta.	350
Karės Laukuose.	81
Lietuvos Valstiečių Istorija.	249
Lietuvos Laukai.	263
Petras Cvirka, Rinktiniai Raštai.	436
Teroro ir Vergijos Imperija Sovietų Rusija.	309
Įkaitę Vilniaus Akmenys.	186
Hitlerininkų Piktadarybės Pabaltyje.	111
Rudenys ir Pavasariai.	350
Po Pasaulį Pasidairius.	360
Rudenys ir Pavasariai.	347
Joniškėlio Apskrities Partizanai.	220
Rudenys ir Pavasariai.	389
Raštai.	667
Mindaugas.	359
Mėnuo Vadinamas Medaus.	220
Oi Tu Kregždele	351
Tėvynėje ir Pasaulyje	319
Gyvenk ir neužmiršk paskutinę valandą.	357
Būdas Senovės Lietuvių Kalnėnų ir Žemaičių.	359
	7544

Per Giedrą ir Audrą.	272
Laumių Juosta.	348
Inicialai po Tiltu.	156
Kristaus Gyvenimas.	965
Pradalgė.	414
Dangus Debesyse.	325
Faktai Kaltina.	144
Dėl Mūsų Sostinės.	312
Pradalgė.	384
Pavasario Lietus.	261
Nepriklausomybės Saulėj.	295
Milfordo gatvės Elegijos	200
Runcė ir Dandierinas.	110
Prisikėlimas.	205
Nepriklausomybės Saulėj.	278
Pradalgė.	412
Prisiminimų Fragmentai.	126
Tūboto Gaidžio Metai.	438
Pradalgė.	400
Nepriklausomybės Saulėj.	269
Mūsų Mažoji Sesuo.	104
Nemunas Teka per Atlantą.	263
Pradalgė.	464
	7167

Tremties Metai.	607
Brazilija.	140
Sana to Jungo.	492
Baudžiava Lietuvoje.	76
Martynas Jankus.	394
Baudžiava.	336
Ant Vilnelės Tilto.	200
Mano Atsiminimai.	174
Kelionė į Pacifiko Kraštus.	94
Juozas Stalinas.	32
Kritusieji už Laisvę.	181
Kon-Tiki.	414
Nuo Baltijos iki Bengalijos.	359
Jonas Biliūnas.	154
Kražių Skerdynės.	332
Kražių Skerdynės.	320
Tūkstantis Šypsnių.	272
Lietuvos Pilys.	304
Lietuvių Tautosakos Skaitymai.	568
Lietuvos Valstybės Susidarymas.	432
Senasis Vilnius.	332
Legendos apie Ilgesį.	126
Ir vis dėlto Juokimės.	55
	6441

Nuskandintas Žiedas.	200
Liepalotų Medynuose.	216
Dvidešimt Viena Veronika.	458
Amžinasis Lietuvis.	412
Milžinų Rungtynėse.	203
Pradalgė.	411
Taikos Rytas.	229
Po Angelų Sparnais.	191
Kovose dėl Lietuvos.	704
Amžinasis Lietuvis.	414
Karnavalo Aikštėje.	284
Ištiestos Rankos.	235
Kovose dėl Lietuvos.	688
Tūkstantis ir Viena Naktis.	221
Lazda.	329
Lietuvos Kelių.	192
Pakelta Velėna.	422
Klajūnas.	135
Parduotos Vasaros.	451
Pakelta Velėna.	469
Pragiedruliai.	483
Satyros.	214
Paguoda.	428
	8187

Liktūnas.	198
Talismanas.	59
Lietuvos Pajūrio Padavimai.	111
Salose.	174
Sudie kvietkeli.	181
Satyros.	214
Dulkės raudonam saulėleidy.	396
Vazir Muchtaro mirtis.	526
Palanga.	105
Po Vilniaus apylinkes.	180
Atsiminimai ir dabartis.	227
Gintariniai Vartai.	248
Iš bolturgėo parvažiavus.	41
Petras Širvokas.	228
Maži Žodžiai.	261
Kur lygūs laukai.	599
Pakeliui į Nežinią.	122
Sodybų Tuštėjimo Metas.	612
Kritusieji už laisvę.	195
Mona.	204
Raudonojo Arklio Vasara.	312
Savanoris.	254
Apie duoną meilę ir šautuvą.	558
	6005

Pašiurpo Mano Velnias.	235
Paguoda.	374
Bukolikos Georgikos.	427
Kronika.	414
Pradalgė.	391
Tolimų Kraštų Miražai.	342
Lietuvos Istorija.	688
Paguoda.	387
Nepriklausoma Lietuva.	477
Tau Lietuva.	480
Didysis Inkvizitorius.	192
Nepriklausomą Lietuvą statant.	440
Šventaragis.	405
Šventaragis.	613
Partizanai.	510
Palik ašaras Maskvoje.	253
Mirties kolona.	252
Europietė.	173
Saulės Rūstybė.	311
Raudonasai Karo Lakūnas.	148
Vanagai iš Anapus.	275
Pakeliui į Mirtį.	231
Tautų kapinynas Sibiro Tundroje.	135
	8163

Mykolas Sleževičius.	343
Raitelis be galvos.	192
Islandijos žvejys.	200
Žmonės ir žvėrys.	555
Jonas Basanavičius.	93
Jaunystės Atradimas.	641
Mergėnų Sekmadienis.	425
Sakmė apie Jurą.	258
Išeivio Dalia.	293
Gimtasis žodis.	195
Sveiki Gyvi.	157
13-ji Laida.	254
Pavasaris prie Varduvos.	175
Dienovidžio Sutemos.	187
Raibos Agavos	408
Amerika ir Amerikos Lietuviai.	325
Ad Astra.	230
Apversta Valtis.	199
Apsakymai.	253
Auksinė Kurpelė.	244
Anapilio Papėdėje.	286
Abraomas ir Sūnus.	206
Tarybų Lietuva Didžiajame Tėvynės Kare.	231
	6350

Įvykiai ir Žmonės.	616
Lietuvių kova su naciais.	48
Pirmojo Pasaulinio karo tremty.	136
Kovos dėl Lietuvos Nepriklausomybės.	490
Antrasis Pasaulinis karas.	350
Raudonasis Tvanas.	327
Audra eina.	146
Sukilėliai.	682
Išėjusiems Negrįžti.	537
Tėvynės Sargyboje.	230
Žvilgsnis į praeitį.	477
Okupantų replėse.	178
Žvilgsnis į praeitį.	333
Jobo drama.	240
Anna Karenina.	437
Žmonės ir žvėrys Dievų miške.	555
Miškais ateina ruduo.	514
Anna Karenina.	378
Putinas mano atsiminimuose.	447
Lietuvių sukilimas Vilniuje 1941 m.	47
Lietuva budo.	415
Susitikimas.	155
Raudonųjų stovyklose	359
	8097

Atversti Lapai.	317
Antano Tretininko Pasakojimas.	112
Anoj pusėj Ežero.	83
Audra Žemaičiuose.	217
Be Šimtojo Medžio.	141
Du Gyvenimai.	318
Abišalė.	325
Pasakojimai.	342
Tamsiausia prieš Aušrą.	448
Titnago Ugnis.	205
Didvyrių Žemė.	133
Antroji Prosa.	128
Žemė Maitintoja.	280
Anderseno Pasakos	210
Beragio Ožio Metai.	557
Brolių Grimų Pasakos.	340
Bramizmo Stebuklai.	77
Budenbrokai.	665
Bolševizmas.	166
Benjaminas Kordusas.	335
Barono Münchhauzeno Nuotykiai.	115
Baltaragio Malūnas.	225
Baisusis Senelis.	199
	5938

Vergijos Kryžkeliuose.	443
Vidurnakčio Vargonai.	131
Vilnius tarp audrų.	561
Rytų pasakos.	216
Mūsų Lietuva.	752
Sugrįžimas į laisvę.	526
Altorių Šešėly.	633
Mūsų Lietuva.	750
Dienojant.	464
Žemė Dega.	415
Mūsų Lietuva.	719
Dievų Miškas	482
Atsitiktinio Kareivio užrašai.	127
Žemė Dega.	445
Mūsų Lietuva.	816
Apie laiką ir žmones.	249
Benamiai.	215
Dėl Mūsų Sostinės.	304
Kas bus kas nebus bet žemaitis nepražus.	205
Sakmė apie Gestą Berlingą.	426
Tolimi keliai.	356
Tolimi keliai.	362
Didžiojo Šiaurės karo frontas Lietuvoje.	117
	9514

Barabas.	212
Broliai Domeikos.	259
Brydė Rugiuose.	190
Ben Huras.	127
Brolių Grimų Pasakos	320
Antroji Banga.	202
Aidai ir Šešėliai.	234
Cenzūros Leista.	205
Smilgaičių Akvarėlė.	527
Raganius.	192
Rugsėjo Šeštadienis.	237
Raistas.	355
Cicorius Domicijonas.	217
Čigonėlė.	95
Cezaris.	188
Cezaris.	211
Cezaris.	176
Genocide.	286
Žydinčios Dienos.	250
Aidas tarp Dangoraižių.	365
Ora pro Nobis.	447
Frank Kruk.	367
Šventoji Inga.	226
	5,892

Under Strange Skies.	447
Comrade Genia.	141
I was Hitler Prisoner.	278
Why France Feel.	174
Behind the Curtain.	287
Now Thrive the Armaurers.	190
The Naked Island.	285
Spearhead.	288
Dare to be Free.	252
I was a Spy.	160
Spycatcher.	192
They have their Exits.	220
The Dam Busters.	251
Lease of Live.	218
Target Island.	192
Desert Escapade.	128
The Last Chance.	141
Assignment in Brittany.	382
The Scourge of the Swastika.	260
Wings of the Wind	263
The Marines Were There.	229
Partisan.	158
The Second Great War.	400
	5770

The man who turned outlaw.	192
Above Suspicion.	254
A knife for the Toff.	192
Hate.	160
Whats Happening.	189
The Hero of Urbino.	318
Only when I Larf.	251
Second time around.	233
Last of the Conquerors	237
The Whisper on the Stair.	288
Hangtree Range.	128
The hat of Destiny.	303
Flight into Danger.	133
Rape of Honour.	248
The tragic Prince.	350
Hindoo Khan.	320
Hangmen Three.	97
Dragoman.	159
Silent Wings.	126
40, O.B.	255
The Bond.	557
The Groundskeeper and the Lady.	191
The Saline Solution.	180
	5,360

Two eggs on my Plate.	272
Silent Army.	375
Commando.	190
The White Rabbit.	267
Dunkirk.	192
A Women in Berlin.	284
Sunk.	192
Above us The Waves.	332
With Rommel in the Desert.	240
Some Came Back.	162
Jungle Green.	252
The Happy Hunted.	190
Test Pilot.	238
Boldnes Be my Friend.	249
Escape To Nowhere.	253
Journey to Dana.	248
Air Commando.	288
I Flew for the Fuhrer.	192
Fortress Tobruk.	160
Descent Into Danger.	190
U-Boats at War.	189
The Second Great War.	466
70 True Stories of the Second World War.	288
	5,659

Doctor on Horseback.	141
Proud Land.	219
Revenge Ambush.	157
Sudden Strikes Back.	157
Bodies of Love.	300
Of Demons and Darkness.	303
The King Must Die.	286
The Silent Rancher.	254
The Seasons of Love.	120
All of one Company.	378
The Wicked Marquis.	317
Rebels in the Streets.	189
Twelve years in the Monastery.	259
The Willing Flesh.	368
The Shame of Motley	251
Mister Violence.	191
Islands in Danger.	288
Parachute General.	159
Enemy Below.	191
Moscow.	317
The Edge of the Sword.	286
The Guns of Navarone.	254
Butch Cassidy and the Sundance Kid.	184
	5566

Moscow.	317
The Technique of Sex.	119
Stalingrad.	350
The Colditz Story.	222
From The City From The Plough.	191
Stuka Pilot.	318
The Monastery.	176
Fraulein.	312
The War in Pictures.	256
The Batle of the River Plate.	160
Now Thrive The Armourers.	176
The Second Great War.	423
The War in Pictures.	256
The War in Pictures.	256
Alert in the West.	188
The Red Symbol of Dachau.	158
The Shirt of Nessus.	192
The Second Great War.	396
Flight in the Winter.	287
The War in Pictures.	256
Prisoners of Fear.	157
Love, Marriage and the Family.	320
The Latter days at Colditz.	319
	5895.

Sailing to Freedom.	288
The Admiral.	440
The Beloved Vagabond.	312
Commando Attack.	160
The Commodore.	271
Unbroken.	159
Bicycle Thieves.	156
Rage on the Bar.	191
The Green Shade.	224
Marie Beginning.	192
Cancer Ward.	569
Mister.	191
The Lieutenant must be Mad.	253
Evader.	251
The Hidden Enemy.	191
Wheels of Terror.	351
Ace of Aces.	189
I Married a Hunter.	216
S.S. General.	285
Atlantic Meeting	160
Dust before the Wind.	143
One Day in the Life of Ivan Denisovich	142
The Flight of the Bamboo Saucer	176
	5,612

Surface Raider.	162
The Naked and the Dead.	424
The Sea Shall not have Them.	256
Churchill.	93
The War in Pictures.	255
Spearhead.	191
House of Dolls.	222
The Knights of Bushido.	334
Cast The First Stone.	255
Me and the Colonel.	159
The Evil Eye.	184
The Turning Tide.	158
Sexual Anomalies and Perversions	630
Aberrations of Sexual Live.	345
Seven Men of Gascony.	416
Soldier of the Queen.	386
Gunner Asch Goes To War.	320
Poland First 100,000.	96
The Second Great War.	459
The War in Pictures.	256
The Long Walk.	255
Seventy Days.	223
I Chose Freedom.	240
	6319

A Good Peace.	158
H. M. Small Ships.	159
Execution.	232
Dawn of D-Day.	256
Gunner Asch goes to war.	287
Teach Em to Die.	157
The War Lover.	412
Murderers Maze.	189
The Pornographers.	206
Monte Cassino.	253
London Mystery	126
Eagle Day	332
The Secret Invaders.	280
Spain in Revolt.	287
They Fought for the Sky.	285
Buchanans War.	141
The Deserted House.	122
Freedom the Spur.	255
The Violent Sky.	164
Assault on England.	156
Doctor Ross of Harton	192
I Deserted Rommel.	256
Twenty Thousand Miles in the Jungle.	216
	5121

Hell in Siberia.	157
The Legion of the Damned.	249
The Second Great War.	490
The Cruiser	352
Alpine Partisan.	221
Submarine.	318
The Tunnel.	255
The Second Great War.	494
Secret War.	291
Moscow Tram Stop.	384
Away all Boats.	441
Saturday Night and Sunday Morning.	191
Lady Chatterleys Lover.	316
The Ship.	187
Sky Command.	157
The Second Great War.	491
No Moon Tonight.	192
Spy For Germany.	224
I was a soviet guerrilla.	191
Doctor Goes East.	190
Sigrid and the Sergeant.	188
As Far As My Feet Will Carry Me.	222
A House is Not A Home.	254
	6455

Operation Starvation.	158
Moscow.	155
The Lesser Love.	170
Under the Wire.	158
The Love Beach.	267
Bloody Sunrise.	159
Comrades of War.	316
The Judas Spy.	155
Born to Fly.	189
Summer of 42.	251
Night Jump Cuba.	157
Frenzy.	142
Cape of Storms.	381
Harry the King.	192
Hood of Death.	155
Dr. Shaws Secretary.	192
The Victors.	189
The Reluctant Bride.	222
The Witches.	125
Claws of Steel.	191
Wingless Victory.	252
The King of the Castle.	284
The Case of the Black eyed Blonde.	219
	4679

Seven years in Tibet.	267
Sex Perfection.	207
And Quiet Flows The Don.	349
Wheels of Terror.	351
The Second Great War.	494
Atlantis.	246
U-Boat Killer.	178
Stand by To Die.	128
Private Army.	512
Salute The Red Duster.	207
The Eyes of the Few.	238
Behind the Lines.	435
I Spied for Stalin.	256
H.M.S. Thule Intercepts.	220
The Soviet Air Force.	227
Colonel Henris Story.	200
Eight Baled Out.	162
A Russian Journal.	220
Turn The Tigers Loose.	159
Baltic Background.	280
Italian Episode.	160
Doctor At Dien-Bien-Phu.	288
Korean Reporter.	192
	5976

Lone Pine Five.	190
Hero in the Tower.	287
Western Magazine.	160
Again this Rapture.	191
Wings off the Sea.	250
Clover for Tea.	184
Steel to the South.	159
Deaths Head.	165
The Taking Men.	255
The Savage Day.	220
A Town Like Alice.	314
Thanks to the Saint.	189
Horse Thief of Carson Valley.	189
An Island to Oneself.	255
Force 10 from Navarone.	223
Cat Among the Pigeons.	187
Liquidate Paris.	285
The Dust and the Heat.	256
The Bike from Hell.	144
A Perfect Stranger.	251
The Tirpitz.	190
The Hell.	221
A Time for Pirates.	192
	4957

Green Beret, Red Star.	221
Pogrom.	159
Against the Wind.	319
Flame Thrower.	202
Adventure Glorious.	144
The Long Road Home.	208
The Vanishing Vixen.	141
The Dark Haven.	192
Taxi to Tobruk.	158
Return Ticket.	256
Norway The Commandos Dieppe.	276
Doctor at Stalingrad.	190
Then a Soldier.	186
Advocate for the Dead.	255
The Captain Leaves His Ship.	313
Bedroom Tramp.	158
Arnhem.	238
Enemy Submarine.	160
Women Pilot.	235
Best Flying Stories.	315
Enemy Engaged.	205
Taranto.	204
The Story of the French Foreign Legion.	270
	5005

Stranger at Plantation Inn.	160
The Thirty Days.	311
When Eight Bells Toll.	222
The Long Day,s Dying.	157
White Mountains.	252
Since That Party.	109
Orange Wednesday.	203
Murder at Midday.	223
Company of Cowards.	128
Operation Pax.	320
From the City, From the Plough.	190
Open Wings.	253
The Secret Invaders.	286
Campbells Kingdom.	288
Storm Squad.	108
The Big Sky.	367
Sudden Rides Again.	188
Sin Ross Troubleshooter.	190
The Man who Never Was.	116
An Unofficial Rose.	287
Zig-Zag.	159
Sudden.	222
Interpol.	157
	5006

Parachutes and Petticoats.	224
Jump for It.	198
Black Saturday.	220
Flames in the Sky.	199
They got Back.	143
Prisoner Beyond the Chindwin.	158
Bomber Pilot.	136
Where Sleeps the Jagged Sword.	210
Freely I Served.	203
Stalingrad - Point of Return.	254
Russians in my Home.	222
The Savage Canary.	236
The Forsaken Army.	444
The Naked Earth.	272
Thunderball.	223
Miss Otis Has a Daughter.	124
Shock Treatment.	127
A Handful of Murder.	188
The Dead, The Dying and the Damned.	411
Children of Kaywana.	379
The Lovers.	384
The Second Great War.	449
The Crumbling Fortress.	349
	5717

Slick on the Draw.	128
No Calm in the Morning.	159
War Surgeon.	317
Operation: Sky Drop.	174
The Seed of Glory.	157
Bomber.	477
Will not We Fear.	220
The Chinese Executioner.	160
Come into my Parlour.	384
The Battle for st. 20.	224
The Revolt of Gunner Asch.	253
PQ 17 Convoy to Hell.	192
The Camp on Blood Island.	155
Women in Love.	540
Will not we Fear.	220
you Nice Bastard.	348
There's No Home.	188
The Odessa File.	316
Throug Russian Snows.	158
Garden of Sand.	559
Captivity Captive.	221
Night Flayer.	206
The Loneliness of the Long-Distance Runner.	189
	5945

Sailor Town.	157
Lolita.	347
To Hell and Back.	283
Front-Line Stalingrad.	253
Officers and Gentlemen.	335
H.M.S. Ulysses.	317
Operation Survival.	157
International Storyteller.	142
The Long Ride Out.	156
The People of the River.	194
Dr. No.	188
Crime in Quarantine.	304
The D.A. Breaks a Seal.	147
Wolf Pack.	156
Claws For A Cutie.	126
The Trojan Horse.	190
Operation Barbarosa.	191
Short Story International.	156
Sailor on Horseback.	316
Shameless Love.	189
Two gun Cohen.	252
The Outsider.	154
The last days of Hitler.	285
	4995

The High & The Mighty	253
Puppet on a Chain.	255
The Blind Side.	192
The Way to Dusty Death.	190
The Canary that Died.	160
The Friendless Sky.	176
Dark Side of the Street.	183
For you, the War is Over.	314
Barrys Flying Column.	175
The Night in Lisbon.	221
The Laughing Policeman.	240
The Amorous Milkmen.	128
Camp 7 Last Stop.	285
Plant Poppies on my Grave.	142
Defeat in the West.	416
The Drifter.	126
The Switch.	202
The Coal-Scuttle Brigade.	125
Red Terror and Green.	156
Modern Europe.	364
The Lousier War.	125
Great Sea Rescues, of the south west.	144
The third man at Berezna Bridge.	128
	4700

Suspense.	160
The Devils Stew.	272
Last Stand at Anvil Pass.	143
Twilight Women Araund the World.	191
Task of Destruction.	144
Suspense.	152
Gangsters Lady.	126
Fail Safe.	204
Dangerous Trade.	191
I'll Say she Does.	190
The Mad Hatter Mystery.	219
Hell Strip.	158
Horror Camp.	130
Kiova Trail.	120
Under the Red Flag.	282
The Sky Suspended.	188
The Interns.	346
Across the Dead Line.	192
Finlay of the Sentinel.	218
Bill for the use of Body.	191
Witch Wood.	380
Every Womans Doctor.	191
The Sad Eyed Seductress.	124
	4522

A Childs History of Anzac.	231
A Milion Jews to Save.	220
Stand up and Fight.	154
Walley of the Dolls.	509
Illustrious.	173
Officer Factory.	573
Enter a Murderer.	191
Nor the Moon by Night.	288
The Nerve gas War.	174
The fan Club.	638
Missy.	189
Sugar and Vice.	160
Savage Sierra.	160
The other Side.	253
The Whipping Boy.	238
Auschwitz.	157
Circle of Shadows.	224
Operation Barbarossa.	162
Escape to Danger.	341
The Damned dont Drown.	159
The Bloody Road to Death.	316
The Good Shepherd.	288
A Bridge at Arnhem.	264
	6062

The Saint Mystery Library.	160
The Sword of Fate.	288
The Whisper of Death.	157
Japanese Destroyer Captain.	311
Nothing important ever Dies.	141
And save them for Pallbearers.	291
The door Into Summer.	160
The Avenging Saint.	191
The Gods of Mars.	192
The Secret of the Moat Farm.	128
Grown men do not cry.	238
The Primrose Bride.	191
Uncharted Seas.	288
Buckshot.	160
Hell is for Heroes.	122
Uncharted Seas.	288
The Frogmen.	159
The Midnight Sea.	187
The Green Planet.	143
London Mystery.	126
The War in the Air.	255
New Forest Adventure.	213
The far Command.	244
	4633

With Blood and Iron.	287
The Truce.	189
Silent Army.	375
The Rape of Berlin.	143
The Stewardesses.	204
The Greatest Enemy.	320
Patrol.	187
Invasion they're Coming.	325
The Moon is Down.	141
Send a Gunboat.	255
The Betrayers.	143
The Enemy.	237
23 Women.	158
The Strange Land.	256
Schellenberg.	191
The sky Suspended.	188
The Massage Girls.	126
The Hindenburg.	283
The fall of Singapore.	206
The Mozart Leaves at Nine.	381
Arm Me Audacity.	252
From Dance hall to white Slavery.	110
Island of the Blue Dolphins.	154
	5111

A night of terror.	186
Moonraker.	189
The Assassin.	256
House of the 10,000 Pleasures.	205
The Diary of Anne Frank.	223
The Doctor Disagrees.	256
The Big Pick Up	250
The Great Betrayal.	187
Glory Thrown In.	158
The Camp on blood Island.	191
Cheshire V. C.	224
And all the Trumpets.	220
Immortal Sergeant.	254
The Hunter.	287
On the Spot.	252
Springboard to Victory.	286
Freedom the Spur.	255
Friends and Heroes.	316
Rasputin.	251
Eye-Witnes World War II Battles.	189
No one will Escape.	445
The green fields of Hell.	158
The incredulity of Father Brown.	191
	5429

Love and the loveless.	345
Lonely Warrior.	252
Confessions from a Hotel.	156
The Undaunted.	288
Teach'em to Die.	157
Black August.	319
Storm of Steel.	190
Order of Battle.	349
Sea Flight.	192
They used dark forces.	375
Sunk.	192
Room 3603	286
In the Frame	204
Anzio.	266
KGB The secret work of Soviet secret agents.	623
Airport International.	335
The Man Factor.	161
The Doomsday Squad.	172
Red Duster, White Ensingn.	287
Crownbird.	222
The Scourge of the Swastika.	285
Green Armour	287
From the Danube to the Yalu.	356
	6299

Mutiny.	223
Hiroshima Reef.	220
Alvarez Kelly.	144
The Megstone Plot.	155
Spearhead.	147
They Saved London.	191
Tea Tea Tea.	271
Treachery Pass.	144
Bar-20 Days	190
Diamond H.	159
The secret of Bogey Hause.	252
The Rape of Berlin.	144
Comrades of War.	316
Is Paris Burning.	408
The Savage Mountain.	319
Johny Staccato.	157
Cruiser.	342
Guerrilla.	144
So few got Through.	255
Stage to Paintead Creek.	157
Cherrill of the Yard.	264
Battle of the Bulge.	191
Indian Fighter.	157
4	950

Send down a Dove.	352
Dare to be free.	234
The Chetniks.	224
Duel of Eagles.	509
Ice Cold in Alex.	189
Twister.	381
The World at War.	187
Black Saturday.	182
Cutter and Bone.	271
The Queen and the gypsy.	269
Recent Times.	320
The One that got Away.	256
So few got through.	256
Final approach.	284
The man with three faces.	188
Gently does it.	222
A Family at war.	156
Grains of Sand.	157
Best black magic Stories.	269
Descent into Danger.	190
The way Back.	292
Pick-up on noon street.	158
Killer Tank.	192
	5691

Horor Stories.	236
Argos.	166
Evil under the Sun.	255
The Saints Getaway.	256
Monkey on my Back.	220
Snaw in Paradise.	207
Hopalong Cassidy and the Egles Brood.	187
Retreat from Kokoda.	317
The last bullet.	127
Hanoi.	127
The Dangerous Games.	127
The Defenders.	160
Crisis in Babylon.	130
No Evil Angel.	174
An Expensive Place to Die.	219
The way Back.	255
Adventures in two Warlds	283
Fear Among the Shadows	64
Gideons Month.	188
The Tight White Collar.	245
Forlorn Valley	184
The green Eagle.	114
The bar 20 Tree.	189
	4430

The Fleet without a friend.	160
The Spycatcher.	479
Damned.	159
White Slave Market.	288
King Rat.	319
The Sergeant Escapers.	173
Swiftly they Struck.	224
South by Java Head.	253
Fires on the Plain.	204
The Midnight Sea.	187
Most Secret.	286
South to the Sun.	192
The Blue Max.	280
Flame Thrower.	172
Red Watch.	304
Night Fighter.	287
Strange Bedfellows.	143
Land of Crosses.	339
Arm Me Audacity	252
De Gaule.	272
House of Sins.	110
I was a Slave in Russia.	159
Confessions of a Hitch-Hiker.	195
	5477

Horror Stories.	190
Cat.	256
Trouble Rides Tall.	127
Swiftly to evil.	157
Walk to Mandalay.	223
Cliff Rider.	158
The Maltese Falcon.	200
Children of the Wolf.	254
Epidemic.	255
A scent of Sandalwood.	157
Get the Cattle through.	155
Wanted dead or Alive.	158
He Married a Doctor.	267
The Soviets.	252
Beyond this horizon.	205
Cook and the Serpent.	219
The hours after Midnigt.	141
We joined the Navy.	219
Outcast Gun.	113
Die Rich Die Happy.	219
Pirates of the Range.	128
Diamonds are Forever.	191
14 Spurs.	213
	4457

A North Sea Diary 1914-1918.	252
The Spy I Loved.	174
Memoirs of an Infantry officer.	288
The Flags of Nada.	191
Fly for Your life.	319
Woman of Paris.	223
Sub Lieutenant.	104
Spies of the Secret Police.	254
The best laid Plans.	156
A Farewell to Arms.	288
A Game for Heroes.	173
Victorious Venture.	246
Trial by Battle.	155
Britains Gangland.	304
Trial by Terror.	222
The Last Cop out.	252
State of Emergency.	254
Attack Alarm.	223
Devils Guard.	349
Before the big Snow	219
The Higher They Fly	253
Von Ryan's Express.	283
The Bombing of Nuremberg.	193
	5375

Killer Colt.	160
The Raiders.	159
The Arizona Clan.	189
Six Gun Planet.	174
Centre Fire Smith.	160
The Fox.	123
Pattern of Life.	173
Rogue Male.	191
Vengeance for Water Valley.	154
Gore Vidal.	191
Assignment Zoraya.	174
This Right Soft Lot.	238
Warbonnet Creek.	157
The man in Authority.	188
The sands of Valour.	441
The Conscripts.	301
One Bullet for the General.	224
The Last Enemy.	192
They never looked Inside.	191
The Education of Hyman Kaplan.	123
The Empty Land.	149
The Saint in New York.	191
Encore Clotilde.	318
	4561

Tinker Tailor Soldier Spy.	316
The Nerve Gas War.	174
A Man from Alamein.	333
Black Saturday.	173
Enemy Submarine.	156
Man for Man.	126
The Giant-Killers.	347
The Waiting Game.	160
My Seventy Five.	230
The World of Espionage.	207
Abandon Ship.	222
Last Man off Bataan.	254
Cross of Iron.	285
Desert Squadron.	156
Crime Book.	442
For Their Tomorrow.	156
Combat.	160
The Glen Castle Mystery.	192
The Chatham Rats.	159
The Wild Geese.	301
The Steel Cocoon.	172
Another Way of Love.	222
The Progress of Private Lilyworth.	165
	5108

Droga Wiodła przez Narvik.	251
Safari Czarny Ląd.	320
Hitler.	96
Opowiadanie Marynarskie.	62
Dolary Dlaczego Czyste.	175
Volność Polskie na Morzu.	186
Kompanje Wrzesniowa.	160
Dziwy Życia.	115
Moja Pierwsa Sprawa i Jego.	151
Drugie Wydanie Powieści	157
Kobieta.	228
Kochanek Wielkiej Niedzwiedzici.	511
Z Marszalkowskiej na Piccadilly.	72
Orlica.	160
Krol Trędowaty.	356
Słoneczny Rytm.	144
Wspolny Pokoj.	106
Rzeczy Wesołe.	109
Murzyn z Załogi Narzyza.	163
Wrazenia z Afryki Zachodniej.	62
Beniowski.	434
Historia Jednego straiku.	198
Proces księdza Zelity i innych agentow wywiadu Amerykanskiego	294
	4512

The Lost Command,	270
The Savage Touth.	191
Houndstooth.	300
The Extraordinary Seaman.	217
Battle of the April Storm.	222
The Devils Brigade.	239
Shield and Sword.	254
Seven Jears Solitary.	190
Mark of the Lion.	319
The Exorcist.	403
My Bed is not for Sleeping.	256
The Olympic Mission.	221
Rekill.	174
The Day Gibraltar Feel.	217
Lesbian Witch.	152
The Bolshevik Revolution.	448
Mills.	253
Mac Arthur.	330
Pathfinder,	287
Counter Attack.	174
The Kidnapping of the President.	276
The Latter Days at Colditz.	319
Where Sleeps the Jagged Sword.	205
	5917

Drugi Front.	199
Na kresach Lasow.	245
Jabluszko.	257
Pan Wolodyjowski.	209
Pan Wolodyjowski.	207
Pan Wolodyjowski.	229
Potop.	199
Potop.	241
Potop.	333
Potop.	212
Powstanie Sierpniowe.	94
Spojrze Ja w Okno.	253
Nikt nie da nam Zbavienia.	284
Malžensto Doskonale.	345
Sylwek Cmentarnik.	402
Seronowa Milošě.	254
Seronowa Milošě.	243
Dzieje Ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego.	398
Bruhl.	199
Pierwszy Skok.	143
Bruhl.	191
Magazyn Polski.	176
Bylo to pod Monte Cassino.	106
	5419

Bloody Buna.	191
Burma Surgeon.	189
The Fallen Eagles.	158
The Man With no Shadow	207
Doctor Syn.	207
Wings.	173
Enemy at the Gates.	413
A Circle of Sand.	224
A Small Town in Germany.	318
Still Water Lusts.	156
Final Desire.	160
The Long Days Dying.	157
Take the War to Washington.	301
The Bridges at Tokori.	106
Slave Rebelion.	159
A Soldier Erect.	222
Walk in Darkness.	285
Forced March.	157
Surface with Daring.	271
The Laughing Policeman.	240
Event 1000.	256
In Search of Strange Phenomena.	190
The Airmen who would not Die.	430
	5170

Krystianna.	330
Od podwody do czolga.	304
The Fighting Téméraire.	238
The Bermuda Triangle.	143
Japanese Encounter.	160
The Forgotten Soldier.	560
Alamein Story.	159
Jungle Nemesis.	160
Disaster at Bari.	368
A Nurses War.	184
The Hero.	237
Glory Thrown In.	158
You Die in Singapore.	191
Strike From the Sky.	272
Guns at Cassino.	189
A Room in Moscow.	187
Rommel.	316
War Underground.	272
Blitzfreeze.	358
The Fell of Dark.	255
Acapulco Orgy.	190
Split Level Sin.	159
And then we heard the Thunder.	380

Squadron Airborne.	220
Thine Enemy	251
Tell me another morning.	202
Covenant with Death.	364
With the Eighth in Italy.	159
Their Finest Hour.	158
The Spy Among Them.	159
The Face of the Enemy.	187
Brave Company.	219
A Sparrow in the Snow.	216
Come Hammer Come Sickle.	187
One Mans War.	167
An Accidental Woman.	399
Spycatcher 3.	159
Panzer Leader.	528
Lust for Live.	489
Hostages at Colditz.	236
The Hump.	190
The Last Enemy.	136
The Emperors Last Soldiers	159
Skyjack.	172
Heaven Next Stop.	186
Wspomnienia Kowieńskie.	293
	5436

Dienoraštis.

Jei kas skaitys, tai netikės, kad žmogus gali tiek pergyventi. Jei aš to nebūčiau pergyvenes, ir man kas pasakotų, tai ir aš netikėčiau.

Kariškas gyvenimas, Lietuvių kariuomenėj, Vokiečių ir Lenkų. Trumpi prisiminimai.

1941 metais Birželio mėnesį 22 dieną prasidėjo rūsų vokiečių karas. Lapkričio 13 dieną buvau pašauktas į kariuomene. Paskiria į transporto kuopą. Gyvenam Šančiuose – Kaune.

Pirmos dienos o ypač sekmadienis yra labai liūdnas nes gerai žinau kad ten kaime mano draugai šoka net sušilęs, o aš čia negaliu nei į miestą išeiti. Taip ir tenka prasedėt kareivinėj prie knygos ir laikraščių. Bet ir mes nesnaudžiam, dainuojam, šokam vieni be panų, net kareivinės sienos dreba, o akodenistas net sušilęs rėžia polka ar suktinį.

Ap-mokymo kol kas nėra, bet drausmė tai drausmė. Žiūrim pro kareivinės langus, jaunimas vaikšto po gatves po pora, panos su kavalieriais, mums net seilės varva, bet ką darysi, kariškas gyvenimas. Ko toliau to geriau, jau pradedam apsiprasti. Neilgai tenka būt transporto kuopoj. Iš transport kuopos perkelio į šeštą bataliong. Vadas pasako visiems sudie

ir žengte marš į kitas kareivines į kitą rajoną. Iš pirmos dienos ir čia atrodo labai nejauku. Jau čia kareivių daug daugiau, Šlapukai ir Kazinkai. Tie žodžiai ir man nepatinka, nes ir aš šlapukas.

Na ir prasideda apmokymas, Iš ryto anksti kelia, žaibo greitumu turi apsitvarkyt, sportas, patikrinimas rikiuotė. Kaip pradeda komanduoti, tai dešinėn tai kairėn, ir nežinai kur suktis. Bet ir nesiseka tie sukiniai.

Čia jau geriau, išleidžia į miestą. Jau čia pat ir Kalėdos, o namo norisi nuvažiuot. O atostogų neleidžia.

Kūčių vakaras. Sėdam visi prie Kūčių stalo. Kuopos vadas pasako prakalba, pavakarieniaujam ir skirstomės į kazematus. Pakalbėjus su savo kaimo draugais, apsivelkam milines ir pro duris. O mes kaip naujai priskirti, ir dar tvarko nėra kaip reikia, tai brauksim į namus.

Išslenkam pro rajono vartus ir skubam ko greičiau. Naktis šalta, šviesi ir graži, ir kelionė gerai sekasi. Pro Petrošiūnus į Palemoną. Geležkelio tarnautojai sako kad traukinys eis tik rytą. Bet palaukus porą valandų atėjo transporto traukinys su vokiečių kariuomene, važiuoja į frontą. Sėdam ant stabdžių, šalta, o pradėjo labai snigt bet nesvarbu, kad tik greičiau į namus. O vokiečių kariai groja, dainuoja, mat ir jiems Kalėdos.

Paprašom mašinisto kad mūsų stoty prilaikytu traukinį, teisybė ir prilaikė, savo žodį ištesėjo. Išlipom ir drožiam į namus. O sniego iki kelių, bet nesvarbu, kad tik greičiau namus pasiekt. Jau ir namai. Namiškiai verkia iš džiaugsmo. Labai greit praėjo Kalėdos. O kalbos su visais, kaip vandens Nemune. Jau reik grįžt atgal, nesinori bet ką darysi. Atvažiuojam į Kauną. Ko greičiau lekiam į kareivines. Nes nežinom kas mūsų laukia.

Taip tyliai naktį įeinam į kareivines kad ir vartų sargas nepastebi. Keliam draugus ir klausiam kas mums bus.

Jie juokiasi iš mūsų, sako kad būtumėm žinoję tai ir mes būtumėm į namus važiavę. Mat vadai per šventes nusigėrė ir patikrinimus užmiršo daryt. Mums juoko kad šlapukai apgavo vadus. Bet iš to juoko vėliau teko atprakaituot. Ogi kad prasidėjo apmokymas, manevrų. Nemuno krantai statūs, sniego iki kelių; taip privaiko kad grįžęs atgal į kareivines nesinori valgyt pietų. Bet viską iškenčiam, atlaikom.

1942 metai tenka sutikt kariškam gyvenime. Apmokymas diena iš dienos. Nesvarbu, sniegas šaltis ar lietus. Tas pats kiekvieną dieną. Jau greit išvažiuosim, taip eina kalbos, o čia nebetoli Velykos. Kaip nesinorėtų išvažiuot, gerai būtų Velykos praleisti namuose. Verbų sekmadienį nuvažiuoju į namus. Nueinu į bažnyčia, gal paskutinį kartą tenka matyt. Atsisveikinu su namiškiais, ir sudie nameliai ir laukeliai numylėti.

Jau artinasi išvažiavimo diena. O jau prasideda pavasaris. Taip čia linksma ir smagu. Bet jau atėjo išvažiavimo diena, tai yra balandžio mėnesio 2 diena.

Į stotį palydi kariuomenės orkestras ir minia žmonių. Pasikraunam į vagonus ir laukiam išvažiavimo. Manes palydėt ateina brolis su žmona ir vaikais. Garvežio švilpukas, ženklas išvažiavimo. Brolis ir jo šeima moja rankom, liūdna, bet ką darysi.

Sudie Kaunui, sudie jums Šančiai aukšti krantelai, manes jau laukia nauji vargeliai. Jau pravažiuojam žalią tiltą, o mūsų traukinys ilgas, visas sąstatas. Žmonės moja rankomis, mes jiems ir atsakom.

Kazlų-Rūda, Vilkaviškis, Virbalis, Kybartai, paskutinis Lietuvos miestas. Pervažiuojam Lietuvos sieną, esam Vokietijoj. Sudie Lietuva man linksma buvo. Mes Lietuvoj palikom sniego, o čia visai jo nebėra. Ir maunam gilyn į Vokietiją. Labai gražiai atrodo Vokietija. Geri keliai, ir viskas gražiai sutvarkyta.

Karaliaučius. Iš Karaliaučiaus grįžtam rytų link. Privažiuojam Vokiečių Lenkų siena. Lenkų pusėj prie sienos yra padarytos trys kliūtys dėl tankų. Bet ir jos nepadėjo, Vokiečių kariuomenė kaip ėjo taip ir nuėjo. Gražiai atrodo ir Lenkija. Kaimuose tankiai yra bažnyčios, o kaip kur ir dvi. Jau ir Belystokas-Bolstoge Bet į stotį įvažiuot netenka. Dabar važiuojam į pietus. Jau ir Lvovas-Lembergas. Didysis šeštadienis. Nakvojam Lemberge stotį.

Pirma diena Velykų. Labai gražus rytas. Keliasi kareiviai, lipa iš vagonų, sveikina vieni kitus ir linki viso geriausio. Rytą pravažiuoja pro mūs 7 Lietuvių Batalionas. Vėl rankų mojimai kol matom vieni kitus. Bet jau jie toli nuo mūsų. Pirmą dieną Velykų išžygiuojam visas batalionas į miestą poilsiui. Apsistojom buvusios senelių prieglaudos namuose. Lvovas yra gražus miestas. Po miestą kursuoja tramvajai. Ira gražus piliakalnis, labai gerai matėsi iš vagono. Antrą Velykų dieną poilsis baigėsi. Žygiuojam atgal į stotį. Žygiuojant dar nuskamba po miestą Lietuviška daina. Sėdam į vagonus ir aida tolyn nuo Tėvynės, patys nežinom kur. Iš vagonų skrenda daina į laukus plačiuosius, bėga žmonės prie geležkelio, nes pirmą kartą užgirsta Lietuvišką dainą. O mums dar ūpą pakelia ir dar smarkiau traukiam.

Velykų šventės, pavasaris, upės neša ledą, sniego nebera, vieversėliai čiulba padangėj. Labai liūdna, nes žinau gerai kad kaime vakaruškos, visi linksminasi, o mes pro vagonų langus žiūrėdami liūdim kaip jaunimas linksminasi.

Bet kareivio toks gyvenimas, nera ko liūdėt ir nusimint, ir užtraukiam oi kareivi kareivėli, kur nakvosi šią naktelę. Vis nauji miestai, nauji vardai, tiesiog malonumas, bet mintys apie namiškius. Pakely sutinkam visokių transportinių traukinių su kariomene, ir jiems nebėra švenčių kaip ir mums. Gaunam nugert degtinės, nes ir mums šventės.

Jau temsta, taisomes miegoti, ir linkim vienas kitam sulaukti kitų Velykų. Pirmos Velykos kariškam gyvenime.

Privažiuojam Bolianskajos stotį. Nakvojam stoty. Stotis yra labai didelė. Naktį užsidegė vienas vagonas. Kiek aliarmo, vienam šone degančio vagono stovi vagonai su arkliais, kitoj pusėj vagonai su benzinu, laimė kad nesprogo benzino vagonai, o tai būtų buvę blogai. O čia sprogimas šaudmenų, kaip tik spėjo iššokti kareiviai, kaip kuriems net plaukai apsvilo. Bet viskas išėjo laimingai, tik sudegė kareivių visas turtas. Pergyvenęs baisiąją naktį, ant rytojaus susitvarkęs ištraukiam toliau.

Jau girdėt sunkiųjų patrankų griaudimas, visų siela nerami, tur būt važiuojam į frontą. Ežeras prie ežero, matosi lėktuvo griaučiai plauko, tai rusų, vokiečiai pašovė.

Privažiuojam Znamenką, bet į pačią stotį neįvažiuoja. Ten prastovim visą naktį. Ant rytojaus ateina garvežys, ir pasukam atgal nuo fronto. Ramiau pasidaro.

Įvažiuojam į Kirovogrado stotį. Išbūvam visą parą. Jau čia vyksta kuopų išskirstymas. Vienos kuopos vyksta į vieną pusę, kitos į kitą. Man tenka pasilikti Kirovograde prie štabo. Kelionėj buvom vienuolika dienų. Baisiai išvargę, nes koks vagone miegojimas. Ir apsigyvenam pačiam mieste. Važiuojantiems į kitus punktus paspaudžiam rankas,

vieni kitiems laimingo pasisekimo palinkim ir sudie.
Kol kas liūdna, bet greit apsiprantam. Tik blogai kad nemokam rūsų kalbos, nes yra daug mergaičių, ir jos prie Lietuvių kimba kaip bitės prie medaus. Bet greit pramokstam ir uliavojam su Barišnem.

Kaip liuosas, gali eit į miestą, niekas nedraudžia, Pro Kirovogradą labai didelis kariuomenės judėjimas. Geležinkeliu ir plentu. Visokių valstybių kariai traukia į frontą. Susitinkam ir Lietuvių. Traukinys paskui traukinį su kariuomene, o iš fronto gabena sužeistus.

Labai visur lygumos, miškų taip kaip nebėra. Kolhozai ir gražiai atrodo, taip kaip miestas, namai baltyti iš lauko pusės kalkėmis, vaizdas gražiausias.

Kiekvieną vakarą patikrinimas. Malda, Himnas. Kaip tik žmonės pamato kad jau rikiuojames patikrinimui, tai prie vartų minia žmonių. Ir neatsistebi kad Lietuviai taip gražiai sugyvena ir yra labai mandagūs. O dainos kiekvieną vakarą skamba, aidas skrenda per miestą. Kokioj padėty nebūsim, bet Tėvynės ir dainos neužmiršim niekados. Tik kaip tenka sekmadienį būti sargyboj ir matyt kaip visi spacirnoja, lyg replėm širdį suspaudžia, bet nesvarbu. Tankiai žiūrim į Lietuvo puse, ar nepamatysim Tėvynės, bet yra labai toli. Jau yra aukų, žuvo du kariai, nuo raudonųjų rankos. Važiuojam laidot. Bet nuvažiavęs randam jau palaidotus. Aptvarkom kapus, nuaidi trys šūviai, atiduodam paskutinę pagarba ir vykstam atgal. Gruodžio 8 dieną gaunu įsakyma vykt iš Kirovogrado

į kolhozą. Sėdam į mašina ir paliekam Kirovogradą ir draugus. Kelias blogas, įklimpsta mašina, tenka stumt, šiaip ne-taip išsikrapstom. Znamenka. Vykstam toliau. Aukštas kalnas. Niekaip neužveža mašina. O dar ilgas kelias į važiuojamą vietą. Tenka eit pėstiems. O naktis tamsi, purvas, bet šiaip teip pasiekiam kolhozą, alkani kaip šunes. Ant rytojaus nu-važiavo kita mašina ir parveže mūsų mašiną.

Kolhozas nemažas. Glynski. Aplink kolhozą yra devy-ni vėjo malūnai. Dabar tenka susipažinti su kolhozo gyvenimu. Mat čia apylinkėj yra raudonųjų gaujų, jie naktį šaudo, leidžia rakietas, bet mūsų neliečia. Mums čia neblogai, ei-nam medžioti, bet kad nieko nelaimim.

Čia Ukrainoj daugiausia važinėja ant jaučių, bet važiavimas vėžio greičiu. Gruodžio 18 dieną iš Glynskio kolhozo išvažiuojam atgal į Kirovogradą. Moja civiliai rankomis, kaip pajudėjom važiuot. Važiuojam pro vieną kolhozą, Janovka, aštuoni kilometrai ilgumo. Aleksandrija, Novo-Praga, Kirowograd. Nueinu aplankyt Aniuškos. Jį ir nuobodžiauja viena, jį taip sako.

Jau mūs perrengia vokiška uniforma. Net keisčiau atrodo, sunku pažint vienas kitą.

Sveiki Sulaukę Šventų Kalėdų. Pirmos Kalėdos ry-tuose. Liūdna, namiškiai ir pagalvoja kaip aš leidžiu Kalėdų šventes. Bet mes švenčiam ko puikiausiai.

Linkim vieni kitiems geriausios laimės ir kitas šventes švesti namuose. Jau ir Nauji metai. Laukiam tos minutės, kada pasibaigs seni, o ateis nauji. Jau. Viens, du, trys. Nuaidėjo trys šūviai. Jau 1943 metai.

O mieste tik poški šūviai, ir svirčiamos kulkos skrenda į padanges. Taip ir skuba laikas kaip vanduo. Mieste gyvendami žiemos taip kaip ir nematom. Nebūk tai miestas ir gyvenimas kitoks. Prie Stalingrado žuvo Vokiečių šeštoji armija. O mašinų, tankų judėjimas, užsikimšęs miestas. Sumuštoji armija traukiasi, o nauji daliniai vyksta į frontą. Orlaiviai per visą dieną skrenda bombarduoti. Tos armijos žlugimas ir mūs paliečia, įsakymas trauktis. Kovo 27 dieną iš Kirovogrado išvykstam traukiniu į Novo-Ukrainka. Iš didelio miesto atvažiavęs į bažnytkaimį nei šio, nei to. Purvo iki kelių, anei kur išeit, bet apsiprantam ir čia. Velykų Šventės. Antros Velykos ne namuose. Tik laiškais su namiškiais pasitenkinu. Kas adyna tai navyna. Iš Novo-Ukrainka vėl išvažiuojam, bet kur, nežinia. Vieną sekmadienio rytą arkliais pradedam kelionę. Sudiev Novo-Ukrainka. Kelionė linksma. Labai gražus ir šiltas oras, pavasaris. Kirovogradas, Novo-Praga, Aleksandrija. Kelionė trys dienos. Jau tur būt paskutinį kartą matau tas vietas, labai gerai buvo ten.

Aleksandrijoj randam savo draugus. Formuojasi nauja kuopa, greit vėl išvyksim. Tenka daug pavažinėt, daugiau

susipažint, pamatyt kitos valstybės gyvenimą. Už savaitės laiko kraunamės į vagonus, lėksim toliau. Iš vakaro susikraunam, nakvojam vagonuose, o iš ryto pajudam. Pievos žaliuoja, medžiai dabinasi lapais, ot rodos kad tai į Lietuvą važiuotum, tai būtų vienas malonumas. Pirmoji stotis Znamenka, Bolianskaja.

Jau matyt Kijevas. Nekantriai laukiam kol privažiuosim. Įvažiuojam į priemestį, o gražumas neišpasakytas. Jau ir stotis. O stotis stotis, pirmą kartą matau tokią stotį, ir tokį didelį miestą. Išleidžia mūsų traukinį toliau.

O čia kas, jūra. Ne, ne jūra. Tai Dniepro upė, vingiuojasi kaip žaltys. Važiuojam tarp aukšto kalno ir Dniepro. Iš toliau žiūrint gražiai atrodo Kijevas. Bet tik pravažiuojam, bet kad pavaikščiot tektų, būtų labai įdomu. Jau upė. Rusai kaip traukėsi, tiltą susprogdino, bet vokiečiai atstatė.

Viršuj ant tilto padaryti nameliai, o ten įstatytos priešlėktuvinės patrankos. Toliau matosi kitas tiltas. Tas mašinoms ir vežimams pravažiuot, o už to yra trečias, bet tas susprogdintas ir jo niekas neremontuoja. Tiltai po vieną kilometrą ilgumo. Pro vagono langą žiūrint upėj matosi seno tilto dalys. Nes vanduo labai švarus, matosi dugnas. Net baisu kaip pasižiūri žemyn, labai žemai upė. Už tilto greit stotis, Darnica. Čia nakvojam. Ant rytojaus rytų link. Jau čia prasideda miškai. Mūsų sustojimo vieta.

Brovary. Stotis sudeges, subombarduota, o miestelis už trijų kilometrų. Įsakymas išsikraut. Pažiūrėsim kaip atrodo mūsų gyvenamoji vieta. Didelis namas, visas tuščias, langų nebera. Bet nieko, pradedam tvarkytis. Greit dygsta suolai, stalai ir lovos. Langams stiklų nebera, faniera užkalam.

Labai linksmas miestelis. Maskva - Kijevas plentas, ir geležinkelis. Pats miestelis nedidelis. Ira bliūdo didumo ežeras, ir gražus parkas ir apylinkės gražios. Linksma žinia. Važiuoju ryt į Kijevą. Iš ryto atsikeliu anksti, nes važiuoju pamatyt ukrainiečių sostinės. Pervažiuojam Dniepra ir jau Kijeve O miesto didumas. Pačiam centre ant aikštės stovi iš medžio padarytas tankas, taip kaip tikras. Į Dnieprą įteka dar viena upė Dysna, Nemuno didumo. Vieną gražų liepos vakarą kuopos vadas sako važiuoji atostogų. Laimė kaip iš dangaus. Pinigų yra, reik paūžt. Su draugais reikia išgerti. Ir ištraukiam nemažai. Iš ryto mane draugai kelia, ir niekaip negali prikelt, sako jau laikas važiuot. Tai buvo liepos 23 dieną. Atsisveikinu su visais ir į stotį. Greit ateina traukinys ir važiuojam. Pakely važiuojant dar matom draugus, na ir iki pasimatymo. Darnicā, Kijevas. Kaip tik randam traukinį kuris eina ten kur mums reikia. Paimam maistą, užimam vagone vietą, ir laukiam kol traukinys pajudės. Nes mes norim ko greičiau, nes netoli šeštadienis. Jaunimo

vakarai. Na ir neša traukinėlis dideliu greičiu. Važiuojam kryptim ne į namus, bet toliau nuo namų. Fastov, Kazatin, jau pasukam namų link. Kas valanda arčiau namų. Rowno, Kovel. Jau čia reikia išlipt. Pirtis, dokumentų pertvarkymas ir aida toliau. Brest-Litovska, Bialystok, Gardinas Pervažiuojam per Nemuną, bet toks siauras, kad įsibėgėjęs galima peršokt. Ir žmonių klausiam ar toli dar Vilnius.

Marcinkonys, pirmoji Lietuvos stotis. Lietuviški užrašai, viškas lietuviška. Sveika Tėvyne. Net linksmiau, net akyse ašaros pasirodė, ir vis pirmyn. Varėna, jau ir Trakai.

Lentvaris, Vilnius. Pirmą kartą Vilniuje, savo Sostinėj. Bet į miestą netenka išeit, nes šeštadienis, reik skubėt į namus. Einam ieškoti kito traukinio. Kaip tik randam traukinį, ir pareigūnai žada parvežti į stotį. Saulė leidžiasi o į namus traukte traukia. Garvežys sušvilpė, ir pasileido pilnu greičiu. Lentvaris, Vievis, Kaišiai. Išlipam, susitinkam su pažįstamais. O kiek kalbų, visokių pasakojimų. Reik skubėti į namus. Nes pusantrų metų kaip su namiškiais nesimačiau. Jau ir gimtasis kaimas, jau netoli gimtoji bakužė. Įeinu į kambarį namiškiai verkia iš džiaugsmo, bet aš juos raminu, sakau neverkit, grįžau sveikas ir gyvas. Vakaruškų nebėra, nat jaunimas apsnūdo. Jau daug ko ir nepažįstu, atrodo kad ir vietovės pasikeitė. Na ir linksma savo gimtajam kampely

Linksmai leidžiu laiką, važinėju po gimines, padedu dirbt namuose kaip yra ūpas. Nuvažiuoju į Ukmergę aplankyt sesutę ir švogerį. Bet jau baigiasi atostogos. Jau nelinksmos dienos, nes greit reiks išvykt atgal į dalinį kur oras parako kvepia. Jau pradedu sakyt sudie draugams ir draugėms.

Rugpiūčio 19 dieną sudie namiškiams. Motinėlė apsiverkė graudžioms ašarėlėms, palaimino ir išleido nežinomai ateičiai, žiūrėjo užsirėmęs ant tvorelės kol išnykau iš Motinėlės akių. Nežinau ar teks Tave Motinėle pamatyt.

Žasliai, Vievis, Lentvaris, Vilnius. Čia susitikau savo kelionės draugą. Dar vieną dieną Vilniuje praleidžiam

Vilnius, Lentvaris, Varėna, Marcinkonys. Sudie Lietuvai. Gal paskutinį kartą Tave aplankiau, šalele Gimtoji. Bialystok, - Brest-Litevska. Čia tenka traukinio laukt visą parą. Partizanai išsprogdino geležkelį.

Gaunam įsakymą sėst į vagonus. Kiek pavažiavęs matom kur buvo susprogdintas geležkelis, baisus vaizdas.

Kovel, Kazatin, Fastov, Kijev, Darnica. Bet link mūsų stoties nebeeina joks traukinys iki rytojaus dienos.

Reik laukt, nieko nepadarysi. Brovary, skubam ko greičiausia, pasilgom draugų. Sveiki gyvi, tik įžengęs pro duris, tuoj mus apspinta draugai, kas naujo Tėvynėj ir kaip atostogas praleidot.

Ną ir tenka viską aiškinti, net liežuvis skauda. Ir vėl prasideda kariška drausmė. Pabuvęs prie Mamos nuypratau nuo drausmės, dabar nekaip jaučiasi. Na ir vėl pradėsim gyvent iš naujo. Jau girdim kad vokiečiai traukiasi atgal, bet kol kas dar toli nuo mūsų. Jau atskrenda rūsų lėktuvai bombarduot Kijevo, bet tik naktį, bet jie gauna nuo pabūklų ugnies, o nuo prožektorių šviesos ir bėga atgal ko greičiau.

Jau girdėt patrankų dundėjimas. Jau vokiečių ūkio daliniai traukiasi dieną ir naktį. Pilni keliai, o prie tilto per Dnieprą kolonos stovi po penkis kilometrus. Jau ir dienos metu pradeda rodytis rūsų lėktuvai. Baisios naikintuvų kautynės, bet greitu laiku du rūsų lėktuvai degdami nukrito. Jau prie mūsų miestelio kariuomenė užėmė pozicijas. Jau frontas arti. Mes ir užėmem bunkerius, miške. Lietus lyja be perstojimo. Bunkerį drėgna, šalta, bet reik suprast, frontas. Nebegaunam įsakymo trauktis. Vokiečių artilerija visą naktį šaudo be perstojimo. Rūsų lėktuvai bombarduoja visą naktį, meta bombas kur pakliūva, mes tokie rūsų lakūnai. Mes nelaukes įsakymo atsitraukiam. Tik išsitraukes iš miestelio, rūsų artilerija uždegė miestelį. Didžiausias dūmų debesys virš miestelio Jau Brovary dega. O civilių tai su žiburiu neberasi.

Na ir prasidėjo pragaras. Sudie Brovary, gera buvo čia. Pakelėj visur stovi patrankos ir tankai, pasiruošę puolimui. Perva-žiuojam laimingai tiltą. Apsistojam Kijeve. Išbūvam trys dienas. Apvaikštom miestą, bet jau nebėra jokio įdomumo. Vokiečiai traukiasi, žmonės evakuojasi tiesiog sąmyšis.

Įsakymas trauktis iš Kijevo. Pirmą naktį nakvojam Biela-Cerkva. Yra didelis aerodromas. Atsiranda lakūnas Lietuvis, iš Klaipėdos krašto. Jis mums pasakoja. Vieną dieną atskrido septyni rusų lėktuvai ir pasidavė į nelaisvę, antrą dieną devyni ir visa įgula, ir sako nenorim kariau-ti. Lakūnas pasakoja, kad rusų yra tik pirmoji linija, o užpakaly nėra jokio judėjimo, nieko nebesimato.

Važiuojam toliau, o kelionė varginga ir truko septynios dienos ir jau pasiekėm savo vietą. Pravažiavom pro Uman, o mūsų apsistojimo vieta Gaisin. Bet kelionė buvo linksma. Mažas miestelis, bet aplinkui dideli miškai, ir miškuose daug partizanų. Slenka diena po dienos, lapai krinta nuo me-džių, jau pradeda šalti, mat ruduo.

Kalėdų šventes, toli nuo namų, bet ir links-mai praleidžiam, po Kalėdų sulaukėm ir naujų 1944 metų.

O šaudymas, raketos kyla į padanges, galvojau kad esu fronto linijoj.

Važiuojam gaudyt partizanų. Pakely važiuojant randam vokiečių ir kazokų dalinius, išstatęs patrankas apšaudymui. Persiverčiam rūbus ant baltos spalvos, kad nepastebėtų kaip užimsim pozicijas ir teks gulėt ant sniego. Pernakvojam kolhoze Cytkovei. Iš ryto dar tamsoj jau į žygį. Išsidėstom ir užimam pozicijas. Mišką bombarduoja lėktuvai ir apšaudo patrankos. Partizanai iš miško išbėgo į kolhozą, mat jie norėjo sprukt į kitą mišką, net juodas laukas, atrodo kaip skruzdėlynas. Prabilo mūsų visi ginklai. Jie be kautynių mauno ko greičiausiai atgal į mišką. Sulaukėm antros nakties, šalta, valgyt nebėra, vandens nebėra, tiesiog mirk, bet reikia kentėt, visokio gyvenimo reik pergyvent.

Kuopos vado įsakymas iš visų ginklų apšaudyt kolhozą. Užsidegė kolhozas, naktį baisus vaizdas. Jau girdėt mūsų vienas būrys kaunasi, bet ir ten pasitraukia raudonieji. Jei jie būtų žinoję kiek mūsų yra tai jie būtų puolę ir mūs sunaikinęs, jų buvo trys tūkstančiai. Naktį girdėt sunkiųjų patrankų dundėjimas, frontas nepertoliausia. Raudonųjų partizanų nesučiupom. Grįžtam atgal į Gaisin. Vokiečiai vėl traukiasi. Mūsų batalionas irgi išvažiuoja. Mūsų sunkiųjų ginklų būry palieka ir užimam pozicijas Gaisin miestely. Jau tankai ir patrankos stovi pasiruošę mūsų miestely. Atskrenda visai prie žemės rusų

lėktuvas, metė bombas taikė į tiltą, bet bombos krito į lauką o lėktuvas movė ko greičiau atgal. Pasiuntė mūs apsaugai cukraus fabriko. Gyvenimas kaip rojuj. Po kiek laiko rusus nustūmė atgal ir vėl viskas pradėjo normaliai veikt.

Įsiveržia rusai į Nemirovo miestelį. Perkerta kelią kuris eina į visą Ukrainą. Bet po trijų dienų vėl išmuša atgal.

Kuopos vadas duoda įsakymą važiuot parvešt pašaro dėl arklių. O ten labai veikia partizanai. Važiuojam, įsakymas lieka įsakymu. Privažiuojam Kamengorkos Kolhozą.

Baisus vaizdas. Kolhozas sudegintas, dar rūksta griuvesiai Guli sušaudyti partizanai. Visą tai darė kazokai, nes ten žuvo keli kazokai nuo partizanų rankos. Naktį kazokai apsupo kolhozą ir laukė iki ryto. Iš ryto partizanai su maišais grįžo atgal į mišką, ir juos pagaupo ir atkeršijo jiems. Mes grįžom laimingai, mūs niekas neužkliudė. Dar nekurį laiką pagyvenom Gaisin, o kaip apsipranti tai visur gerai, kareiviui visur gerą, kur jis negyvens.

Vasario 20 dieną tenka atsigulti į ligoninę, liūdna vienam bet ką gi žmogus padarysi reikia visko pergyvent

Kovo 2 dieną išvažiuosim į Lietuvą. Mat jau iš ankščiau sužinojom, tai ir laukiam tos dienos Išvykstam arkliais. Turėsim važiuot 450 kilometrų. Sudiev Gaisin, pradedam sunkią kelionę. Autostrada nebeleidžia važiuoti,

nes didelis mašinų judėjimas. Tenka važiuoti labai blogu kelių, purvo iki kelių, vežimai sunkūs, kiek vargo. Per visą dieną padarom tik 25 kilometrus. Raigorod. Dvi dienos poilsio. Mat pirmą dieną labai suvarginom arklius. Ir vėl traukiam toliau.

Nemirovas. Čia buvo frontas. Iš miestelio tik griuvėsiai liko. Stovi keli rusų tankai, sudaužyti, dideli ir maži. Čia buvo smarkios kautynės, nes rusai buvo perkirtę kelią vokiečiams į Ukrainą. Dabar frontas toli. Privažiuojam didelį aerodromą, daug lėktuvų, ir daug prikrauta bombų, vitaminai rusams. O aplink aerodromą daug zenitinių patrankų, prieš lėktuvams.

Jau Vinica. Surandam savo dalinį, nes mes buvom pasimetę. Labai gražus miestelis. Labai graži geležkelio stotis. Žiūrim į geležkelį, tas kelias į dvorą, norisi ko greičiau važiuot, nes traukte traukia į namus. Bet jau tas kelias yra užkirstas, tenka važiuot kitu keliu. Netoli Proskurovas. O prie Proskurovo mašinų kolona kokie penki kilometrai, o kelias blogas. Ilgai reikia laukti kol pervažiuojam per tiltą. O mieste kariuomenės susigrūdimas, anei pravažiuot. Jau privažiavom sustojimo vietą. Dvi dienas sako čia būsim. Mat reikia apsirūpinti pašaru ir maistu. Frontas jau netoli. O lėktuvai skrenda ir skrenda bombarduoti. Vieną kartą pakilo apie penkiasdešimt vokiečių bombonešių, ir atskrido rusų naikintuvai, prasidėjo mūšis ore. Rusų naikintuvai pabėgo, vokiečiai nusivijo.

Vokiečių bombonešiai buvo išlakstę, ir vėl susirinkiavo ir nus-krido, pasveikint rūsų. Šešiamotoris lėktuvas manėm kad įskris į arklydę, smarkiai persigando. Baisiai atrodo kautynės ore. Prieki lėktuvo matosi ugnis ir dumai kaip šaudo iš pabūkliukų. Viena kulka ko neperšovė mūsų vieną karį. Važiuojam toliau, o keliuose susigrūdimas mašinų, labai smarkiai stumiasi rūsai. Ir visą kelią važiuojam pafrončiu.

Tarnopol. Bijom kad nesulaikytų ir neišsiūstų į frontą. Nes mums ir taip jau įgriso, bet kol kas, dar vis sekasi. Kamenec-Podolska. Labai gražus miestelis, bet jį tenka tik pervažiuoti. Stanislavov. Mūsų vadas rūpinasi gal jau iš čia gausim traukinį bet kur tau. O jau arkliais kelionė tai gali sup-rasti kiekvienas. Bet kas čia, debesys ne debesys matosi prieky, bet nežinom kas yra. Klausiam civilių, sako kad Karpatų kalnai. Norim ko greičiau prie jų privažiuot, pažiūrėt kaip jie atrodo.

Kolomyja. Jau prie kalnų, Baisiai aukšti kalnai. Ant kal-nų dar sniegas. Matosi yra ir medžių. Kaip debesys eina že-mai, tai puse kalnų taip ir uždengia. Mes kaip važiavom pirma tai nebuvo šalta, o kaip važiuojam prie kalnų, tai reikia į antklode įsisukti. Kalnų gyventojai šiltai rengiasi, kepurės pasiūtos iš kokio tai gyvulio odos, net iki liemens. Žmonės pasakoja kad yra vandens šaltiniai ir vanduo yra labai sūrus. Druskos nereikia pirkti, vartoja vandenį, ir aš tą

vandenį geriau, negalima gert. Ir taip prie kalnų važiuojam du šimtus kilometrų. Labai įdomi kelionė, yra labai gražių vietų. O mums kelionė pasidarė labai ilga. Jau galėjom seniai būti namuose, bet kad mes darom dviguba kelionė. Nes kur mes tik nevažiuojam visu yra išskirsti keliai rūsų. Tenka vis daugiau kilometrų padaryti kaip buvo numatyta. Ir kelionė ilgiau užsitęsia. Jau sukames kita kryptim, paliekam kalnus, kalnų jau nesimato. Stryj. Klausiam pas žmones kiek kilometrų iki Lvovo. Nes ten krausimes į traukinį. O mes norim ko greičiau pasiekt namus, nes Velykų šventės nebetoli. Jau ir Lembergas-Lvovas Bet ir vėl velniava. Pirma sakė tik iki Lvovo važiuosim, o dabar liepė dar toliau važiuoti. O kelionė varginga, dieną ir naktį tenka daug pasitrankyti. Antrą kartą Lvove, bet dabar ir tenka tik pervažiuot.

Čia sužinam kad Lenkijoj prie Kovelio rusai sumušė mūsų pulką, ir į nelaisvę paėmė karininką su visu būriu. Liūdna žinia ir graudi. Mūsų vadas sako kad šimtą kilometrų važiuosim arkliais, o toliau kelionę tęsim traukiniu į Lietuvą.

Galvojom kad mūs vadas tik ramina, ar neteks važiuoti net į Lietuvą arkliais. Važiuojam toliau, o autostrada kaip iššaut. Per trys dienas atvažiavom į Premyšl. Gausim vagonus, taip girdėt. Bet reiks palaukt kelias dienas. Mieste labai blogai su pašaru, tai išvažiuojam

į kaimą. Nekantriai laukiam kada bus vagonai. O patys spacieruojam, ir upėj sprogdinam žuvis. O jau visur gražu, pavasaris. Kelionėj, arkliais išbuvom 28 dienas ir padarėm aštuonis šimtus trysdesimt kilometrų. Ilgas ir vargingas kelias buvo. Buvo šilta ir šalta, bet nesvarbu, kad tik greičiau į namus.

Važiuoja kiekvieną dieną žiūrėt, ar galim jau krautis į vagonus, bet vis nėra ir nėra. Aš galvoju kaip čia sukombinavus kad ant Velykų parvažiuot į namus. Gerai. Sugalvota, padaryta. Kreipiuos pas kuopos vadą. Sakau kad dar nesu sveikas; noriu greičiau pasiekt Lietuvą, ir ten eiti į ligoninę, nes per ankstos išėjimo, o dar varginga kelionė, nekaip sveikas jaučiuosi. Gerai sako vadas, rytoj rytą pasiruošk su visais daiktais. Gaunu dokumentus, draugams pasakau sudie su kuriais ilgą laiką gyvenau ir kelionę kartu tęsėm, paimu glėbį laiškų parvežt ir sudie.

Balandžio 3 dieną išvažiuoju į stotį Premyšl. Traukinys skriste skrenda. Krokuva, Varšuva. Pirmą kartą ir čia, bet tik pravažiuoti tenka, ir iš vagono lango pasižiūrėti. Malkinia, klausiu pas vieną geležinkelietį kuris traukinys į Gardiną. Sako už kelių minučių tas išeis. Jau ir Gardinas. Iš Gardino į Vilnių nebėra traukinio, geležinkeliečiai sako. Tik ryt dieną. Čia jau blogai.

Susidraugavęs su Kazokų leitenantu, jis irgi važiuoja į Vilnių. Sėdim stoties bufete ir laukiam gal ateis koks transporto traukinys. Kaip tik pusiaunaktis, geležinkelio tarnau-

tojai sako yra transporto traukinys į Vilnių. Karokų leitenantas klausia manes, tai ką važiuosim, važiuojam sakau jam. Nors baisu kad partizanai nesusprogdintų geležkelio, ir mūs nesutvarkytų.

Kaip Dievas duos taip bus, važiuojam. Traukinys eina iš lėto, nes mašinistas bijo kad nebūtų mina padėta. Naktis, mums nesmagu, nežinom kas šioje naktį mūs laukia. Laikas slenka, o mes vis pirmyn. Bet kelionė pasiseka laimingai.

Varėna. Jau Lietuvoje, savo Tėvynėje. Net ant širdies lengviau Bet vėl nekaip gerai. Už Varėnos partizanai išsprogdino geležkelį ir traukinį. Vėl tenka laukt, nemažai laiko veltui leist. Važiuojam vėl. Trakai, Lentvaris, Vilnius. Reikia ieškot traukinio, kad nuvežtų arčiau namų. Kaip tik randu vieną sastatą, grįžta Lietuvių batalionas iš Rusijos. Jie man sako, sėsk, važiuosim kartu. Paklausau jų, važiuojam. Jie mane vaišina degtine. Jie manes klausia kaip mums sekėsi rytuose, o aš jų klausiu. Jau beveik ir nusigeriu.

Lentvaris, Vievis, jau netoli mano stotis. Nežinau ar sustos traukinys. Bet kur jis tau sustos. Kaip movė taip ir numovė. Tik teko pamatyt savo namus ir kelis draugus.

Kaišiadorys. Išlipu, randu vieną draugą. Jis man pasakoja. Buvo atvažiavęs mano draugas atostogų. O mūsų krašte labai veikė partizanai. Atėjo pas jį partizanai, paėmė uniformą, šautuvą ir išėjo. Jau ir namai. Greit persirengiu civiliais

rūbais, viską karišką paslepiu. Dar į dalinį nenoriu važiuot, nes čia pat Velykų šventės. O su namiškiais seniai teko praleisti bet kokios šventės. Linksmai praėjo šventės kartu su namiškiais. Reik vykt į dalinį. Prisistatau savo vadui, ir pasilieku Žaliakalny. Randu savo daug draugų, kiek pasakojimų, kiek įspūdžių. Vėliau atvažiuoja ir kiti, su kuriais keliavau per Ukrainą. Ir vėl nauja giesmė, apmokymas.

Kairėn, dešinėn, jau anksčiau mums įkyrėjo ir dar kartoti reikia. Linksma Lietuvoje, sava kalba, savas kraštas, viskas miela. Paskiria lengvo minosvaidžio taikytoju. Tenka pabėgioti pakrantėmis su minosvaidžiu, manevruojam. Nesvarbu tie užsiėmimai, bet vakare pas meilužes drožiam. Mažai pasidžiaugiam su Kaunu.

Išvykstam, bet kur, tai nežinom. Kuopų pertvarkymas, aprangos išdavimas, ginklų supažindinimas.

Sekmadienio rytas, gegužės 16 dieną. Lietus po biskį lyja. Iš kareivinių eina kariai į rajoną. Rikiuojasi būriai, kuopos, ~~būriai~~. Išeinam pro kareivinės vartus. Žygis į stotį. Girdėti mieste dainos, kiti batalionai ir žygiuoja į stotį. Laukiam išvažiavimo. Kauną paliekam. Tunelis, Nemunas, Palemonas. Jei važiuosim link Vilniaus teks pamatyti savo namus. Bet kur tau, mūsų juodbėrėlis pasuko kita kryptimi. Sekmadienio vakaras, sėdėk vagone, iš nuobodumo traukiam dainas. Moja civiliai rankomis, mes jiems ir atsakom. Gaižiūnai, Jonava, Kėdainiai, Panevėžys, Rokiškis.

Rokiškį poilsis trys dienos. Apžiūrim miestą, nes idomu, ką daugiau pamatysi tai tavo. Atvažiuoja mašinos ir išvažiuojam į Viešintus. Išeinam į mišką gaudyti partizanų. Bet kur juos rasi, išbėgo, tik bunkerius radom, ir radio siųstuvus ir primtuvus. O vietos šlapios, kai kur net iki diržo įlendi, o čia dar reikia nešti minosvaidis, visko reikia patirti.

Šeštinės, sėdim apkase ant Šventosios kranto, o lietus pila kaip iš kibiro, laukiam partizanų, nes kitos kuopos miške valymą daro. Nieko nesulaukę gaunam įsakymą vykti į savo punktą. Vėliau išvažiuojam į Andrioniškį į pasalas. Bet ir čia nieko, mat jie labai bijo.

Ko greičiausia atvykti į Viešintus. Jau naujiena, išvažiuojam, bet kur nežinia. Iš Viešintų išlydi minia žmonių, nes jie mumis buvo labai patenkinti už dainas, kas sekmadienis su rikiuote visa kuopa į bažnyčia, tas žmonėms labai patiko.

Kupiškis, susikraunam į vagonus. Sekminės. Mums Sekminės vagonuose. Apkaišom vagonus medžiais, taip kad nesimato vagonų, užmaskuojam, o ir mums Sekminės.

Kupiškis, Rokiškis, Obeliai. Lietuvos - Latvijos siena. Stovi du cementiniai stulpai, Lietuvių ir Latvių. Jau važiuojam pro Latviją. Eglainė, Daugpilis. Latvijoj ir gražiai atrodo.

Nakvojam Daugpily, nes nakty neleidžia važiuoti, daug yra pasikėsintojų. Didelė upė Dauguva. Miestas yra labai subombarduota

Išvažiuojam iš miesto, matosi daug priešlėktuvinės pabūklų. Nes čia tankiai atskrenda rusų lėktuvai. Ir vėl Lietuvos - Latvijos siena. Pirmoji stotis Turmantas, Dūkštas, Švenčionėliai, Pabradė. Labai blogi laukai, smėlynai ir pušynai, nežinau kaip čia žmonės gyvena.

Matosi didelis ežeras, bet nežinau kaip jis vadinasi. Kito krašto nematyt. Vilnius. Nuskamba daina, į Vilnių į Vilnių į mylimą šalį, prie Gedimino prie brolių savų. Šiandien nakvosit vagonuose, ryt rytą išžygiuosim. Išžygiuojam pro Vilnių į Riešę. Kaip liūdna, nei kaimas nei miestelis. Kaip čia reiks ir priprasti. Išeinam į pasalas tankiai naktį, ir slankiojam po miškus.

Vieną sekmadienį žygiuojam į rytojaus dienai vykdomą uždavinį. Mūsų patruliai susišaudo su partizanais. Bet mums kliudo ežeras ir jie paspruko. Prie Kernavės košiam mišką. Miške nieko nerandam. Lauke, rugiuose taip ir sučiumpam devynis, šešis sušaudo, trys gyvus perduoda Maišiogalos policijai. Jų yra kaip žalčių, tik negalima sugaut. Būrio vadas sako man, ryt važiuoji atostogų. Irgi neblogai. Vilnius - Lentvaris. Susprogdintas geležkelis, garvežys numestas nuo bėgių. Labai sprogdina geležkelius. Einu greit į namus, nes pasiilgau namiškių. Sekmadienio vakaras, smarkiai sušokam ir vėl sudie namiškiams ir draugams.

Pasiekiu dalinį. Atvažiuoja mūs pakeist vokiečiai. Partizanai nušaudo mūsų karį ir du sužeidžia. Mes vėl į kelionę. Vilnius - Polukniа. Net šiurpas nukrėtė pamatęs savo patalpas.

Tai lageris o ne kareivinės. Didelis namas, aukšta vielų tvora aptvertas, prie kampų visur Bunkeriai ir apsigynimui griovai.

Jau čia matyt paklimvom ne į kokią vietą. Ir žmonės kalba kad partizanų čia pilni miškai. Mums čia atvažiavus pirmos dienos vakare prie Rūdiškių partizanai puolė Lietuvių geležkelio sargybą. Kautynės truko kokias šešias valandas. Norėjom vykti į pagalbą, bet neturim jokio ryšio ir nežinom kur kas yra. Pravažiuoja plentu mašina į Eišiškes. Važiavo du vokiečių kariai. Skambina iš kito punkto kad partizanai miške padegė mašiną. Sėdam į du sunkvežimius ir lekiam pilniausiu greičiu. Privažiuojam pirmą punktą, sako dar už kito punkto tas įvyko. Jau antras punktas, šie sako dar du kilometrai iki įvykio vietos. Jau dabar pėsti žygiuojam. Jau matom kaip rūksta dūmai, dar kiek paėjus matosi dega mašina ir ant plento guli lavonas. Mašina sušaudyta iš prieštankinio šautuvo, ant plento guli iššaudytų mašinpistolės tūtelių ir rusiško šautuvo tūtelių. Medžiai irgi apšaudyti. Mašina baigia degti, įvažiavęs į griovį. Mašinoj guli sudegęs mašinpistolė. Lavonas matyt ištrauktas iš degančios mašinos, nes yra apdegęs. Kito nebėra, tur būt gyvą nusivedė. Jie darė viską labai greit, nes matyt bijojo, kad net paliko savo sovžinus. Sulig mūsų nuožiūra atrodo kad jų buvo daug, nes labai išgulėta žolė ir pakrūmės. Paėmėm lavoną ir grįžtam atgal. Jau mūsų kareivių punktas. Pamiškėj yra tiltas. Jie saugoja tą tiltą.

Sekmadienio vakaras, už kokių dviejų kilometrų nuo mūsų

stovyklos nusileidžia didelis sklandytuvas. Na kas čia yra. Rūsai desantus sodina, visokie spėliojimai. Vadas sako reikia ištirti. Greit pasiunčia skyrių kareivių. Randa sklandytuvą ir ant jo sėdi du vokiečių lakūnai. Mes matėm kaip sklandytuvas nusileido, o lėktuvas vis prie pat žemės skraidė, ir nuskrido savo keliu, link Vilniaus. Kažin kaip atsikabino ir turėjo nusileisti. Lakūnai turėjo tik pistolietus, ir tuos iš lėktuvo jiems išmetė. Jie klausia ar yra čia partizanų.

Jiems sako čia jų yra labai daug. Jie mums atsakė. Jei būtumėm žinoję, tai būtumėm ir sklandytuvą palikę, bet laimė kad viskas tvarkoj išėjo. Sklandytuvas buvo tuščias, tik buvo penkios mažos bombos, o sklandytuvas buvo didelis. Mūsų kiti atsparos punktai gavo įsakymą apleisti savo punktus ir atvykti į bataliono štabą. Rūsai smarkiai veržiasi pirmyn, o mums trauktis atgal. Uždegė jie savo bunkerius ir tiltus kad partizanai nesinaudotų. Mes ir pradėjom griauti savo bunkerius, karpyti vielų tvoras. Civiliai pranešė kad jau tie kaimai užimti partizanų. Važiuoja šarvuotis ir skyrius kareivių patikrinti. Tik jiems užvažiavus ant kalno partizanai atidarė ugnį. Mūsiškiai ir pradėjo atsišaudyti kartu ir šarvuotis, bet turėjo atsitraukti.

Jau įsakymas išvažiuoti iš Polukněs. Pavažiavęs kokius penkis kilometrus girdim didelį šaudymą priekį. Tuojau šarvuotis, pabūklinkai ir būrys kareivių į priekį. Mes žygiuojam iš paskos. Sako partizanai puola mūsų antrą kuopą. Ko greičiausiai į pagalbą.

Pradėjo kriest šarvuotis ir pabūklinkai, tiesiog pragaras atsidarė.

Mums minosvaidininkams irgi liepė apšaudyti kaimą. Pasistatėm minosvaidį ir vieną po kitos pradėjom leist į raudonuosius. Iš pirmos minos įkrėtėm tiesiog į taikinį. Bet kaž kaip pasitaikė, taikytojas įleido atbulą miną į minosvaidį ir sprogo kurtinančiu garsu. Taikytoja užmušė o kitus penkis sužeidė ir mane kartu. Iškrito šautuvas iš rankų ir perbėgau skersai plento ir atsisėdau į griovį.

Tas buvo liepos mėnesį 6 dieną.

Prisimenu gerai, tas buvo devinta valanda vakare, buvo labai gražus vakaras, saulė buvo arti laidos, o aš dejavau gulėdamas ant juodos žemės ir kraujuose. Nežinojo senoji Motinėlė ir mano mergužėlė kaip aš buvau sužeistas gal visai apie mane ir nepagalvojo.

O kulkos švilpia virš galvos, kirsdamas rugių varpas. Atbėga sanitarai, o aš šaukiu kad duotų vandens. Bet vandens niekas neturi. Atvažiuoja motociklistas ir jis atveža vandens. O iš žaizdų bėga kraujas. Galvojau kad mažai skeveldrų gavau, bet kaip mane nurengė tai suskaitė šešiolika. Perrištas guliu Švetminkų kaime o čia kautynės vyksta net baisu gulėti. Ant rytojaus išveža į Trakus. Negaliu pajudėt, noriu valgyt, negaliu, išmušti du dantys ir sudraskytas liežuvis. Iš ligoninės lango matom kaip rusų lėktuvai bombarduoja Vilnių. Vėl blogai, nežinom kur yra batalionas, kad netektų likti rusams. Bet ateina batalionio daktaras ir sako po piet išvažiuosim iš čia, netoli rusai. Ir prasidėjo mūsų vargo kelionė. Sėdžiu vežime, krato, dulkės, neduok Dieve.

Daktaras padarė didelę klaidą, vokiečių mašina norėjo mus išvežti į Kauno ligoninę, bet mūsų daktaras neleido.

Semeliškės, Aukštadvaris, Stakliškės, Jeznas. Važiuojant naktį į Jezną, matom kaip rusų lėktuvai iškabino lempas ir bombarduoja, mes galvojom kad Kauną. Bet vėliau sužinojom kad Kaišedoris ir Žiežmarius.

Jau toliau nebevažiuosiu nutariau sau, privargau kiek tilpo. Atsiskiriu ir pėsčias link Kruonio. Penkiolika kilometrų einu šešias valandas. Nes dar negaliu gerai eiti. Jau sutinku vokiečių kolonas besitraukiant. O aš dar noriu su namiškiais pasimatyt. Prie Kruonio sustoja mašina ir liepė sėsti, sako nuvešim į Kauną. Labai gerai. Išvažiuojam iš Kruonio. Ant kalno užvažiavęs matau savo kraštą. Tai stebėjimo punktas - bokštas. Rumšiškės, Petrašiūnai ir Kaunas. Bėgu greit pas brolį, užrakinta, pas sesutę, randu namuose. Kas gero, kaip gyveni.

Ir klausiu ar eina traukiniai link Vilniaus. Galvoju sau, eisiu žiūrėt į stotį. Randu vieną sąstatą, kariuomenė važiuoja į Vilnių. Bet kalba, nežinia ar davažiuos. Važiuoju kartu. Kaišedorys. Čia persėdu į šarvuotą traukinį ir grei pasiekiu Žaslius. O traukinių, vokiečiai traukiasi, geležkelio apsauga ir išvažiuoja, man ir sako, nelik rusams. Bet vistiek einu į namus. Susirenkam trys nelaimės draugai. Sugalvojam ir važiuojam į Kauną pasižiūrėti. Vokiečiai uždegė Žaslių stotį ir geležkelį sprogdina. O rusų lėktuvai naktį bombarduoja ir bombas mėto kur pakliūva. Iš Kauno Lietuvių batalionai traukiasi. Sakau draugams, važiuojam į namus.

Kaip tik eina traukinys. Sėdam ir važiuojam. Pravieniškės. Vokiečių leitenantas klausia kur važiuojam. Jis sako kad jūsų namai jau rusų okupuota. Galvojam kur dabar dėtis. Mano draugai sako, mes važiuojam atgal į Kauną. O aš vienas važiuoju į Rumšiškes. Jau stovi tankai tigrai, pasiruošę atremti rusų puolimus. Iš Rumšiškių pėsčias einu link namų. Masiškai vokiečių kariuomenė traukiasi, o aš vis į priekį. Jau iki namų tik trylika kilometrų, greit pasieksiu namus, galvoju sau. Bet kur tau, jau raudonieji mano namuose.

Antakalnio kaime ant plento stovi tigras. Tankistai manes klausia kur aš einu. Sakau einu namiškių aplankyt. Jie man nepataria eit, sako pakliūsi rusams. Aš jų paklausau. Sėdau ant tanko ir grįžau atgal į Rumšiškes. Jau vakaras, bet manes vistiek traukia namai. Ir vėl atgal tuo pačiu keliu. Pernakvojau pas ūkininką. Dabar vėl nežinau kas daryt, kur eit kur pasidėt. Prisistatau fronto viršilai. Pasilieku fronte. Dar ramu, raudonųjų nebėra. Dešimtą valandą ryto, už kilometro pasirodo druskiai, ruskiai. Mes juos apšaudom iš kulkosvaidžio, užkrėtėm jiems gerai. Pirmiausia jie pradėjo apšaudyti iš minosvaidžio, bet sviediniai tai pralekia tai nedalekia.

Pasirodo masė, eina stati, vienas nuo kito per penkis metrus. Turim atsitraukt, o čia iš šono mūs supa, bet vilties nenustojom. Džiaugsmo minutė, nuo Kauno pusės slenka apie trysdešimt tankų. Ir jie važiuoja dar pirmyn, užnugarin rusų. Rusėliai sugulė ant žemės. Aš su vienu kulkosvaidininku visą tą stebiu kas bus.

Tik šone mūsų pradėjo švilpti kulkos. Mes kritom ir pradėjom trauktis. Man ant nugaros kaip buvo palapinė, tai taip ir liko sušaudyta, o manęs visai nekliudė. Jau išsidėstė tankai po laukus. Rusai pradėjo bėgti atgal. Vokiečiai sėdo ant vikšrinių motociklų ir pradėjo gaudyti rusus, kaip šuo kiškį. Tankai sudegino visą Rusonių kaimą, ir ruskiai padegė vokiečių tanką, tas ir nuėjo degdamas per laukus. Arti mūsų sprogo sprogo minosvaidžio sviedinys, sužeidė lengvai vieną karį, man tik rūbus apdraskė. Bet leitenantas man netiki, jis sako kad aš vistiek esu sužeistas. Apžiūri jis mane. Ogi dar mano žaizdos nesugyje kur mane ankščiau sužeidė. Mane už tai labai išbarė, kodėl aš nesakiau kad esu sužeistas. Greit liepė vykti į lauko ligoninę. Leitenantas palinkėjo viso geriausio ir greit pagyt.

Atsigrįžtu dar į tą pusę kur mano gimtinė, taip liūdna, mes gaila skirtis nuo namiškių ir nežinau ar teks pamatyti, o gal ir ne. Iš lauko ligoninės nakties metu lengva mašina nuveže į Kauno ligoninę. Iš ryto pabundu ligoninėj ir dairausi, ir matau vieną pažįstamą vokietuką. Jis klausia kaip man pakliuvo. Visai paprastai atsakau jam. Gaunam degtinės ir cigarečių, o dabar gerkemieji sėsit į mašinas ir į aerodromą. Vokiečiai linksmi, pamatys savo tėvynę, o aš turiu palikti savo gimtąją šalį. Nusiminimas baisiausias. Jau atvažiavo raudonu kryžiu mašina. Kažkaip nejauku žiūrint į tokią mašiną. Ir rieda per miestą į aerodromą. O aš galvoju kaip čia pasilikt Lietuvoje.

Pirmą transportą sodina į lėktuvą, kieku, užleidžiu kitus, antrą, trečią, ketvirtą, o aš vis užleidžiu kitus. Jau šiandien daugiau transporto nebus. Man to tik ir reikia. Bet kaip dabar iš čia išeit. Einu prie vartų sargybinio ir tam meluoju, sakau greit grįšiu. Dėkui Dievui, be tik jūs mane išleidot, jau negrįšiu. Sutinku savo du draugus. Dabar trijiese. Jie man sako, negirdėt jokių patrankų dundėjimo, gal atmuštas frontas, trauksim žiūrėti į namus. Pasiekiam Rumšiškes, baisu žiūrėt į miestelį, tik griuvėsiai, sudegęs, tai rusų lėktuvų darbas. Frontas čia pat. Pabūvam dieną pas ūkininką ir vėl grįžtam atgal į Kauną.

Išgaunam kelionės liudyma važiuot į savo bataloną. Jau pradėjo kristi rusų artilerijos sviediniai į Kauną. Viena, antra, trečia diena kaip apšaudo miestą. Išeina paskutinis traukinys iš Kauno. Važiuosim, nieko nepadarysi. Ateinam į stotį. O sviediniai smarkiai kaukia. Traukinio stoty nerandam, tai mes greit per žalią tiltą traukiam, o pijonieriai smarkiai minuoja tiltą. Už tilto parke radom traukinį, lauksim kada jis eis. Bet tarnybiniai sako kad jis eis tik vakare. Šaudo rusų artilerija, o sviediniai krenta tik už mūsų traukinio. Ko greičiausiai movė traukinys. Tik mums pavažiavus šimtą metrų kur stovėjom, ant geležkelio bėgių krito sviedinys. Laimė kad išvažiavom.

Liepos 29 dieną palikom Kauną. Už Mauručių labai traukėsi vokiečių kariuomenė. Užskrido rusų lėktuvai, pradėjo apšaudyti, ir mums teko gulti į griovį. Išlipom Jūrės stoty. Kaip tik čia mūsų kuopos atramos punktas. Viskas vyksta ko geriausiai.

Ant rytojaus vokiečiai pradėjo sprogdinti miške amunicijos sandėlius. Bet žiūrim kas čia yra. Vokiečių ir Lietuvių pirmas pulkas traukiasi, sako prasiveržė rusai. Traukiames ir mes, o smėlis, karšta ir nežinom kur yra rusai. Višakio-Rūda, Šakiai. Pervažiuojam Šešupe. Palikom Lietuvą, esam Vokietijoj, kažkaip nejauku. Bet pavažiavus apie porą kilometrų, gavom įsakymą grįžt atgal. Pervažiuojam per Šešupe ir vėl Lietuvoje. Apsistojam miškeliuose ir laukiam kokie bus įsakymai dabar. Už poros dienų gavom įsakymą vykti į Vokietiją.

Mes trys vieno kaimo ir atsiskiriam. Pravažiuojam Šakius ir čia pas žmonių gyvenam. Du kart išsigelbėjau nuo vokietijos, Lietuvoje, savo Tėvynėj daug linksmiau. Ir vėl buvom įvažiavę į Vokietiją per Slavikus, bet ir vėl grįžom atgal. Išduoda vokiečiai dokumentus ir vėl klajojam po Lietuvą. Jurbarkas. Bet važiuojant iš Jurbarko į Raseinius, žandarmerija liepė važiuoti į Vadžgirius

Rugpiūčio 22 dieną paliekam Lietuvą. Iš Vadžgirių, pro Tauragę mašinom į Tilžę. Pagėgiai paskutinis Lietuvos miestelis. Skaudu darosi. Dar atsigręžtam, pasižiūrim, ir nežinom ar teks kada pamatyti Lietuvą. Tilžės miestelis neblogai atrodo, tik biškį subombarduotas. Jau mus čia perrengia luftvafės uniforma ir tą pačią dieną iš Tilžės išvažiuojam. Radom ir daugiau Lietuvių. Traukinys išeina ir riedam toliau. Karaliaučius, Štetinas. Labai subombarduotas. Iš Karaliaučiaus į Dancigą. Baltijos jūra. Pirmą kartą pamatau karo laivus. Bet ir tai tik tenka pamatyt tik

iš toli ir iš traukinio lango. Daug buvo laivų ant jūros tolumoje. Štetinas, iš Štetino į Stralsundą. Kelionė trys dienos. Rugpjūčio 26 dieną pasiekėm Stralsundą. Išeinam iš miesto, paeinam kilometrą ir mūsų kareivinės. Čia randu daug savo draugų. Jie pasakoje eina apmokymą. Mūsų irgi tas pats laukia. Labai gražus rajonas ir gražios kareivinės. Kareivinės nudažytos maskuojančia spalva. Iš toli žiurint negalima suprasti, atrodo kad koks kalnas. Mūsų kareivinės ant Baltijos jūros kranto. Tiltas per upę. Kaip eina laivas tiltą pakelia; praeina laivas, tiltą nuleidžia ir pro tiltą riedo traukiniai ir eina visas judėjimas. Matosi Rugen sala. Ten buvo Lietuvių, darbo tarnybos apmokymas. Jau priesaika. Garažas. Tai vietoj bažnyčios.

Buvo kunigas, laikė mišias, giedojom savo giesmes ir po priesaikos. Graudu, kaip pagalvoji, kaip gyvena namiškiai, jie nežino mano, o aš nežinau jų likimo. Juos palikau visus, o aš likau vienas be Tėvynės ir namiškių. Nors aš jau pripratęs, bet vistiek neramu. Jau mano draugai išvažiavo, bet aš kaip paskirtas į parašiutininkus pasilieku. Vėliau mūs dar išsiunčia pas ūkininkus. Darbuojames ant ūkio. Spalio 5 dieną amerikiečių lėktuvai bombardavo Stralsundą, bet mums pas ūkininkus jokio pavojaus nėra. Mes tik stebim kaip kyla dūmų fontanai viena po kito, o lėktuvų buvo apie du šimtai. Ant rytojaus praskrido apie penki šimtai, bet nebombardavo.

Nuo ūkininkų sugrįžtam atgal į Stralsundą. Praneša, išvažiuojam į Italiją. Spalio 13 išvažiuojam. Stralsundas, Berlynas. Baisiai subombarduotas. Požeminiai traukiniai, jei vienas būčiau, tikrai paklysčiau. Iš Berlino, Dresden, Leipcig, Munchen. Irgi tik griuvėsiai likęs. Rosenheim, paskutinė vokietijos stotis. Jau matyt kalnai, bet ilgą laiką važiuojam kol privažiuojam kalnus. Jau kalnai, labai gražu kalnuose, traukinys kaip koks žaltys sukinėjasi kalnuose, ir neria pro tunelius, labai daug tunelių. Važiuojam pro kalnuotą Austriją. Prie geležkelio visą kelią eina plentas. Labai gražiai atrodo Austrija ir kalnai. Vakare esam netolį Austrijos Italijos sienos. Paskutinė stotis Austrijos. Pinigų pakeitimas ir kiti formalumai. Jau įvedam į Italiją, gerai būtų pasižiūrėti, nes yra įdomu kaip atrodo, bet kad jau naktis.

Naktį prikelia visus, toliau traukinys nebeis, nes subombarduotas geležkelis. Pakely matom subombarduotą traukinį, lavonai guli užmuštų ant geležkelio pylimo. Darbininkai dirba nakty, nes reikia sutaisyt geležkelį kad eitų traukiniai. Pėjus penkis kilometrus sėdom į kitą traukinį. Anksti iš ryto sustojom Italijos mieste Verona. Per dieną ilsimės, o vakare sėdam į mašinas ir nežinom kur važiuojam. Verona yra lygumoje, bet kalnai čia pat. Mašinoms važiuojam tik nakty, nes dieną negali pasirodyt, labai persekioja Amerikiečių lėktuvai. Privažiuojam Po upe. Nutiestas pontoninis tiltas. Labai pavojinga nakty važiuot per tiltą, tamsu, galima įslinkt į upę.

Dienos metu tiltas nuimamas kad nesubombarduotų lėktuvai. Upė didelė, apie septyni šimtai metrų pločio, gili ir labai srauni. Vėl rytas, negalim toliau važiuot, baisu, lėktuvai. Jau girdėt patrankų dundėjimas, netoli frontas. Vakare tik spėjus atsigulti, įsakymas ko greičiausiai pasiruošt ir į mašinas. Nes vokiečiai užleidžia tas vietoves kur esam. Vėl į kelionę pro tą pačią Po upę. Vėl nežinom kas bus. Vakare visus išskirsto į mažas grupes ir išskirsto po dalinius parašiutininkų ketvirtoj divizijoj. Nosodolė, mažas miestukas. Kasam apkasus, tenka susipažinti geriau ir patirti Italijos gyvenimas, tik labai gyvačių yra. Lyguma, visur iškasta maži kanalai, ūkininkai ant laivelių veža javus iš laukų. Visur geri keliai. Maži miesteliai, bet kiekvienam yra bažnyčia. Abiejose pusėse kelio prisodinta medžių ir labai gražiai atrodo. Čia galima visko pirkti, sakytum čia jokio karo nebėra.

Bet nuo amerikiečių lėktuvų tai reikia slėptis, nuo šviesos iki šviesos jie visur žvalgo, ir kas kur pajuda, tai ir gauna. Vieną dieną priešlėktuvinė nušovė trys lėktuvus, vienas ore užsidegė, lakūnai iššoko su parašiutais. Nugerti ir yra, tik gerk, o vyno tik laikykis. Iš Nosodolės persikeliam į Sendrioano. Čia statom bunkerius, darbas nesunkus, ant sprando nieks nestovi, tiesiog malonumas. Lapkričio mėnesį čia dar maudėmės, o Lietuvoje tuo laiku jau reikia kailinių. Jau ir kūčios. Bet nekokios mums bus šventės. Nes vėl naujiena. Išvažiuojam į frontą. Kūčias valgėm prie

bendro stalo. Liūdnos bet ką darysi. Nes likom be Tevynės ir dar nežinom namiškių likimo. Antrą Kalėdų dieną artinasi vakaras ir mūsų išvažiavimo laikas. Sėdam į mašiną ir važiuojam po kitus punktus ieškodami benzino. Bet pavažinėjęs grįžtame atgal, negavom. Viršum mūsų mašinos praūžė lėktuvas, visa laimė kad nepastebėjo. O dabar eisim sušokti ir pažiūrėt kaip Italų jaunimas linksminasi. Šokam visą naktį, nes dabar sužinojom kad kitą naktį tikrai išvažiuosim į frontą. Ir vėl per Po upę. Važiuojam pro tiltą, tiltas yra apleistas dūmais kad nepastebėtų priešo lėktuvai. O naktis tamsi, nors į akį durk, o mes važiuojam be jokių šviesų. Modena, Ansola.

Jau matom kaip blykčioja žaibai, tai patrankos fronte. Nors frontas dar toli, bet jau nekaip jaučiasi. Dienos metu pailsim o vakare traukiam į frontą. Bologna. Jau gerai girdėti sviedinių sprogimai ir matom kaip sviediniai sprogsta ore, skeveldriniai.

Sasso Marconi, Bodolio. Bet kelionė tęsiasi tik naktį, nes dieną neįmanoma. Išaušta rytas. Išėjęs dairomes kaip atrodo apylinkės. Vien tik kalnai ir sviedinių išmuštos duobės. Nešam į pirmą liniją maistą. Sukraunam viską ant asilų ir eida. Maskuojančiom vietom einam kad nepastebėtų, nes gaila gyvybės. Matosi kaip sprogsta sviediniai, net baisu buvo žiūrėti. Kur gyvenam netur̃im jokio bunkerio. Apie mūsų namą vien tik duobės, o į namą kol kas nekliuvo. Amerikiečių frontas apšviestas prožektoriais, o kam tai nežinia tos iliuminacijos.

Naujų Metų išvakarės. Neinam miegoti, norim paklausyk kaip visi ginklai kalbės. Jau ir dvylikta valanda nakties. Prakalbėjo visi ginklai, tiesiog pragaras atsidarė. Jau ir nauji
1945 metai.

Nežinia ką jie atneš. Niekas nežino. Tokia graži naktis, o ypač kalnuose, visur balta, sniegas, o mėnulis šviečia gražiai. Ką tas biednas kareivis turi pergyvent, ir šilta ir šalta, ir sausa ir šlapia, ir bėdą ir vargą, ir be miego ir poilsio.

Dieve pasigailėk vargingo ir vargdienėlio kareivio. Ką padarysi, kareivio toks gyvenimas. Trys Karaliai. Kažkur kalnuose groja muzika, matyt sveneių proga. Einu į fronto liniją. Užėjau ant kalno, priešas pastebėjo ir pradėjo krest artileriją. Kritau ant kelio, nėra ko laukt. Ir man tą diena bus istorinė. Vienas sviedinys krito prieš mane penki metrai, kitas užpakaly manes apie dešimt metrų ir nei vienas nesprogo. Mano didžiausia laimė, jei būtų sproges, baigta. Slenka diena po dienos. Taip ir leidžiam fronte dienas. Labai tankiai apšaudo artilerija. Ir didelis pavojus yra nuo lėktuvų. Nors sniego yra daug bet oras nešaltas, vien tik su mundirais vaikštom. Net nusidžiaugiu, sako vyksim į kitą frontą. Gal nors kokią vieną dieną nebus pavojaus, neteks saugotis sviedinių. Sausio 17 dieną apleidžiam, dar pasižiūriu į kalnus kur tiek daug privaikščiojau, ir pirmyn. Ansola. Čia pailsesim kelias dienos, tvirim savo

muzikantą, prieina panų ir šokam net sušilę. Bet neilgai tas smagumas ir šokimas, grįžim atgal į frontą, bet kita kryptim, link Adrijos jūros. Sausio 27 dieną išvažiojam.

Bologna. Prie plento visur išmuštos artilerijos sviedinių duobės. Važiuojam visą laiką pafrončiu. O lėktuvai neduoda ramybės, tankiai reikia maskuotis kad nepastebėtų.

Imola. Klausiam civilių ar toli frontas. Gaunam atsakyma jau netoli. Apsistojam, iki fronto dar keturi kilometrai. Vakare įsako balnoti asilus, nešt maistą į pirmą liniją. Pirma naktis šiame fronte. O šėtonas asilas kaip užbliauna tai tik neškis iš ten, nes greit bus artilerijos sviedinių. Atsikratom asilus, priskiria mus nešti sužeistus iš fronto. Susimušėm su vokiečiais, už tai mus pakeitė. Turim bunkerį, nedidelis, bet vandens per pėda.

Priešo pusėj fronte yra lenkai, labai tankiai atidaro pragarišką ugnį, ir šaudo iš priešlėktuvinių patrankų, sviediniai sprogsta ore, o kaip kada pabyra propoganda, kur mes vadinam oro paštas. Tankiai reikia nešti sužeistus iš pirmos linijos.

Upė, iš abiejų pusių supilti pylimai kad upė patvinus neišsilietų į laukus. Vienam krante bunkeriai ir kareiviai gyvena, antram krante pirmoji linija. Mes randames Kazanolėj, ir yra smagu, bet ir sviediniai sprogineja labai tankiai. Vieną kartą priešas padarė ofenzyva. Pirmiausia paleido penkis artilerijos švieciančius sviedinius, ir prasidėjo pragaras.

Ir puolimas tęsėsi pusantros valandos. Bet viskas liko savo vietoj, fronto nepralaužė, tik buvo daug užmuštų ir sužeistų. Ir vėl mūs pakeičia, ir vėl į kitą vietą. Smagu buvo čia lygumoje, nes kalnai įgriso iki gyvo kaulo.

Kovo mėnesį 8 dieną išsitraukiam iš Kazanolos. Ir vėl Imola. Iš Imolos vėl į kalnus į Mossolano. Neturim bunkerių, vėl blogai. O dar kaip tyčia, labai apšaudo sunkioji artilerija ir karo laivai iš Adrijos jūros. Jau pavasaris, gražu, šilta, vevers̄eliai gieda, koks malonus laikas, o čia tik girdim patrankų garsus, ugnį ir dūmus, ir jaučiam parako kvapą. Mūsų jaunystės dienos, tik linksmintis, o dabar esam kaip žemės kurmiai, purvini, šlapi, bet ką darysi kad toks mūsų žiaurus likimas. Vėliau mane vieną atskiria nuo kitų mano draugų ir išsiunčia į pirmą liniją. Riolo. Turiu asilą ir reikia vežti iš fronto sužeistus. Ir vėl nebėra bunkerių. O sviedinių sprogimai, vienas po kito. Dienos metu gerai vežti sužeistus, užvažiuoji ant kalno, aiškiai matosi pirmoji linija. Cigaretė dantyse ir nieko nebijai, nes į raudonąjį kryžių ir greitąją pagalbą nešaudo. Bet kaip reikia naktį, tai netiek asilas traukia į kalną kiek aš, nes tas kelias yra labai apšaudomas. Dienos metu nesirodyk niekur jei nesi greitosios pagalbos, nes gali smarkiai nukentėti. Vokiečių štostrupė dare mažą puolimą. Pirmiausia paleido iš elektrinio minosvaidžio keturis sunkius sviedinius, kaip jie sprogo, žemė drebėjo, o tada užėmė priešo vietovę. Paėmė trylika belaisvių Italų, iš kurių dauguma

buvo sužeisti. O man beveik kiekvieną naktį reikėdavo nueiti į ambulatoriją apie keturi kilometrai ir atnešti vaistų. O raketos, tankiai tekdavo kristi kur buvai tą momentą, nežiūrėjai purvas ar vanduo, ir labai apšaudydavo fosvoriniais sviediniais.

Kovo mėnesį 27 dieną paliekam Riolo ir kalnus, pakeitė mus kiti. Pajėjus kelis kilometrus nuo fronto sėdam į mašinas ir tolyn, nuo pragaro. O koks malonumas išvažiuot iš fronto linijos, tiesiog atrodo kaip į rojų įžengėm.

Imola, Medicina, Molino. Mūsų batalionas vyksta į Vokietiją, o mes lietuviai pasiliekam. Naktį mums tik sugulus girdim kas žadina mus. Tai mūsų, fronto vadovybė, nori pasakyt sudie. Kapitonas ir jo štabas pasakė sudie ir palinkėjo viso geriausio. Ir vėl tik užsnūdes, davė komandą keltis. Pranešė kad pėstiems reiks vykti apie šimtą penkiasdešimt kilometrų. Ir kelionė tik naktį, nes dieną iš lėktuvų negalima pasirodyt.

Velykos, didelės šventes, o mums kelionė, kiek vargo, kojos skauda, nutrintos, ir yra labai šilta. Ferraro. Po upė. Ir vis tolyn. Pocolengo. Jau prasideda maži kalnai kalneliai, o toliau matosi didieji kalnai. Iš po nakties ant kalnų matosi sniegas, bet saulei pakilus sutirpsta. Čia rengiamas naujas batalionas ir eina apmokymas. Matosi ežeras, vadinasi Lado di Garda. Matosi nedidelė sala, ant jos yra Mussolinio vila. Ežeras turi apie septyniasdešimt kilometrų ilgumo ir apie trys dešimt kilometrų platumo.

Labai bombarduoja apylinkės vietas. Skrenda mases amerikiečių lėktuvų bombarduoti Vokietijos, net baisu žiūrėti. Jau mums pranešė kad greitai vyksim į frontą. O jau prasidėjo amerikiečių ofenzyva, ir vokiečių linijos pralaužtos. Pasitariam mes lietuviai ir sakom, reikia atsiskyrt nuo vokiečių, nes nėra už ką kariauti, ir balandžio 14 dieną išeinam. Vieni civiliais rūbais, o aš dar kariškai. Už aštuonių kilometrų nuo Poccolengo persirengiu ir aš. O dabar atrodau civilis ne civilis ir pats nežinau kas aš. Apsiverkiau nusivilkdamas kariškus rūbus. Nejauku atrodo, visų turi bijot.

Peškiera. Bijom eiti per miestelį; nenorim kur įkliūt. Ir dar kelią pastoja upė. O mes ko greičiau norim persikelt per upę. Yra tiltas, bet ant tilto yra sargybinis, Italas. Įgavau drąsos, ir sakau, kas eis su manim per tiltą. Ir einam dviese, pistolietai parengti kišenėse. Bet praėjom laimingai visi, matyt sargybinis bijojo užkabinti.

Sandro, Bussolengo, San Barilio. Dėkui Tau Dieve, jau randames ant mažųjų kalnų. Ir vis tolyn. Pas civilius klausiam kur yra vokiečių, tą vietą aplenkiam, nes žinom, gražuoju nepaims, be susišaudymo neapseisim. O dar nelaimė, pasimetėm, buvom penkiese, likom tik dviese. Bet ir tai nenusimenam, tik nelabai man smagu, mano draugas yra labai bailys, aš tą gerai žinau iš fronto linijos. Klausiam žmonių gal matė kokius trys vyrus, bet nieko nesužinojom. O nakvot tai kur pakliūva. Naktys šaltos. Dieną gerai, saulė šildo, šilta. Klajojam po kalnus. Žmonės liepia toliau neit,

mes nebėra gyventojų. Toliau matosi tik pliki kalnai, nei medžių anei jokio krūmelio nesimato, vien akmuo.

Vienas ūkininkas sako, neikit niekur iš čia. Bet mes nenorim tikėt, nežinia kas gali būt. Bet pasirodė gerų žmonių būta. Jie mūs maitino, atnešdavo maistą į kalnus. Dėl nakties turim pašiūrę, ir joje yra lapų, tai mūsų patalas, ir esam patenkinti. Kaip atneša mums valgyti, tai greičiausia klausiam kur yra frontas, nes norim kad greičiau viskas baigtusį, nes labai nusibodo. Nuo kalnų matom kaip lygumoje bombos sprogsta ir kyla dūmai. Jau vokiečių kariuomenė traukiasi. Važiavo kolona mašinų, pastebėjo lėktuvai, buvo tik du. Ir pradėjo iš kulkosvaidžio lięt į mašinas. Ir dar atskrido šeši lėktuvai. Pradėjo rūkt dūmai, dega mašinos, ir sudegino visas mašinas. Vokiečiai pėsti nutraukė į kalnus.

Bijom kad neapsistotų frontas kalnuose, nes tada mums būtų riesta. Bet girdim kad vokiečiai jau kapituliavo. Ūkininkas nusivedė į savo sodybą, mat jau nieko nebijo. Sekmadienį iš kažkur sutinkam trys rūsus. Kaip reikėjo mums rasti miškinių tai neradom, o dabar jie patys prisistatė. Kaip važiavom traukiniu pro kalnus, tai rodos vienas malonumas būtų gyventi kalnuose, bet kaip pagyvenom, tai neduok Dieve. Vien akmenų uolos. Dirbamos žemės mažai yra. Jau medžiai pasipuošė lapais, pavasaris. Dabar gražiai atrodo. Buvom ant aukšto kalno, ant kalno yra koplytėlė. Nuo kalno labai toli matosi. Ūkininkas dar mūs neleidžia, sako dar

pabūkit. Nors mums nekaip smagu, pavasaris, pats smagiausias laikas, o mes nežinom namiškių likimo. Vieną naktį tik atsigulus girdim skambina visų bažnyčių varpai. Ir amerikiečiai iš miestelio leidžia raketas.

Tai Europoj baigėsi karas. Mums nesudaro jokio linksmumo, nes mūsų Tėvynė užimta rusų, negalima grįžti į namus.

Vieną sekmadienį trys rusai ir mes du lietuviai nuėjom į bažnyčia. O žmonės taip žiūri ant mūs, ir nežinom kodėl. Po pietų einam į tą pat miestelį Rovere Veronese. Salėj šokiai. Kaip tik atvažiuoja amerikonai, ir vienas negras, o juodas kaip anglis, o jau į šokius tai pirmutinis. Per kunigą pasiunčiam į namus telegramas. Naktį kaip pažiūrim į lygumas tai matosi mašinų prožektorių šviesos, tai kariuomenės didelis judėjimas. Na bet galvojam apie važiavimą į namus. Išgaunam dokumentus ir sudiu Gardoni.

Gegužės 18 dieną išvažiuojam. Net apsiverkė žmonės, nes jau buvom apipratę su jais. O mašina toks klamas, kad pėsčias gali greičiau nueit. Jau Verona. Patalpina perėjimo punkto namuose. Tvarkomi dokumentai vykimui į namus. Radom daugiau lietuvių.

Bet gerai apsigalvoje, kad mums į namus nėra ko važiuot. O čia visokių valstybių žmonių. Vieną rytą paprašom kad mūs leistų vykti į Mantovą. Nes mes anksčiau ten gyvenom ir buvom paslėpę rūbų. Kaip tik išrašo dokumentus ir važiuojam. Veronoj gavom mašiną ir po trijų valandų kelionės pasiekėm

Mantovą. Greit skubam pas ūkininkę. Persirengiam ir daug gražiau atrodam. Mums sako kad yra lietuviai kur anksčiau buvo Nosodolėj. Bėgam pas juos, ir teisybė, radom. Net apsidžiaugiam juos radę. Apvaikštom visus pažįstamus ūkininkus, jie net nusistebia kad gyvi išlikom. Mes buvom susikalbėję, kaip baigsis karas, susirinkt visiems prie vieno ūkininko. Bet pirma mūsų dar nieko nebuvo atėję, jau mes juos laikėm žuvusiais. Pagalvojom abu kur dabar dėtis. Važiuosim už Imolos pas kunigą, gerai pažįstama, kaip buvom ten fronte. Ant kelio greit gaunam mašiną ir važiuojam link Bolonos. Po upę, pastatytas pontoninis tiltas. O už upės baisybės sudegusių vokiečių tankų, patrankų ir mašinų. Nespėjo persikelt per upę.

Jau ir Bolona. Vietos čia gerai žinomos. Miestas gerai apdaužytas. Vėl reikia ieškot mašinos į Imolą. Einam tą gatve link Imolos. Ant kelio stovi žandarmerija. Gerai pažiūrėjus pamatom kad lenkai. Galvojam eit ar ne prie jų. Einam kas bus tas bus.

Jie klausia kas tokie esam. Pataria kur važiuot, sako sulaikys mašiną. Pavaišina po cigarete, į mašiną ir aida į Imola.

Šoferis paaiškina kur eit, duoda savę cigarečių, o kitas nuveda pavalgyt. Paskiau nuveda į štabą. Tuojaus išeina pulkininkas sako norių matyt lietuvius. Gražiai su mumis elgiasi. Išduoda maistą ir po penkiasdešimt cigarečių. Tiesiog, mums kokia šventė. Tokį maistą namuose tik per metines šventes valgydavom, o svarbiausia rūkalai. Vakare mūs lenkai klausinėja

ar seniai iš namų, kaip atrodė kaip rūsai buvo. Ant rytojaus pašaukė mūs leitenantas, ir klausia ar norim stot į jų kariuomenę. Kitos išeities nebėra. Sėdom į mašiną ir į Kastel San Pietro stovyklą. O žmonių čia, ir tik iš vokiečių kariuomenės. Čia pabuvęs kelias dienas išvažiuojam vėl. Imola. Už Imolos būta fronto. Kastel-Bolognesa. Smarkiai sudaužytas miestelis. Nes čia buvo frontas apie šešis mėnesius. Jau ir Senio upė, čia buvau fronte.

Kaž kaip nejauku, dabar čia tylu ramu, netaip kaip pirma buvo. O jau duobių nuo sviedinių, tūkstančiai. Pažiūriu į kalnus, ten ir buvau fronte. Dabar gera būtų ten pasivaikščiot, nes nebėra sviedinių. Faenza. Už Faenzos, negaliu prisimint koks miestelis, labai daug lenkų tankų ir šarvuočių. Forli. Tūkstančiai žmonių obore. Daugiausia su šeimomis. Radom čia kelis Lietuvius. Jau drąsiau atrodo. Pabuvęs savaitę laiko, vėl grąžina į Kastel San Pietro. Vieną vakarą atvažiavo daug Lietuvių, iš Austrijos, radau kelis pažįstamus. Dabar mūsų atsirado apie septyniasdešimt.

Rytoj išvažiuosit, pranešė budintis. 4 birželio iš ryto išvažiuojam. Kolona apie 90 mašinų.

Imola, Faenza, Forli. Matosi Adrijos jūra. Čia matyt buvo didelės kautynės, nes labai apgriauta namai. Jau prie jūros, iš kurios laivai mūs apšaudydavo kaip buvom fronte. Mes visi vokiškoj uniformoj, civiliai juokiasi iš mūsų, todėl mortą vieną dar apkūlėm, jis daugiau nesijuoks.

Visą laiką važiuojam pajūriu. Vakare sustojam poilsiui. Bėgam į jūrą maudytis. Koks malonumas, o vanduo sūrus, kaip druska. Ant rytojaus ir vėl tas pats. Mašinos neria visu greičiu, nes Italijoj labai geri keliai. Trečią kelionės dieną apie pietus jau jūros nebematom, ir vakare pasiekėm savo stovyklą.

Birželio septintą dieną sustojam stovykloj Jolanda. Labai didelė stovykla ir daug kariuomenės. Apmundiruoja, atrodo pabūsim čia. Kelnės trumpos, ir vaikštom kaip skautai. Nes čia yra karšta, siekia iki 60 laipsnių karščio. O akmenynas, plikom kojom dieną negalima vaikščiot, kaip ant keptuvės. Kaip tie Italai ir gyvena, bet jie ir atrodo kaip laukiniai. Netoli didelis miestas ant jūros kranto, Tarantas.

Kaip šviesi diena tai tankiai pastebim toli ant jūros dūmus ir koks taškas, ir tas taškas didėja, tai laivas. Labai didelis laivų judėjimas. Iš kitos pusės matosi aukšti kalnai. Miesteliuose ant sienų pripaišyta piautuvas, kūjis ir raudonos žvaigždės. Yra komunistų, ir ko tie Italai nori, jie patys nežino. Einam šiokį tokį apmokymą, rikiuotė. Tankiai aplanko mus kinas ar teatras. Suolai atsisėsti ir tie iš akmens, nes čia akmenų netrūksta. Kiekvieną dieną tai išvažiuoja tai naujų atvažiuoja, perėjimo punktas. Abaze turim bažnyčią, sekmadieniais su rikiuote ir daina einam melstis. Liūdna, bet ką padarysi, ne aš vienas toks nelaimingas. Milijonai yra be Tėvynės, ir laisvas kelias visiems į Tėvynę ir pas namiškius, bet niekas nenori važiuot. Viskas gerai yra, tik kad tas karštis mums

nepakenčiamas. Kur tau nebus karšta jei visur vien tik akmens kalnai. O tuose kalnuose įvairiausi urvai. Iš akmens su piūklais piauna plytas, ir gražios plytos. Ir namai iš akmens, nes čia miškų nebėra. O lygumose laukai apsodinta vynuogynais, spaudžia vyną, ir iš to daug kas gyvena. Mūs čia Lietuvių yra nemažai, ir ramiam vakare suskamba daina, Ei Lietuvi ar žinai, žengia dvasios milžinai. Jau skirstymas, po skirstymo komisija.

Paskiria į tankistų mokyklą. Rugpiūčio 4 dieną gražus rytas. Išvažiuojam. Tenka atsiskirti su draugais, nes į visas puses išsiskirstom. Labai nesinori skirtis, gražiai sugyvenom. Tarantas, yra uostas, stovi keletas didelių laivų su ilgais pabūklų vamzdžiais.

Lečė, Galetonas, Gallipoli, Alečio. Kareiviai tik tankistai. Vieni eina apmokymą na lievu na pravu, kiti jau su tankais manevruoja po laukus tik dulkės kyla, o mes tik kojyte spaudžiam, net rūbai nuo prakaito šlapi. Jūra už keturių kilometrų, tankiai važiuojam maudytis į Viduržemio jūra. Nu čia stogai namų, kaip stalas lygūs, ir ant stogų javų džiovina.

Rugsėjo 4 dieną tankistų didelė šventė. Priesaika. Privažiavo iš visos apylinkės pancerniakai juodakepuriai. Ant jūros kranto padarytas altorius. Iš vienos altoriaus pusės stovi didelis tankas, iš kitos pusės mažas. Ir prie jų prisiekėm atlaisvinti pavergtą kraštą. Priesaika buvo Gallipoli. Kas sekmadienis iš ryto su daina einam į bažnyčia. Labai gerai sutraukiam

dainą, net Italai kraipo galvas ir sako porka ūdija. Net gražu pažiūrėt kaip žygiuojam, vyrai jauni, kaip ąžuolai. Bet ir vėl naujiena. Visi išvažiuoja į kursus, o mūs keliolika kur tai išveža.

Atsisveikinam, palinkim vieni kitiems viso gero ir išvažiuojam, o kur tai nežinom. Atvažiavom atgal į tą pačią stovyklą kur anksčiau buvom, Jolanda. Bet dabar čia taip nesmagu, tik keli kareiviai, o anksčiau tūkstančiai buvo. Pernakvojom, ir atvažiuojam į Brindizi. Čia tai jau ne pyragai. Kas antrą dieną į tarnybą, postai. Bet ką darysi, reik kentėt, žiūrėsim kas bus toliau ir ko sulauksim. Ir čia radom kelis Lietuvius. Kur jų nebėra, kur nevažiuosi visur sutiksi. Čia irgi šiaip sau nieko. Miestas nemažas, ant jūros kranto. Tai dabar kaip apsižiūrėjau, tai Italija, vandens, akmens ir kalnų kraštas. Irgi yra uostas ir iš kareivinių lango matosi jūra.

Yra hidroplanų stovykla ant jūros, ir didelis aerodromas ir daug lėktuvų. Slenka dienos po dienos ir laukiam vėl karo. Nors nenusibodo kariškas gyvenimas, bet gera būtų kad Tėvynė laisva būtų. Neidomus ir gyvenimas nes esi vienas kaip vienišas vilkas, anei namiškių, anei artimųjų, kas Tave pagailės, kas tave užjaus, kas tave paguos. Ar tau lietus lyja, ar karštis svilina, tas niekam nesvarbu, o tu kentėk ir pernešk viską. Pats savimi irgi rūpinkis. Kad būtų išvalyta, viskas išplauta, kad nevaikščiot kaip koks lakūdra.

Kareiviui visokio amato reikia mokėt, bet ir moku, siuvėjo, skalbėjo, kokio tik nori. Visa laimė kad maistas dar geras.

Panų irgi yra, bet jei turi pinigų tai gerai, o jei neturi tai geriau neužsiimk. Kaip tik po tarnybos, vakarais einam tai į kiną, tai į teatrą. Visų šventės ir Vėlinės. Kaip namuose buvau tai ant savo Tėvelio kapo nešdavau žvakių ir uždegdavau ant kapo kad šviesiau būtų kitam sviete. Bet aš žinau, namiškiai ir uždega.

Su mašinom nuvažiavom į Brindizi kapus pagerbti žuvusių denkų lakūnų. Pagerbėm, kapelionas pasakė prakalbą, net graudu pasidarė.

Toliau yra Vokiečių karių žuvusių fronte kapai. Niekas neuždega žvakės, kapai žole apaugęs. Ką jis vargšas kaltas. O namiškiai gal laukia, gal dar sugrįš. Bet jis jau nebesugrįš, jis ilsisi juodojoj žemelėj, jam nieko nereikia. Nejauku kaip pamatai žuvusio kario kapą. Pagalvoji, gal ir mane tas pats laukia, sunkus kario gyvenimas. Jeigu kas yra gyvas mano namuose, tai ir apie mane tankiai pagalvoja, bet aš dar esu gyvas ir gal greitu laiku su ginklu rankose grįžiu. Nes taip nėra kaip grįžt, vaikai ir tie sakys, o tu buvai vokiečių kariuomenėj. Reik pakentėt, gal vėl sudundės patrankų aidai. Ir žengsim pirmyn, kiekvieną dieną arčiau namų. Linksmas būtų ižygis kad taip būtų kaip aš galvoju. Bet gal mano mintys ir išsipyldys.

Poste stovint, o ypač naktį galvoju apie savo namiškius ir mergužėle ir jei kada teks susitikti, nežinau kaip širdis išlaikys ir nuo ko pradėsim kalbėt.

Tarnyba kol kas nesunki, pėsti niekur neinam, viskas mašinom į kiną ar iš kino, į miestą ar iš miesto. O į postus važiuojam net už dvidešimt kilometrų. Kareiviai kalba kad greit išvažiuosim. Duok Dieve. Nes kareivių linksmas gyvenimas kaip šiandien čia o rytoj jau į kitą vietą. Daugiau apylinkių pamatai su žmonėmis apsipažįsti. Laukiam išvažiavimo, o kur tai pamatysim vėliau, kaip nuvažiuosim. Rudens laikas, gražus ir šiltas ruduo. Pas mūs tai turbūt sniego yra, o čia Italijoj tik lietus lyja.

Tarnyba, šautuvas ant peties ir vaikštai sau, krinta nuo medžių lapai, artinasi žiema, nežinau ar čia būva sniego ar ne. Vasarą karštį mums nepripratusiems sunku pernešti. Bet ir laukiam vasaros, nes gal ponas Dievas duos kokia permaina, gal galėsim grįžti į tėvynę, pas Motinėlė ir mylimąja į savo gimtuosius namus.

Gruodžio 14 dieną iš Brindizi pro Torantą į San Domeniko. Nieko neveikiam, mat poilsis, o čia jau artinasi Kalėdos. Kaip kokiam sibire šitam obore, akmenynas ir daugiau nieko nematyt. Palapinės, tai mūsų kareivinės. Antros Kalėdos Italijoj. Pirmos Kalėdos vokiečių kariuomenėj, antros Kalėdos Lenkų kariuomenėj.

Kūčios, paskirtas į tarnybą, nieko nepadarysi, drausmė, reik pildyt įsakymą. Liūdna naktis, bet ką darysi. Kažin kaip švenčia namiškiai, jau tikrai galvoja kad nebėra manes. Šventės praėjo šiaip sau, nelinksmos bet ir neliūdnos, vidutiniškai. Atvažiavęs į Jolandą radom visą kuopą lietuvių. Mat lenkai bijojo mūs leisti į vieną

dalinį, bet ir šiaip jie nieko nelaimėjo, ką jie galvojo. Mes galvojom kad mus ir atleis be jokio klapato, bet išėjo atvirkščiai.

Nauji Metai. 1946.

Irgi mane paskiria į tarnybą. Iš ryto Lietuvių kuopa grįždama iš bažnyčios smarkiai sutraukė dainą, vyrai prie jūros. Nuskambėjo aidas per visą aborą, net nejauku, kad dėl raudonojo priešo turim klajot toli nuo Tėvynės. Nauji metai buvo biškį linksmesni, nes praleidau Lietuviškam kaimely. Po naujų metų mūsų batalionas vyksta į kitą vietą. O mūsų dar neleidžia į Lietuvių kuopą.

Atvykstam į Tarantą. Bet čia neilgai būvam. Į Grotale. Prie belaisvių lagerio. Paskutinė tarnyba, neduok Dieve.

Vielų tvoros aukščiausios, o kur poste stovėti reikia, purvas iki kelių, tiesiog vargas. Net negražu saugot savo buvusius draugus, fronto linijos, o dar yra pažįstamų su kuriais kartu buvau fronte. Juokiasi kad iš Lietuvio virtau lenkas. Darom žygių kad paleistų į Lietuvišką kaimelį pas savus. Kaip tyčia vieną kartą laike sargybos nusišėriau ir negalėjau eiti į tarnybą. O pas lenkus kaip svetimšalis, tai bausmė greit ateina. Vasario 13 dieną areštuoja. Atveža į Tarantą, į Anglų daboklę. Jau už grotų. Vienas kambarėly. Ant sienų prirašinėta. Turiu pieštuką, parašau ir aš savo vardą, pavardę ir Leiskit į Tėvynę, leiskit pas savus, ten pradžiugs krūtinė, atgaivins jausmus. Tegul lieka ant sienos, gal kas skaitys, kurs bus toks pats nelaimingas kaip ir aš. Bet čia tik pernakvoju. Ant rytojaus atvažiavo mašina,

žandaras, ir po ginklu į Motolią. Pirmiausia į teismą. Teisėjas tik pasižiūrėjo pro akinius, ir iki teismo reiks sėdėt. Nuvedė į daboklę. Jau čia yra tokių nelaimingų kaip ir aš. Kambarys mažas, žmonių daug, langelis mažytis. Nejauku, dabar toks gražus oras, taip linksma, o čia uždarytas. Išleidžia pasivaikščiot tik pusė valandos į dieną. Kaip išeini ant lauko ir yra saulėta diena, sunku žiūrėti, akys skauda. Tai nuteistus į kalėjimą išveža, tai naujų ateina, kas adyna tai naujyna.

Girdim kad perkels į naują vietą. Teisybė, perkelia, čia daug geriau, maistas daug geresnis, vietos daugiau ir langas didesnis. Su rūkalais sunkiau, bet visa laimė kad draugai iš Jolandos atneša. Labai sunku žmogui būt uždarytam. Laukiu teismo. Skaitau dienas, bet dienos metais virsta. Išaušo teismo diena. Iš ryto atveža į teismą. Bet jau pietų pertrauka, liepė vežt atgal į daboklę, ir po pietų atvažiuoti. Atvažiuojam. Jau šaukia. Net baisu, bet greit viskas išėjo. Gaunu du mėnesius. Jau liko sėdėt nepilnas mėnesis, Na nieko, atkentėsiu. Tik man baimė kad neišvažiuotų Lietuviai, ką aš darysiu likęs vienas. Jau sužinojau kad iš to bataliono kur buvau, yra atleisti Lietuviai. Diena po dienos jau skaitau ar daug dar dienų liko sėdėt. Jau ir 13 d. balandžio. Išeisiu ant laisvės. Iš pat ryto jau tvarkausi su savo daiktais. Jau išeik šaukia viršila. Už daiktų ir aida. Paduoda laikrodį ir žiūriu ar eina. Pinigų savo į rankas

į mašiną ir į Jolandą. Dėkui Tau Dieve kad nereikia važiuoti į kuopą. Čia jau draugai tik sveikina. Nes jau seniai besimatėm. Padeda padaryti iš akmenų lovą ir tvarka kaip bažnyčioj. Net smagiau išėjęs ant laisvės, tik akys ir kojos skauda.

Gegužės 11 dieną atvažiuojam į San-Bazilio. Daug smagiau. Visur žaliuoja, atrodo kaip Lietuvoje. Tarnybos jokios neturim. Važinėk nors kiekvieną dieną kur nori. Serdžiamą gauni ir pirmyn. Pasivaikščiot išeinam tik vakarais, nes dieną karšta. Labai yra gyvačių, bet mes jas ir naikinam. Atvažiuoja kaip kada kunigas ir ministeris Ginečkis mūs aplankyti. Gaunam laikraščių iš Romos ir Amerikos. Jau sklinda gandai kad išvažiuosim, ir teisybė.

Rugpiūčio 31 dieną iš San-Bazilio išvažiuojam. Kraunamės į vagonus ir pajudam į tolimą kelionę. Baris, Fodžia.

Sekmadienio rytas, važiuojam per kalnus. Kalnai aukšti, gražiai atrodo. Tunelis prie tunelio. Pravažiavom vieną tunelį apie dešimt kilometrų ilgumo. O kitas matyt nukentėjęs nuo bombardavimo, matyt suskilęs ir labai iš lėto traukinys eina.

Kaserta, netoli Napolis. Didelis miestas, vienas kvartalas labai subombarduotas. Išsikraunam iš traukinio, sėdam į mašinas ir į aborą Lammie. Aborzas didelis ir gražiai sutvarkytas. Yra cirkai, teatrai ir kinai. Matosi Vezuvijus. Juoda dėmė dar aišku lavos kuri ištekėjo 1944 metais. Jau du metai laiko, o dar prie jos užsidega papirosą. Matosi dvi salos, Kaprio ir

San-Lucija. Važiuojam ekskursiją į Pompei. Vienas kvartalas atkastas. Buvo apverstas septynių metrų storumo sluoksniu lavos. Senovės miestas. Aplankom gražiausią Italijos bažnyčią Pompėjoj. Apžiūrim buvusius meilės už pinigus namus. Sienos nupaišytos visokioms meilės saldumo figūroms.

Rugsėjo 6 dieną pasikraunam į laivą Cappe-Douglas. Laivas nemažas ir pasikrauna daug kariuomenės, tik visa bėda labai karšta. Napolį uoste nemažai laivų. Amerikiečių karo laivas stovi. Turi šešiolika pabūklų ir du mažus hidroplanus.

Vakare šeštą valandą atsiskiriam nuo kranto,

Sudie gražioji Italija.

Saulė leidžiasi, jūra atrodo kaip gintarinė. Užteka mėnulis, o mes matom tik vandenį, pirmoji naktis ant jūros. Atsikėlęs iš ryto dairomės kur yra žemė, bet jos niekur nesimato. Praplaukiam Sardinijos salą. Matyt įdomių žuvų, su sparnais, skrenda kaip paukštis ore. Pasirodo delfinai ir jie laikosi prie laivo, eina lenktynių su laivu. Ir matom jūros vėžlį, bet didelis. Rugsėjo aštuntą dieną sutinkam du laivus, tik negalim gerai įžiūrėt kieno, nes jau darosi tamsu.

Matosi Korsikos sala. Rugsėjo devintą dieną iš ryto matom Ispanijos krantus ir kalnus. Kaip matyt tai Ispanija yra kalnuota. Jau čia laivų judėjimas didesnis. Iš pietų pusės plaukia du laivai, ir iš šiaurės vienas. Visa laimė kad jūra rami.

Plaukiam Viduržemio jūra. Artinames prie Giblartaro sąsiaurio. Matyt Afrikos krantai, tik jau temsta negalima gerai įžiūrėt, tik uosto švyturys sukinėjasi. Giblartaro sąsiauris, teisybė ir neplatus. Matosi miesto šviesos, gražiai atrodo. Devintą rugsėjo sugedo laivo vienas motoras. Labai iš lėto plaukiam, bet greit sutaiso ir plaukiam neblogai. O laivų laivų, vienu kart buvo matyt devyni laivai.

Jau po biškį pradeda supti. Galva svaigsta, kaip girtas, teks sirgt jūrų liga.

Portugalijos kalnai ir kalnuoti. Matosi miesteliai, ir pavieniai namai. Kraštas karo nematęs, kaip malonu būtų gyvent ne tremtinu. Rugsėjo vienuoliktą dieną jūra labai nerami, smarkiai supa laivą, bus audra ir pradeda lyt lietus. Jokių krantų nematyt, tarp dangaus ir vandens.

Praplaukiam Lisabona. Pasirodo banginiai, viso šeši, bet dideli, ir vandenį švirkščią į viršų kelis metrus. Keturioliktą rugsėjo matosi Airijos krantai, pastebim vakare. Rugsėjo penkioliktą iš ryto jau sąsiaury. Bangų nebėra, ramu net malonu, iš abiejų pusių krantas.

Skotija. Jra sekmadienis. Ant laivo pamaldos. Žmonės žiūri, rankom moja. Rugiai želiuoja, klimatas kaip Lietuvos. Miestai miesteliai, gražiai viskas atrodo.

Glasgow. Didelis miestas ir uostas. O laivų laivų, ir vyksta didelė laivų statyba. Velka vilktuvas, greit sustosim. Penkioliktą rugsėjo, pirmą valandą jau stop.

Kelionėj išbuvom devynias paras. Jau norisi išlipt ant žemės pavaikščiot, o gal vaikščiot nemokėsim. Dar nakvosim laive. O ant rytojaus dar traukiniu važiuosim. Šešioliktą rugsėjo visa diena kelionė traukiniu. Miestai ir miesteliai gražūs. Keliai visur asfaltas. Mašinų judėjimas didžiausias. Tramvajai ar autobusai dviejų aukštų. Traukinys traukinį veja. Vietos kalnuotos. Fabrikas prie fabriko. Kur tik nepažvelgsi, Anglija yra fabrikų kraštas.

Rugby - Balham - Bilngshurst - Petworth. Miškas, didelis aborzas civilių. O mūs kaip karius ir čia atveže, bet kalba kad ilgai nebūsim, ir gerai nes čia nuobodu. Miestelis yra, bet mažas. Blogiausia kad kalbos nemokam, kaip avinas, ką kas kalba nieko nesupranti. Lietus ir lietus. Javai dar ant laukų, jau sudygę, kada jie ir suvež. Darbus tik dirba ant laukų mašinoms, javus ir tai veža traktoriais. Jau čia ne Italija, žmonės mandagūs, tik vakarais tuščios gatvės. Čia nebėra mados be reikalo vaikščiot po gatves. Bet Anglai pėsti mažai vaikšto, nes čia susisiekimas geriausias. Jaunimas daugiausia užsiima sportu, futbolą į rankas ir į aikštę. Anglai labai myli sportą. Mergaičių ir yra

bet su kalba sunku. O mes dar esam nedrąsūs, nes dar nepripratęs ir nežinom jų tvarkos. Nieko, apsiprasim bus daug smagiau, nes ir šuo kariamas pripranta. O mums tai tik juokai, kaip mes esam puse pasaulio apsukes, ir visko pamatęs, jau mes žinom kaip kur kas yra, mūs taip lengvai nepaims.

Istorija nerašo kad Lietuvis prašūtų. Kur nebuvom tai jau nuskambėjo Lietuviškos dainos ir muzika. Ant jūros irgi. O čia miške aidas nuskrido damos gražiais rugsėjo vakarais Anglijoj. Nes Lietuviai yra labai linksmi ir nieko nenusimenanti žmonės. Bet namai rūpi, tik nėra kaip grįžt, nes skudurliai raudonasis siaubas užslinko ant mūsų krašto. kaip amaras ir pavergė mūsų tėvynę Lietuvą. Bet gal Dievas duos grįžim į savo kraštą į tėvynę pas Motinėlę, namiškius ir merguželę su ginklu rankose.

Nu jau to tai nebuvau matęs. Karys su andaroku. Tikri dyvai, tai škotai. Maniau kad moteris, bet vyras karys, pas juos tokia tradicija. Iš Petworth išvažiuojam į Possinkworth.

Didelė stovykla, ir miške. Atvažiuoja iš Londono Lietuvių teatras. Gražiai sužaidina ir mergaičių choras sudainuoja kelias dainas. Net malonu užgirdes taip senai girdėtas Lietuvaičių dainas. O paskui šokiai iki sušilimo. Ryt važiuosi į Londoną į darbą pranešė viršila. Okei, tik leisk, nes norisi pažiūrėt kaip Londonas atrodo. Į Gorsham mašinom, o toliau traukiniu.

Londonas. Veža mašinos, bet dairytis įdomu kaip atro-
do miestas. Bet biškį apgriautas, kaip kur net visas kvartalas
išgriautas. Pašto siuntinius padedam prikrauti į mašinas,
kad paštas per šventes negulėtų paštuose, o žmonės gautų.

Kūčių vakaras, susirenkam visi į valgyklą. Eglutė
gražiai papuošta, ir laukiam pulkininko atvažiuojant. Ko-
manda ramiai, atvažiavo pulkininkas. Palinki visiems geriausios
kloties, nepamiršta ir mūsų būrelio Lietuvių. Praeina Kalėdos,
su Kalėdom visos bėdos.

Nauji Metai 1947.

Gražiai sutinkam, biškį nutraukiam. o viena moteris ir
pinigų neėmė už gėrimą, bet pasveikino ir kartu sugėrėm Nau-
jų Metų proga. Pakely į vakaruškas, Blackboy. Jau ir dvylikta
valanda. Negirdėt jokio šaudymo. Mat ne karo laikas, o pas An-
glus nėra mados. Į stovyklą grįžtam tik antrą valandą ryto.

Sausio 2 dieną iš Possinkworth į Monks Common stovyklą,
netoli Horsham. Barakai blėkiniai, tik visa laimė kad čia ne-
šalta žiema, bet ir tai išlaikytumėm. Dar noriu ir toliau
kariu būti, laukiam kol ims Anglai į kariuomenę. Jau mūsiš-
kiai išeina į civilį gyvenimą, bet aš to nenoriu. Kariu iš
namų išėjau, kariu noriu ir grįžt į Tėvynę su ginklu ran-
kose kad ir dabar, nes už Tėvynę ir namiškius ir mieliute
niekas nebaisu. Bet išaus tokia diena kada su ginklu

ir daina trauksim link savo Tėvynės gimtųjų laukų, gal nieko ir nerasim savo namiškių, dar norisi pamatyt savo gimtajį kraštelį. Kas adyna tai navyna. Išvažiuoju į Anglų kariuomenę apmokymui. Mes tik dvise. Vasario trečią dieną atsisveikinam su kuopa ir draugais.

Horškam stotyje susirenkam daugiau tokių kaip mes, bet visi važiuojam atskirai, kiekvieni į savo dalinius.

Epping. Mažas miestukas, ir porą mylių ir Thornwood stovykla, pijonierių. Ankščiau mes galvojom kad Anglų kariuomenėj yra labai gerai, bet kaip dabar pasirodo tai pas mūs geriau. Barakai šalti, pečius yra, bet kur tu klumpę prišildysi. Vakarais apie pečių apsėdam kaip arabai ir šildom nosis. Išeinam pirmą dieną į rikiuotę, davė komanda, bet nesuprantam ir nežinom į kur suktis, žiūrim kaip kiti daro. Bet po biškį pradedam suprasti. Ko toliau tai geriau. O šiaip tai visą dieną prasėdim prie knygos mokykloj kartu su Anglų kariais, nes ir jų yra kurie nemoka skaityt ir rašyt. Šaltis neduok Dieve, o išsėdėk visą dieną. Ir dar blogai kad niekas nieko neaiškina.

Tik pats iš saves ir knygos. Žiauru Lietuvi, bet nieko nepadarysi, mat galvoju stoti į Anglų kariuomenę, gerai žinau kad be vargo nieko nebus. Visokių pramogų turim, nes išsėdėt visą dieną kambary yra nesmagu, tai išveda su rikiuote į laukus. Užeinam į kavinę, išgeriam tea, ir pareinam atgal. Kinas tankiai būna, bet filmos tik karžiškos, ir iš fronto.

Parodo vieną kartą Stalingrado kautynes. Kaip rusai puola, tiesiog juokas, kaip aš juos gerai žinau, o kas nežino tai galvoja kad tikrai taip buvo. O driskiai propogendą varo, tai ir nufilmavo tur būt savo manevrus.

Du kart buvam Londone su ekskursija. Apžiurėjom du labai įdomius muziejus, bet kad mažai laiko buvo gerai apžiūrėti. Kitą kartą į Istorinę pilį. Ir labai įdomi senovės pilis. Kokie ginklai buvo seniau, ir kaip bausdavo, net ir senovės kalėjimą matėm. Bet kaip man atrodo tai kad geresnis kaip šių laikų. Bet kankinimo priemonės tai neduok Dieve, baisu ir pažiūrėti. Šioj pilį praeitam kare priešo šnipus šaudydavo. Iš pilies bokšto gerai matosi Temzės upė, kurioj yra didelis laivų judėjimas.

Gaunam žinią kad kuopoj savanoriai pildo blankus į kariuomenę. Važiuojam ir mes užpildyti blankų. O jau čia kiti klausinėja kaip ten anglų kariuomenėj. Sakom pamatysit kaip nueisit, tik turėkit kantrybės. Dvi savaites turim pertrauka mokslo, dirbam virtuvėj, neblogai.

Bet jau kaip girdėt pradėsim mokslą. Nežinom ar ir toliau taip sėdėsim, o gal ir mūs mokys. Nes pirma nieko gero neišmokom, nepatenkintas

Anglams labai gerai kariuomenėj kaip mums matosi, bet jie labai nepatenkinti karišku gyvenimu. Šeštadieniais tik tušti barakai lieka, kuriems arti važiuoja į namus, kiti pas gimines, kiti vėl kur, o mes neturim kur važiuoti. Nei tėvų, anei giminių ir net pažįstamų neturim.

Išeinam kaip kada į miestelį, į kiną ar šeip paslankiot, o ne tai ir sėdim per dienas aboze. Bet aš tik laukiu įstojimo į anglų kariuomenę, tada pradėsim vaidinti. Per laikraštį radau Vokietijoj savo gerą draugą. Jis yra uoros stovykloj. Retkarčiais aš

jam pasiunčiu rūkalų, nes jis rašo kad ten sunku su rūkalais. Nelaimėje žmogui reik padėti. Gal kada susitiksim, visko gali būti, tik kalnas su kalnu nesusitinka, o žmogus su žmogum gali susitikti.

Tankiai pagalvoju apie namus, prisimena visos linksmybės, trudna, atrodo kaip gera būtų kad galėtum ramiai sau gyventi savam krašte, kaip linksma būtu ir smagu. Nors ir dabar dar nėra taip blogai, bet vis ne savam krašte. O jau šešti metai kaip trankausi po svetimus kraštus, jau ir nusibodo kariškas gyvenimas. Galima išeiti ir į civilį gyvenimą, bet ką aš darysiu išėjęs be jokio amato. O čia dar prieš akis penki metai kariuomenės. Bet nesvarbu, kad tik paklūt į gerą dalinį ir greit išvažiuoti į okupaciją, tai viskas gerai būtų. Bet gal Dievas duos ir išsipildys, visos mano svajonės. O šiandien sekmadienis. Jei namuose būčiau tai nesėdėčiau kaip dabar sėdžiu. Barakas tuščias kaip išluotas, tik aš ir vienas anglas esam. Atgysiu ir aš kada, kaip būsiu patenkintas gyvenimu.

O kada būsiu patenkintas. Anglų kariuomenėj ir pasirinktam dalinį. Turiu vilties įstoti į Kommando parašiutininkus. Labai gerai būtų, gražios svajonės, bet ar išsipildys, pamatysim vėliau. Kaip matau tai liksiu amžinas karys. Mano tėvukas ir ištarnavo caro kariuomenėj septynis metus, bet aš, jei pasiseks tai ištarnausiu daugiau. Tai jei kada sulauksiu vaikų, tai turėsiu ką papasakot, bet jie netikės, nes kas tolyn tai viskas eina gudryn.

Jei kas iš namiškių yra gyvi, tai tankiai pagalvoja apie mane, o ypač motina, nes motinos meilė ir globa dėl vaiko tai jį visas jėgas dėl vaiko paaukotų. Kaip aš myliečiau pamatyt motina, nes mane labai pamokino; tik kad jau per vėlu. Visuomet susipranti bet po laiko. O gal ir išvešti į tą prakeiktą sibirą, visko gali būt. Nes aš ir mano draugas siuntėm laiškus į namus. Tai mano draugas gavo, o aš nieko negirdejau, kas yra tai nežinau, o gal vėliau gausiu.

Kaip malonu būtų gauti laišką ir pažinti brolio raštą, nors ką sužinoti apie namiškius, kaip

jie gyvena ir ką jie veikia, ar visi sveiki ir gyvi. Ak tu mano gimtinė. Nameliai mano brangūs, visur man patogu, bet niekur nėr tiek laimės, kaip po savo stogu. Tankiai aš sau vienas užmiūniuoju nebalsiai dainelę, ir pats save paguodžiu, mano liūdnumas praeina nors trumpam laikui.

Neverk močiut ir nerauduok,
Nušluostyk ašaras karčias,
Ateis laikai visai kitoki,
Iš naujo kelsis Lietuva.

Bet ir kelsis, stosim su ginklu rankose ir vysim priešą iš savo ir kitų kraštų, nes jis su savo letena užspaudęs laiko pavergtus kraštus. Nesvarbu gyvybė jei šalis priešų bus pavergta. Nesvarbu kad teks žūti, tūkstančiai žmonių už tai išvys kaip pasaulis gyvena. Jau aš tiems driskiams esu kritęs į kaulus, bet jei teks dar vieną kartą, tai jau kitaip bus žygiuosim pirmyn arčiau savo Tėvynės gražios Lietuvos. Nes mūsų Tėvynė ir darnose yra gražiai

apdainuota.

Kur bėga Šešupė kur Nemunas teka, ten mūsų Tėvynė graži Lietuva.

Nežinau kaip jaučiausi žygiuojant pirmyn, ir peržengt į savo Tėvynę, nuriedėtų ašaros iš akių. Nes labai esu pasiilgęs savo krašto, gimtos kalbos ir savo namiškių. Prisimenu savo brolio vaikučius. O kaip gaila kad net jų foto nebeturiu. Jei tektų grįžt tai aš jų nepažinciau o jie mane. Kokie jie geri buvo, kaip aš juos mylėdavau. Būdavo kaip parvažiuodavau atostogų, aš klausiu, Valyt ar tu mane myli, tai jis atsakydavo kad myliu. Aš sakydavau parodyk kaip mane myli. Tai jis apkabina mane ir bučiuoja, sako taip myliu. O dabar gal kur tolimuose rytuose, alkani, nei pavalgyt nei apsirengti neturi.

Išvaduosim, sulauksit manęs gyvo, ir nesitikės kad aš pareinu, tik užgirs labą dieną ir Mamyt aš grįžau pas Tave, ir ar visi namiškiai sveiki ir gyvi ir kaip mano Mylimoji Bronciutė.

Oi bus kalbos, o bus pasakojimų, bet aš būsiu daugiau visko pergyvenęs, bet negaliu gerai pasakyt, nes namuose liko du broliai, gali eigulaut-partizanaut miške. Praeitis tu praeitis kiek mano išvargta, Tėvukas mažą paliko, vargas, nieko nesuprantu apie ūkio darbus, net arklio negaliu pakinkyti į vežimą, nes nemoku. Kiek išvažinėta po svetimus kraštus, kiek baimės matyta, kiek išgulėta fronto pirmose linijose, neužmiršiu niekados. Ir dėl ko tiek vargo padėta ir už ką.

O dabar kaip šuniui reikia trankytis po svetimus kraštus, nesinori ir į namus grįžti. O kad tie skudurliai išsineštų iš mūsų krašto tai pėsčias eičiau į namus. Graži bet ir nebus pamiršta praeitis.

Na užteks dėl šiandien, reik eit gulti. Jau vėlus laikas, o ryt užsiėmimai. Toks mūsų kasdieninis gyvenimas. Bet ir įdomus kario gyvenimas, šiandien čia o ryt nežinai kur. Rašo angliukus vykti į okupaciją, bet jie nenori. Žinoma, jiems čia geriau, bet man visur tas pats. Okupacijoj dar geriau gali būti.

Vakaras. 1947-III-16d. Thornwood. Išsipildykit čia surašytos svajonės. Labanakt - Good night.

Bet vieną gražią dieną sako kad išvažiuosim atgal į savo kuopą. Ir gerai, nes žiauriai atsibodo čia, atskirti nuo savo kuopos draugų. Kovo 26 dieną išvažiuojam iš Thornwood, Epping. Patenkinti važiuojam. Daugiau užmiršau kaip išmokau. Tai tau ir mokykla. Parvažiaves į kuopą draugai apspites klausinėja kaip ten Anglų kariuomenėj, bet atsakymą gauna, ten gerai kur musų nėra.

Bet čia Monks Common stovykloj tik pernakvot gaunam. Ant rytojaus išvažiuoju į Possingforth stovykla. Nes čia musiškiai dirba. Ir čia yra geriau kaip kuopoj, ir daug gražesnė stovykla ir linksmesnė. O darbas visai lengvas, vieni juokai. Jau pavasaris, šilta, gražios dienos, miškas tik skamba nuo paukščių.

Šaukia į komisija dėl stojimo į Anglų kariuomenę į Slinfold. Ogi majoras išlaiko keturiasdešimt minučių. Net prakaitas išpila beklausydamas jo spaviedonės. Bet viskas gerai išeina mano naudai.

Iš mūsų stovyklos gerai matosi jūra ir įplaukianti ir išplaukianti laivai. O mūsų stovykloj kaip sužaliavo medžiai, tai atrodo kaip rojuj. Kur linksma ir smagu, tai ten neilgai būsi. Iškrapšto mus iš čia.

Birželio 13 dieną, ir dar šeštadienį, sudie gražiai stovyklai. Ir vėl kuopoj Monks Common Camp, bet ir čia neblogai, kareiviui visur turi būt gerai. Bet neužmirštu ir savo senos stovyklos. Vieną kartą progai pasitaikes dar nuvažiuoju aplankyt. Bet jau nėra taip kaip buvo anksčiau. Man atrodo kad taip kaip apmires. Atvažiavau atostogų. Ne atostogauju bet dirbu. Vieni parvažiuoja iš atostogų tai į skolą įlindes, o aš dar pinigų parsivežiau uždirbes.

Reikia laikyti egzaminus įstojimui į Anglų kariuomenę, kalbos. Bet ir čia išlaikau ir gaunu very good. Jau mes Lietuviai tik keli likom, nes kiti išėjo į civilį, bet ir jie nelabai giriasi. Bet aš ir pagalvot nenoriu apie civilį gyvenimą, niekur neisiu kol neverys iš PKPR, kitaip sakant iš karo mokyklos.

Tik spėjau susipažint su juodaplauke, ir iš čia

reik išvažiuoti. Rugpjūčio 13 dieną iš Monks Common stovyklos į Five Oaks. O kiek čia viršininkų o šeimų ir kareivių masė. Ir į miestą jau toliau. Bet ir vėl naujiena, mes du lietuviai su lenkais išvažiuojam į Barkfold stovykla. Čia dar sunkesnės salygos susitikt juodaplauke.

Tokia mūsų dalia saperų - pijonierių. Nieko nežinom, tik darbas ir darbas. Važinėjam iš stovyklos į stovykla kaip čigonai. Čia nespėjom apšilt, ir vėl išvažiuojam į Slinfold stovykla. Ir čia tą pati istorija, darbas. Kelias dienas pabuvę, ir vėl atgal į Fife Oaks. Bet iš čia važiuojam kas diena į Slinfold. Dabar tai jau pačiupo. Šaukia į demobilizacijos punktą.

Duoda darbo ir turiu eiti į civilio gyvenimą. Nesinori skirtis su kariuomene, nes tokį ilgą laiką kaip kariuomenėj tarnauju, tai gaila nusivilkti karišką uniformą. Važiuoju parsivežti kostiumą. Atrodo netinka visai civiliški rūbai, ir net nemoku vaikščiot.

Lapkričio 19 dieną demobilizuoja.

Istorinė diena. Išsitrankiau po kelias valstybes, ir perėjau per trys kariuomenes. Kareiviu išbuvau šešis metus ir šešias dienas. Netrumpas laikas, kiek praleista linksmu ir liūdnų ir baisių dienų, sunku aprašyti viską apie tai ir net prisiminti.

Lapkričio 21 dieną vykstam į savo paskirtą hostelį į Londoną. Ir į tokį priemestį mus nugrūdo, taip kaip Kauno slabodkėj. Žiūrėsim koks darbas, ogi ant geležkelio. Na Lietuvoj ne bile durnius galėjo paklūt į geležkeliečius. O dabar karališkoj žemėj esu geležkelietis. Ir susirinko apie trysdešimt vyrukų, pancerniakų.

Dirbam Kings Cross stoty, visi juodakepuriai mat iš šarvuotų dalinių, o anglai žiūri akis išpūtes ir nežino kas tokie mes esam ir iš kokios kariuomenės. Iš pirmų dienų darbas nekaip pasirodė, ilgą laiką kaip nedirbes kaip reikia. Ir rankos skauda ir jaučiuos nuvarges baisiai. Bet ko toliau, tai geriau, baigiam priprasti. Tik tas blogai, labai toly važiuot į darbą ir atgal grįžti, reik perva-

žinot ko ne visą Londoną, net į Canningh Town. Puslių ant delnų neprimusam, nes jau užgrūdintos rankos, ir pats esu užgrūdintas viskuo. Atrodau ir jaučiuos kaip geležinis, kad ir kulka neims. Darbas nesunkus, man tai sportas, bet yra keli viršilukai, tie ilgą laiką jokio darbo nėra dirbes, į vakarą taip prisivaro kad nenori ir gyvent. Bet pripras, ir šuo kariamas pripranta. Tik visa bėda kad labai aprūkšti, nes traukiniai vienas paskiau kito, taip ir vaikštau per dieną suodinas kaip negras. O čia geležkeliai apleisti, prieš karą kaip buvo valyti tai ir dabar taip stovi.

Mes ir juokiames žiūrėdami į smelio krūva, jį šešis metus laukė kol lenkai atvažiuos ir ją nuvalys, sukraus į vagonus. Jau man pradeda nepatikti Anglija. Labai nešvaru visur, tiesiog meta ant gatvių visokius popiergalius. Tik tiek kad vagių nebėra, bet jau po biškį pradeda atsirasdinėti.

Labai toly į darbą važiuot. Kelkis ankstі kad nepavėluot, ir lakstyk po stotis kad suspėtum į traukinį ar autobusą. Na žiūrėsim kaip toliau pasirodys. Atrodo kad dar teks ueiti į rekrutų office. Nes kaip pamatau kareivį tai taip per širdį ir praeina. Atrodo kodėl aš negaliu būti kareivis, bet ir būsiu dar, gal ir greitu laiku, as soon as possible.

Į miestą kol kas neinu, nes dar neapsirengiu kaip reikia, labai pradžia sunki. Nes ant savo rankų pradedu gyventi, kiekvienas gali suprasti kokia pradžia gyvenimo, kaip išeini iš kariško gyvenimo į civilį. Gauni algą ir nežinai ką pirkti, ir to reikia ir to. Bet su laiku susitvarkysiu su visku. Jau su alučiu ir darlingais apsimiršau, nes pasibaigė tos dienelės, reik tik apie save žiūrėti, kad nevaikščiotum apiplyšęs ir nejuokintum svieto. O anglės tokios gudrios kaip lapės. Prieš karą jos labai buvo apkiautes, bet dabar išpruso. Mat jas svetimšaliai - kariai išmokino kaip ant svieto reikia gyventi, ir ne vieną taip išmokino, kad pamoka turės

visam amžiui ir vaikų sulaukes ypač duk-
terų, žinos kaip dukterį reikia prižiūrėti, neleist išeiti
šunies keliu. Nes kareivis greit akis apdumt moka, o pas-
kiau ir išvažiuoja savo keliais kur jam reikia, o tu darling
lik sveika bet ir to dar nepasako. Kas jam rūpi, kaip
ubagui jei kaimas dega, terba ant pečių, lazda į ran-
kas ir eina į kitą kaimą, jam visur keliai atviri.

Ir kaip eini su angle pasivaikščiot į miestą,
tai ji tik skaito iškabas, o ypač kavines ir restoranus
tai jau garsiai skaito kad girdėtum ir nusivestum už-
fundyt išgert, bet fenyto, jei myli tik mano pinigus
o ne mane, tai eik skradžių žemėn, kad aš tave
daugiau nematyčiau. Aš ir turėjau pamoką su jom,
ir dešimtam pasakysiu, kad vyk šalin nuo saves ir
duok tokiai kelią, aplenk ją penkias mylias tai lai-
mėsi. Nors aš ir daug kraštų apvažinėjau ir daug
visko prityriau, bet apstatė, gavau barzda iki ke-
lių, kad negaliu niekam pasiskųsti, nes kiti
susimojes tai neduos ramybės, ir teks raudonuoti

kaip išvirtam vėžiui. Bet jau užmiršiu geriau tas saharas, jos man daugiau nesuks galvos. Turiu apie ką sukti galvą ir be jų.

Apie namiškius, bet aš jų ir neužmiršiu. Gavau du laiškus, bet nieko gero apie juos nesužinojau. Negavau pirmų laiškų, kur jie dingo tai nežinau. Ir dar atrodo kad brolis yra požeminėj kariuomenėj. Artinasi Kalėdos. Bet kas iš jų. Taip kaip ir šiokia diena. Jau ne pirmos, ir gal nepaskutinės.

Važiuoju aplankyt draugų. Pirmą Kalėdų diena traukiniai kursuoja, bet autobusai stop.

Sussex. Strood park stovykla. Draugai tik žaliuoja, jiems Kalėdos. Nugeriu biskutį, net akyse žalia. O vakare važiuoju su dviračiu toliau į Five Oaks camp. Lietus lyja kaip iš kibiro. Bet nesvarbu. O čia per visą naktelę žaliuojam, kad net mano draugui kas nukirpo vieną ūsą. Jau ir nusidažiau kaip šiaučius

Bet rytą skubu važiuot dar vieno draugo aplankyt į Ardinglay Hostel.

Ir su tuo draugu atriedam į Horsham, kur lauksim savo meilušiu. Mano draugo atvažiuoja, o maniškės nebėra, bet jį atvažiuos vėliau. Ir atvažiavo. Restorane smarkiai nugeriam. Bet išėjęs nei autobuso nei taksi negalim gaut. Ir vaikštom dvi poros po gatves. Šiaip netaip pačiumpam taksi ir nuvežam škiūras į namus, o mes grįžtam į Strood park. Kitą dieną dar sutinkam jas iš ryto, ir sudie, aš turiu išvažiuot į Londoną.

Ant rytojaus į darbą, o kaip tingėsi dirbti Prisimena Kalėdos, net upo nėra prie darbo. O dar labai nusidžiaugiau kaip gavau brolio adresą iš Amerikos, ir dabar lauksiu ką jis man parašys gero.

1948 metai.

Išvakares praleidžiu ant lovos, o Naujų Metų dieną dirbu. Tai pirmi tokie Nauji Metai. Bus atmintis visam amžiui, kad per Naujus metus Anglijoj dirbau ant geležinkelio Kings Cross

stotyje. Anglai naujų metų nešvenčia. Ant geležkelio dirbti neblogai, bet tik tas kad reikia dirbti sekmadienį, o jei nedirbsi sekmadienį, ta mažai uždirbi. Pradėjom važinėti dirbti toli į laukus, smagu laukuose ir laikas greit bėga. Bet turėjau nesusipratimą su gangeriu ir palieku geležkelį ir draugus.

Gaunų darba malune. Bet trys pamainos. Žiemos metu neblogai, bet vasarą tai jau nekaip. Bet aš negalvoju čia ilgai būt, nes labai toli važinėt į darbą, žinoma, tas kainuoja iš kišenės. Tai yra Silvertown.

Atėjo gegužės mėnuo, gražus ir šiltas laikas, važinoju į darbą naktimai pamainai, o žmonės apsirenges spacirnoja, pagalvoju, reik palikt tą darbą. Ir palieku, grįžtu atgal ant geležkelio į tą pačią vietą. Ir jaučiuos kaip senas darbininkas. Vėl klajojam iš vienos vietos į kitą, šiandien čia o ryt nežinai kur, įdomus darbas ir gyvenimas. Pradedu dirbti prie motoro, dril mašine. Dabar tai visai gerai, esam dviese, ir važinėjam po visą distrikt. Anei gangerio neturim ant

savės. Kinoma, daug ir pasamuliuojam.
Ir vėl mane išsiunčia net į Huntington, netoli Peterborough, prie diesel, laistyt nuodus ant žolės, naikint žole. Čia tai galiu sakyt turiu tikras atostogas. Darbininkams parodau ką daryt, užvedu diesel, ir tas mano visas darbas. O kaip tyčia pasitaikė labai graži ir šilta vasara, vienas malonumas laukuose. Tik iš ryto anksti išvažiuoju, ir vakare vėlai grįžtu. Bet uždirbu neblogai.

Vasara eina prie galo, reik imti atostogas, dvi savaitės. Per atostogas niekur neišvažiuoju tik važinėju po Londoną, o oras labai gražus ir šiltas. Paskutinę savaitę atostogų tai yra šeštadienį sutinku mano pažįstamą, nusiperkam kelias bankas alaus, dešros, duonos, ir nuvažiuojam į Hampsted Heath. Ant žolės susėdę išgeriam alų, suvalgom dešrą ir važiuojam namo. Bet aš sakau mano draugui, važiuojam į Lietuvių klubą. Noriu paimt skaityt kelias knygas. Ir nuvažiuojam, išgeriam alaus ir jau rengiamės važiuot į namus, nes ir ten nėra ką veikt. Ir aš galvoju kad taip buvo skirta.

Išeinant iš klubo, tarp vartų sutinkam dvi moteris. Matosi kad motina ir duktė. Jos mūs klausia ar čia yra klūbas, atsakom taip. Žodis po žodžio ir jos klausia kur yra naujas klubas. Sakau kad nežinau, nesu buvęs. Kaip tik išeina vienas vyras ir jis sako kad važiuoja į naują klūbą. Bet aš joms sakau kad jau vėlu, jums neverta važiuoti, o aš nenoriu kad jos važiuotų, nes man taip jaučiasi, ar neprisikalbėsiu prie mergaitės.

Kaip tyčia jos sako gal užeisim ant alaus. Aš to tik ir laukiau, sakau su mielu noru. Aš akių nenuleidžiu nuo mergaitės, ji man patiko iš pirmo pamatymo, jos žavingos akutės pritraukė mane ir mano mintys apie ją. Jau jos ruošiasi eiti į namus. Išeinant mergaitė paliko lietsargį, aš jį paimu ir galvoju bus proga palydėt. Klausiu ar galiu palydėt, jos sako kad būtų neblogai, tos vietovės nežinom, nes kol suradom klūba, tai ieškojom dvi valandas. Sako palikau lietsargį, o aš juokiuos ir sakau nesirūpink, aš jį turiu.

Palydėjau iki autobuso ir klausiu, ar galėsim ryt susitikti. Sako taip, rytoj ant antros valandos į .

Tas buvo penkta rugsėjo 1953 metais dvidešimt minučių iki devintos valandos šeštadienį.

Važiuoju į namus, jau yra vėlus laikas, bet labai graži ir šilta naktis, bet mano mislės apie žavingą ir gražią mergaitę, Jos vardas Pranutė. Aš galvoju kaip jos parvažiuos ir ar toli jos turi važiuot. Bet aš jaučiuos iš pirmo Jos pamatymo, aš esu ją įsimylėjęs. Ateina sekmadienis, kaip tyčia, saulėta ir labai graži diena. Važiuoju su draugu sutikti į paskirtą vietą. Pirmą kartą į tas vietoves esu.

Atėjo sutartas laikas, sekmadienis antra valanda po pietų, bet Jų nebėra, aš jau nerimstu, galvoju neatvažiuos, bet žinau kad moterys nesilaiko sutarto laiko, vėluoja, o paskiau sako dovanok, pavėlavau. Bet žiūriu ateina, mano akys linksmesnės pasidarė, o Pranutė šypsosi kaip saulutė.

Sveikos gyvos kaip Jums einasi, kaip parva-žiavot, Jos ir mūsų tą pat klausia ir ar ilgai laukiat. Sakom jau mes čia keliolika minučių kaip jūsų laukiam, sako dovanokit, susimildami, pavėlavom, o aš juokais sakau, moterys visada vėluoja. Pranutė sako turi būt daug moterų turėjai jei taip sakai.

Klausiu kur norit važiuoti, sako nežinom, kur vežit ten važiuosim. Klausiu ar buvot Aleksandra Park, sako ne, gerai važiuosim į Aleksandra Park. Sėdam į autobusą, aš jaučiuos labai geroj draugystėj, man patinka, nes Jos kalba lietuviškai, ir aš jaučiuos lietuviškoj kompanyoj.

Gražus saulėtas rudens sekmadienis. Pasėdim ant žolės, o kalbos, Jos manęs klausinėje kaip Lietuvoj, nes Joms įdomu, bet laikas bėga kaip vanduo, jau pavakarys, sako jau važiuosim link namų.

Atvažiuojam į Manor House. užeinam į restoraną išgeriam po vieną alaus ir važiuojam toliau į Lea Bridge ir dar užeinam į restoraną, nes dar yra laiko.

Išgeriam, pasikalbam, dar Pranute užfundyja po vieną, sugeriam į sveikatą ir sako jau laikas važiuoti į namus. Einam ieškoti bus stop. Kaip tyčia aš einu kartu su Pranute, ir aš laukiu progos paklaust Pranute kad aš Ją noriu susitikti vėl. Man atrodo kad Pranutė visai ir nepagalvoja kad aš Ją klausiu matyt vėl, ir aš apie Ją galvoju kiekvieną minute, nes Ji man labai patiko.

Jau įsidrąsinau, kas bus tas, ar gausiu atsakymą taip ar ne, bet klausiu. Sakau, Pranut, aš noriu Tave susitikt rytoj, tai yra pirmadienį. Aš mislyju iš karto Ji nustebo, pagalvojo kad aš šposyju ir juokinos iš Jos, atsisakinėjo kad ne bet vėliau sako taip. Tas buvo ant Lee Bridge road, sekmadienį vakare apie devintą valandą kada Pranutė pižadėjo mane sutikti.

Man pasidarė linksma ir smagu ir pradėjau jaustis laimingiausias žmogus ant svieto. Pagalvojau mano gyvenimas bus linksmas ir įdomus kaip turiesiu Pranute, nes turėt gerą draugyste į didžiausia laimė ant svieto.

Ateina autobusas, sakau ačiū už gražią kompaniją ir smagų laiką kur praleidau su Jumis, laimingos kelionės ir labanakt.

Grįžtu su draugu atgal, sakau labanakt, atostogos pasibaigė, ryt į darbą. Nesinori keltis, tingisi eit į darbą, bet pagalvoju, šiandien susitiksiu brangiate, važiuoju linksmas ir smagus. Darbas sekasi neperblogiausiai ir laukiu tos valandos kada turiu Ją susitikti. Atrodo labai ilga diena, mat daug galvoju apie Ją, Jos paveikslas stovi man akyse ir visokios mislės, kažin ar ateis.

Nuvažiuoju į sutarta vieta, ir laukiu sutarto laiko. Ateina autobusas, žiūriu ar atvažiavo. Išlipa brangioji. Esu linksmas ir patenkintas. Pamačiau Pranute keleliu einančią, kaip šviesią saulute skaisčiai užtekančią. Labas, kaip sekasi, kaip parvažiavot vakar, o Ji klausia ar ilgai laukiau ir kaip darbas sekėsi po atostogų. Sakau neperblogiausiai, ačiū. O Jos akutės kaip žibutės ir visada su šypsena į Jos veidelį. O dabar kur eisim, vesk kur nors, nes aš tos vietovės nežinau.

Ir einam pasivaikščiot snekučiuodami, labai gražios vietovės, nors tamsu bet mažau kad čia yra gražu. Paėjom gerą gabalą kelio, priėjom prie restorano, sakau gal išgersim po vieną. Sako galim užeit išgerti po vieną. Bet laikas labai greit bėga, kaip vanduo. Sako užteks, gal jau eisim iš lėto link namų.

Einam brangioji. Paėjom biskį. Galvoju reik pabučiuoti, prispaudžiu prie saves, tokia meili, pabučiuoju saldžiai, lūpytės tokios saldžios. Vakaras gražus, dangus žvaigždėtas ir mėnulis gražiai šypsosi, esam netoli vandens.

Niekados nepamiršiu pirmo pabučiavimo. Nesitikėjau kad aš ją taip greit pabučiuosiu. O pas mūs kalbos kaip vandens. Bet jau laikas į namus, nes yra vėlu. Labai patenkintas grįžtu į namus, ir ją ant mano mislių kas minutė. Ir susitinkam tankiai, jau einos geroj draugystėj. Kaip sukalbam koda susitiksim, laukiu to laiko, ir sulaukęs skubu, nes esu labai pasiilgęs. Išvažiuojam ar išeinam kur, linksma ir smagu.

Tikr galvoju kad mūsų draugystė būtų gera ir graži, nes Pranutė labai man patinka ir aš ją labai gerbiu. O kaip tyčia pasitaikė labai gražus ruduo, labai gražūs vakarai, su Pranute išeinam pasivaikščiot, vienas malonumas.

Dirbu Potter Bar. Neturiu jokio pono ant savęs, kaip noriu taip dirbu. Nenusidirbu, bet reik pasukti kaip kada galva, darbas svarbus. Bet prisimenu Pranute, darbas einasi gerai, klaidų nepadarau.

Sekmadieniais reik anksti keltis, eit į darbą, bet žinau, vakare matysiu Pranele. Kaip kada reik eit į darbą šeštadieniais naktį. Bevažiuojant į darbą pasižiūriu į ta puse kur Pranutė gyvena, ir galvoju ką ji veikia. O naktį bedirbdamas pagalvoju, Pranutė skaniai miega ir saldžiai sapnuoja. Tankiai nueinam į kiną ir esam linksmi ir smagūs.

Artinasi Kalėdos, su Pranute esam užsprašyti į svečius. Išauso Kalėdų rytas, skubu pas Pranute, nes turiu būt pas ją ant laiko.

Kelionėj sekėsi gerai kad nepamatėm kaip nuvažiavom. Nekaip mes ten įsilinksminom, nes buvom ne į kokią kompaniją, buvo pavyduolių.

Pakeičiu darbą. Išeinu dirbti į statybą. Iš pradžių pasirodė nekaip, bet greit pripratau. Žinoma reik dirbti sunkiau, visuomet užimtas, daug reik iškraudinėti sunkvežimius, plytos ir kitą medžiagą, nemėgstu iškraut cemento. Bet uždirbu daug daugiau, o kitą sekmadieniais liuosas, išeinam su brangiausia kur sugalvojam. Dar yra žiema, bet bus smagu kaip ateis pavasaris ir vasara.

Baigiasi žiema, ateina pavasaris, saulėtos ir gražios dienos. Atėjo Velykos, pavasario šventė. Prižadėjau Pranute matyt per Velykas. Nuėjau pas draugus, buvo išgėrimo ir nenuėjau. Žinau pats, padariau didele klaidą. Paniekinau Pranute, taip atrodo kad gėrimas brangesnis kaip Jį, labai gailiuos taip padares, neapsigalvojau.

Kaip aš Ją susitikau Ji klausia, kur aš

buvau, Jį taip manes laukė, Jį viena namuose buvo, ir jei buvo labai liūdna, ir dar per Velykas, metinė šventė. Aš jei pasakiau teisybe kaip buvo, nes aš jei nemeluodavau.

Jį sako, tai baigsim, daugiau nesimatysim, ir paliko manes vieną. Likau vienas, nuliūdes ir nusiminęs, labai gaila Pranutes, pagalvoju apie mūsų praleistą linksmą ir smagų laiką ir liūdna ir graudu. Ateina šeštadienis ir sekmadienis ir nėra kas veikti, nėra kur eiti, mintys tik apie Ją brangiausią.

Labai nuobodu, netekau geros draugės. Labai tankiai praeidavau pro Jos namus. O kaip ateidavo šeštadienis ir sekmadienis, tai aš prie Jos namų ir prasėdėdavau ant pievų. Ilgėjausi, žiūrėjau gal pamatysiu brangiąja, bet nepasirodydavo. Žiūriu į Jos namus, tik keli šimtai metrų, aš žinau, Jį ten yra, kaip gražu būtų Ją susitikt, pažiūrėt į Jos gražias akutes, ir prakalbėt, labas brangiausia, kaip Tau einasi.

Artinasi mano atostogos, galvoju, paporašyt per laišką, gal sutiks mane ir praleisim atostogas kartu, bus daug linksmiau ir smagiau. Ir galvoju, ką daryt, rašyt ar ne, o gal nepriims laiško, visko gali būt, visokios mislės.

Parašiau laišką ir laukiu to laiko. Pirmadienio rytas, labai graži saulėta diena, artinasi paskirtas laikas. Išeina Pranutė, nenoriu tikėt, ir galvoju, ar aš sapnuoju, bet aš Ją matau.

Vėl kartu po keturių mėnesių nesimatymo, vėl linksma ir smagu, Pranutė ir patenkinta. Labai greit praėjo atostogos, bet buvo linksmos ir smagios, mes su brangiausia. Sekmadieniais su Pranute išvažinėdavom kur sugalvojes. Buvom į London Airport, skridom lėktuvu. Jau mes pakilom į ora, Pranute klausia ar mes dar ant žemės, ne sakau jau ore, žiūrėk, žemė jau toli, aš žinau Ji bijojo. Ir mes sakom vienas kitam, labai gerai ir gražu turėt gerą draugą.

Geras draugas yra brangiausias už viską, ir vienas kitam gali viską tikėt. Šeštadieniais iš ryto kaip važiuodavau į darbą, galvoju kad už kelių valandų būsiu Pranutės draugystėj. Skubėdavau prie Pranutės, nes man nesmagu jei Ji manes laukdavo, aš stengdavausi būt pirmas.

Bet ir vėl tamsūs debesys užslinko, atėjo dienos be saulės, apsiniaukes. Prieš pat Kalėdas, iš mano kaltės, brangiausia vėl sako, geriausia bus jei išsiskirsim. Galvoju ir pats sau netikiu ar teisybe sako ar tik šposai. Ir vėl vienas, žiema praėjo, pavasaris labai gražus ir atėjo vasara šilta. Kur aš neinu, vis dairausi gal kur pamatysiu Pranute.

Daugiausia laiko praleidžiu prie Jos ant pievų, nuobodu, bet labai galvoju apie Ją. Ir niekur Jos nesutinku ir nematau. Artinasi mano gimimo diena. Galvoju, parašyt Brangiausiai, gal ateis pamatyt mane. Nuvažiuoju kur prašiau kad Ji ateitų. Matau Ją, praėjau pro šalį, nes neturiu drąsos Jos užkalbinti.

Grįžtu atgal. Ji prieina prie manes. Pasisveikinam, palinki daug laimės mano gimimo dienoje, ir vėl esam draugai. Man daug smagiau, nes savaitės gale turiu kur nueit ir su kuo pasikalbėt. Bet ir vėl neilgai. Kas tarp mūsų išėjo ir vėl likau vienas. Jau trečią kartą. Tas buvo žiemos metu. Laukiu šeštadienio ir sekmadienio, nuvažiuoju ant pievų, bet jos nieka-da nematau.

Artinasi atostogos. Uždaro statybos darbą visai savaitei. Bet penktadienį prieš atostogas atleidžia mane iš darbo. Liūdnos atostogos. Neturiu Pranutės ir neturiu darbo. Aš galvoju, viskas būtų gerai jei Pranutė būtų, nesijausčiau taip vienas ir nebūtų taip liūdna ir nesmagu.

Praeina atostogos ir nieko gero. Rei-kia ieškoti darbo, taip sedėt negalima. Darbą gaunu, prie statybos, Clapton, statom devynių aukštų namą. Darbas nesunkus, neblogai, ir į darbą netoli važiuot, tik ilga dieną, dirbam iki šeštos valandos.

Bet vieną pirmadienį buvau namuose, ir galvoju, nuvažiuosiu pažiūrėt prie Pranutės. Bevažiuojant autobusu prie bus stop matau Ją, ir Ji sėda į tą patį autobusą ir aš galvoju kad Ji mane matė. Nuvažiuoju prie bus stop ir visi turi išlipt, autobusas toliau neina. Išlipu, bet Jos nematau. Aš galvoju kad ir nematysiu. Grįžtu atgal, žiūriu, Ji žiūri į krautuvės langus. Galvoju, reik prieit prie Jos, nes turiu gerą progą.

Kas bus kas nebus, eisiu, gal nekalbės, o gal nueis į šalį. Susitikom, pasisveikinom, viskas ko gražiausiai, taip kaip nieko ir nebuvo. Ir vėl graži draugystė ir linksma.

1958 metais spalio dešimtą dieną aš ryto nuėjau į darbą. Iš pat ryto pajaučiau kad aš sergu. Sakau gangeriui kad sergu ir einu į namus. Bevažiuojant autobusu jaučiuos labai blogai. Šiaip netaip pasiekiau namus. Jau mane visai suėmė skausmai, neturiu kur dėtis. O namuose nieko nebėra. Vargiai lipu žemyn. Kaip tik įeina šeimininkei

Sakau šaukit ambulans nes su manim blogai. Atvažiuoja ambulans ir mane ko greičiausiai veža į ligoninę.

Greit apžiūri, bet nieko nesako, bet jau jaučiu kad kas negerai. Sako mes tave laikysim ir žiūrėsim kas bus. Bet vėliau pasako, reik daryti operaciją.

Nuveda į kambarį, tai čia bus mano vieta kol išsveiksiu. Greit sesutės ruošia dėl operacijos, nes ilgai negalima laukt.

Sesutė duoda adatą, klausiu, tai dėl miego, ji šypsosi ir sako kad ne, bet kaip aš galvojau taip ir buvo. Atvažiuoja troly, paguldo, ir veža prie keltuvo, pažiūriu ant sienos ant laikrodžio, rodo vienuoliktą valandą, o man jau akyse darosi tamsu, silpna, ir jaučiu kad greit užmigsiu, o gal ir visam amžiui. Per koridorius nuveža į operacijos salę, silpnai jau matau bet dar prisimenu kad salėj labai šviesu,

Prisimenu kad salėj yra žmonių, ir visi apsirengę baltai. Tai ir viskas, daugiau nieko nebeprisimenu, užmigau, ir žiūrėsim kada atsibusim ir kaip aš jausimos po operacijos jei liksim sveikas ir gyvas. Bet operacijos nebijojau ir nenusiminiau visai, tik labai pagalvojau apie Pranute, jei kas su manim negerai, Pranutė lik viena vargdienėlis, ir dar ko, gali ir nesužinot kas su manim atsitiko, gali pagalvoti kad jau jį man nusibodo, ir aš jos daugiau nenoriu matyt, o aš Pranutės niekada nepaliksiu, nes jį dėl manes yra geriansias draugas ir brangiansia už viską.

Prisimindinėjau ir galvojau apie mūsų pirmą susitikimą, nes mes labai gražiai susitikom. Ir kaip mes turėjom labai gražių laikų, kaip mes visur išvažiuodavom ar išeidavom, kaip būdavo linksma ir smagu su mylimu ir gerbemu drauge, bet aš pagalvojau-

jei Dievas duos ir padės, aš Pra-
nutė vėl matysiu ir mes vėl būsim kartu.
Bet jau labai silpna ir nieko daugiau neprisi-
menu ir užmiegu sunku miegu, ir dabar su
manim darys ką jie norės, nes aš bejėgis.

Prabudau pusė dvyliktos naktį. Užmi-
gojau dvylika ir puse valandos. Kaip prabudau,
jaučiausi ką tik užgimęs. Žiūriu elektros lempute
raudona, o kodėl tokia šviesa tai ir iki šios die-
nos nežinau. Greit pribėgo gailestinga sesutė, ir da-
vė ką labai stiprus gert, o aš buvau labai ištroškęs.

Aš ją klausiu, kada aš turėsiu ma-
no operaciją. Ji sako aš jau po operacijos.
Aš ir vėl klausiu, ji man tą patį atsako.
Nudengiu antklode ir paklodes, ir matau kad
jau man pilvas užklijuotas. Bet jokio skau-
smo nebejaučiu. Ačiū Dievui esu po operaci-
jos ir operacija pasisekė, bet galvoju kad
vėliau turėsiu didelius skausmus.

Sesutė atnešė puodelį arbatos ir liepia miegot toliau, bet jau aš užmigt negaliu, nes labai ilgai miegojau. Tik viena labai noriu rūkyt bet neturiu degtukų. Prašau sesutės degtukų, ir ji man atnešė už degęs laikraštį, sako degtukų nebeturiu. O taip neskanu rūkyt, bet vistiek rūkau.

Jau pradedu jaust skausmus ir negaliu atsisėst, gulim kaip pagalys. Matau jau dalyja pusryčiu. Atnešė ir man. Arbatos ir puse riekutės duonos užtepta su marmeladu. Tai mano pusryčiai. Ir tą dar nesuvalgau. Gailestinga sesutė gražiai nuprausia, jaučiuos daug švežiau ir padeda atsisėst. O kaip sunku ir skauda. Kaip pradedu kosyt, labai skauda.

Jau ir pietų laikas, aš ir jaučiu esu alkanas, o toks skanus kvapas net seilė bėga. Atnešė ir man pietus. Bet ir pietūs, karališki. Ogi šaukštas ryžių. Suvalgau viską ir alkanas.

O dar kaip ant juoko. Ateina sesutė ir klausia ar skanūs pietūs, ką gali sakyt, sakau kad taip. Ateina trečia valanda, yra šeštadienis, o aš kaip tik tuo laiku turiu susitikti Pranutę ir galvoju ką ji pagalvos kaip manęs nesulauks. O man ir liūdna ir graudu, esu labai vienas. Bet kaip vėliau paaiškėjo, ji neatėjo visai, ir net nepagalvojo kad su manim negerai, esu ligoninėj.

Šeštadienį po pietų apie ketvirtą valandą sesutė liepia kelt iš lovos ir atsisest į kėde pasedėt. Aš ir galvoju, ar ji durna ar manes iš durną laiko. Man atrodo kad neįmanoma pradėt taip greit vaikščiot. Na, nieko, mėginsiu keltis, gal sesutė ir gerai sako.

Statau vieną koja ant grindų, tvarkoj, statau kitą, mėginsiu eit į kėde, porą metrų, galiu vaikščiot, bet silpnai. Besėdint kėdėj mane išmušė prakaitas, pasidarė labai silpna, jau veik

norėjau šaukt sesute, bet susilaikiau, negražu. Silpnumas praėjo, grįžtu atgal į lovą. Artinasi vizito laikas, kažin ar ateis kas aplankyt manęs. Taip, atėjo mano draugas. Daug smagiau jaučiuos, o jis klausia kas man yra. Labai ilgas ir nuobodus buvo šeštadienio vakaras, ir labai ilga diena buvo sekmadienį, tik visa laimė pradėjau vaikščiot.

Tai buvo antradienis, sesutė sako pasiruošk, šiandien išvažiuoji į poilsio namus, kur tai į Soutgaite. Isodino į ambulans ir už pusvalandžio vietoj. Pasirodo nejauku, didelis kambarys, virš dvidešimt žmonių, jaučiuos labai nesmagiai.

Poilsio namai gražioj ir ramioj vietoj, pro langą matosi ežerėlis, vasarą labai smagu, bet dabar ruduo tai atrodo nekaip. Po biškį apsipranti ir čia, bet laukiu to laiko kad greičiau paleistų į namus. Nes čia jaučiuos labai vienas, niekas neateina aplankyt, sesutės klausia kodėl pas mane

niekas neateina, ir aš neturiu ką atsakyt. Atėjo sekmadienis, lankytojų laikas dvi valandos, apsirengiau ir išėjau kad manes niekas nematytų, nes negražu bus vienam sedėt ant lovos. Nuėjau prie ežero, toliau į laukus ir grįžau kaip visi išėjo.

Jau išeme siūlus, dar viena naktis, o rytoj tai yra pirmadienis, važiuoju į namus.

Pirmadienio rytą, sakau visiems sudie, ir mus penkis išveža į namus. Nekaip jaučiuos ir namuose, sunku vaikščiot, o tokią ilgą dieną negali išsedėt namuose, tai daug ir vaikštau. Bet jau po kelių savaičių jaučiuos sveikas, reiks eit į darbą, nes netoli Kalėdos, o be pinigo nenoriu būt per šventes. Niekas neatėjo nepaklause, kaip man einasi, kaip sveikata, gal man reik ką padėt. Jaučiausi labai vienas, tas nieko, liks man ant atminties.

Grįžau į darbą, nieko negaliu kelt, tik lengvą darbą, šiaip taip krutu per visą dieną.

Prieš Kūčias darbe turėjom visi Xristmas dinner, kaip anglai sako. Skanūs pietūs, kalakutas. Po Kalėdų ir Naujų metų perkelia dirbti į kitą vietą, Rectory Rd. Nepatinka tą vieta, bet darbas eina prie galo, gal greit perkels kitur, o dar kas, šalta yra čia. Ir perkelia kitur į Bakers Hill, o koks darbas, versti bunkerius, slėptuvės buvo karo metu.

Darbas sunkus, prie compresoriaus, bunkerių sienos storos, o viso šeši bunkeriai, ūžimas didžiausias nuo compresoriaus ir nuo grąžtų, susikalbėt negalima. Šiaip netaip mes juos baigėm, buvo smagu dirbt, jau pavasaris, saulė, šilta, gražu, tik nežinia kur dabar reiks apsistot nes nesinori grįžti į seną vietą, labai nepatiko. Bet ir taip išėjo, atgal į Rectory Road, nesinori grįžt, bet ką gali daryt. Sugrįžom, nekaip jaučiames, nes čia jau suvaržyti, jau yra ir boss ir time keper, jau iš ryto turi būt ant laiko, ir vakare palikt laiku. Jau kelis išsiuntė kitur, o aš čia likau, nesmagu visai.

Vieną šeštadienį ir man pasako, kitą savaitę eisi į Askenden Rd. net smagiau pasidarė, bet į darbą važiuot jau toliau ir daugiau kainuoja. Tik pradedam darbą, tik žemė, bet greit viskas eis savo kelių, ir greit darbas įpusės. Čia gerai, smagi vieta, diena greičiau praeina, o dar sausa, šilta ir gražu.

Ir vėl susitikau Pranutę, bet Jį man netokia kokia anksčiau buvo, nežinau kas yra. Pirmadienį nėjau į darbą, iš ryto nuvažiavau prie Jos, susitikau ir vėl gerai, bet kaip ilgam nežinia, nes Jį greit supyksta, ir kaip kada visai be reikalo ir visai nėra už ką, matyt visai neapsigalvoja, o vėliau gal ir gailysi, bet aš visada apie Ją galvoju ir Ją gerbiu, nes Jį yra artimiausia mano draugė, tik su Ja galiu pasikalbėt ir Jai pasitikėt viską, nes Jį yra gražiai ir gerai išauklėta ir aš galvoju Jį man nieko nemeluoja, sako viską teisybe. Ir vėl tankiai susitinkam, pavasaris gražus, dienos šiltos, tai gražu ir važiuot ilgą kelią.

Labai bloga naujiena, labai sukrėtė mane ir labai nuliūdau, netekau labai gero mano draugo. Cannigh Tawn Hostel 1947 metais susitikom, lovos stovėjo viena prie kito, kartu dirbom, ir dabar kartu gyvenam ilgą laiką kaip broliai. Liūdna naujiena.

Dirbo ant gelžkelio jau vienuoliktus metus. Buvo labai atsargus, bet matyt žmogui buvo taip skirta. Pergyveno karą, o kur žuvo.

Tas buvo 8 gegužės 1959 metais iš Hathfield. Buvo palaidotas 20 gegužės ant New-Southgate kapų, arti jo ir mano draugo kapo, kuris ir žuvo nuo traukinio prie darbo, du kapai vienas prie kito.

Jis žuvo penktadienį dešimtą valandą, keturiasdešim penktą minutę. Sekmadienį su vienu draugu važiuojam pažiūrėt į Hertford ligoninę. Graži ir saulėtą dieną. Nuvažiuojam į ligoninę, veda mus kur jis ilsisi ramybėj. Įeinam į koplyčia, labai vėsu viduj. dega žvakė, guli vargšas, atrodo kad miega, rodos prikelsi ir jis gyvas. Bet ne, jau neprikelsi.

Liūdna ir graudu žiūrėt, ir tiesiog pats sau netikiu, ar yra teisybė ar tik sapnas. Bet teisybė, jau aš A.A. Frank gyvo daugiau nebematysiu. Jis žuvo iš mano akių, bet jo prisiminimas liks mano širdy.

Antradienį su Pranute važiuojam vėl jo aplankyt. Aplankėm, pasimeldėm, pasižiūrėjom, ir ilsėkis ramybėj draugužį. Laidotuvės, nuvežem į Lenkų bažnyčią, atlaikė gedulingas pamaldas ir nulydėjom į kapus. Daug vainikų, daug gėlių, ir žmonių nemažai. Nuo manęs ir Pranutės vainikas nuėjo į duobę kartu su grabu.

O dabar man tik lieka nuvažiuot ir aplankyt mano draugų kapus. Vasaros metu labai graži vietovė ir rami. Aš ir tankiai nuvažiuoju. Lieka tik pasakyt. Ilsėkites ramybėje Amen. Visada liksit ant mano minčių, ir tankiai aš aplankysiu ir tankiai pagelvojau. Labai sunku buvo kol biškį apmiršau ir pripratau namuose, labai buvo keista, grįžęs iš darbo nesusiedavau su kuo pasikalbėt. Tankiai matydavau per sapnus, mat negaliu užmiršt, bet su laiku

apsiraminsiu, viskas praeis, bet liks mintį. Ir dar kartą. A.A. Ilsėkitės ramybėje Amen.

Liūdna ir graudu, jau pradėjau dirbt, rankos nesikelia prie darbo.

Labai graži vasara, šilta ir graži ir sausa. Tankiai išvažiuoju pats sau vienas, negi sedėsi namuose šeštadienį ar sekmadienį kaip gražus oras. Bet ir vasara greit praėjo, ir ruduo atėjo. Pasiėmiau vieną savaitę atostogų, niekur nevažiavau, tik po Londoną. Grįžęs iš atostogų supykau su mano gangeriu ir noriu palikt visai tą darbą. Bet neatleidžia, tik perkelia į kitą vietą į Paragon Rd

Labai nepatinka čia dirbt, neturiu jokio ūpo prie darbo, bet ką darysi, turi būt, nori nenori, nes greit Kalėdos, o prieš Kalėdas nesinori ieškot kito darbo. O dar kaip tyčia, iš statybos perkelia dirbt ant kelio. Na, bet jau čia ilgai nebūsiu, tik tegul praeina Kalėdos, aš juos paliksiu ir jų darbą. Kalėdas ir ramiai praleidžiu, grįžtu atgal

į darbą ant kelio. Vieną dieną ne-
nuėjau į darbą. Kitą dieną iš ryto man sako jei
apleisiu dar vieną dieną, neateisiu dirbt, tai atleis
iš darbo. Aš sakau, aš paliekų pats, paruoškit mano
cards ant penktadienio. Naujų metų dieną paliekų
darbą, nieko, susirasiu kitą. Nuėjau į vieną vietą į
Edmonton, sako nebėra laisvos vietos, nieko nepadarysi,
žiūrėsiu kitur. Parėjau namo, nesmagu be darbo, ir
nežinia kada susirasiu, nes žiemos laikas, labai
sunku su darbais. Pavalgau pietus ir mėginsiu dar
ieškot arti namų darbo prie statybos.

Bevažiuojant autobusu į Musvell Hill
pro langą matau netoli Aleksandra Park ruošiama
vieta dėl statybos. Tas buvo pirmadienį. Sako kol kas
nepriima, bet dėl visko mėgink ateit trečiadienį
iš ryto. Ir vėl nežinia ką daryt, laukt trečiadie-
nio ar ieškot kitur darbo. Bet mėginsiu laukt
trečiadienio. Trečiadienį iš ryto einu žiūrėt ką
aš ten girdėsiu. Gerai, sako kada nori pradėt, ryt

rytą galim pradėt. Pradedu, netoli į darbą tas labai gerai. Kasam pamatams griovins, darbas nelengvas, bet niekas neragina kad dirbk greičiau, tik viena, labai šlapia, molis ir dar šalta. Nėra kur išsidžiovint, neturim pečiaus, tai iš ryto kaip ateinam į darbą tai šlapius batus turim vėl mautis ant kojų.

Vieną vakarą grįžtu iš darbo, randu išlaužtas duris, vagystė. Biškį apšvarino iš rūbų ir šiaip ko. Žinoma, aš nujaučiu kas padarė, bet ką gali daryt, ir dar prieš Kalėdas, tai buvo 1959 metais lapkričio mėnesį, gal jis to nesunaudos, gal jam Dievas nepadės. Aš jį tankiai matau kas apvogė, negalim žiūrėt, neapkenčiu jo visai, nes prisimenu kaip jis čia gyveno, galima sakyt buvo visai plikas, tai jo darbas, nes buvo girtuoklis, pinigus pragerdavo.

Dirbu į tą pačią vietą, jau pavasaris, šilta ir gražu, ir sausa.

Jau metai kaip mano draugas žuvo,
Išauso gražus sekmadienio rytas. Važiuoju ant kapų,
Ant kapų matau prie jo kapo yra kokia moteris.
Prieinu arčiau ir sakau laba rytą kaip einasi. Sako
neblogai, grįžtame kartu nuo kapų, ir aš dar nuvažiuo-
ju į katedrą. Retai nueinu pas Ją, nes nusibosta
vienam. Bet man jau labai įkyrėjo gyvent vienoj
vietoj. O Jį turi savo namą, aš jos klausiu, ar ne-
galėčiau apsigyvent pas Tave. Sako jei aš noriu
ir man patinka, galiu apsigyvent.

Jau pradėjau nesugyventi su ma-
no šeimininkais, pradėjo ieškoti priekabių ir mano
laiškai praūdavo. Pas juos atėjau gyventi 1948
metais birželio mėnesį 14 dieną. Išgyvenau čia iki
1960 metų lapkričio 4 dienos. Ilgas laikas, turėjau gy-
vent kaip namuose, bet ką padarysi su tokiais
žmonėmis, tai yra gyvuliai, taip yra turtingi ir
dreba dėl kiekvieno cento, o vaikšto apdriskę kaip el-
getos, yra sukčiai ir melagiai, be jokio išauklėjimo.

Pirmadienio vakare jiems pasakau kad aš išeinu už dviejų savaičių. Žinoma, susiraukė kaip beždžionės, jie galvojo kad aš pas juos praleisiu savo visą amžių. Žinoma jiems buvo labai nuostaba. Ir sakau ištuštinkit mano nuo knygų dėžę, kur buvo jie pasiėmes. Sako nešiandien, rytoj, aš noriu dabar ir aš einu pats pasiimt. Sako tik pamėgink. Ir aš nuėjau ir išverčiau iš dėžės ant grindų. Atėjo abu elgetos, ir vėl susikivirčiojom. Senis sako jis nori skutimo penselį kad aš atiduočiau jam.

Kaip aš po operacijos buvau ligoninėj jie atėjo mane aplankyt ir atnešė tą penselį. Jis man buvo nereikalingas ir aš jo visai nenaudojau, taip ir gulėdavo užmestas. Taip sakau še tau, jis man visai nereikalingas ir aš jo nenaudoju.

Parašiau pats sau laišką ir išsiunčiau, bet aš jo visai negavau. Jau ilgiau negalim kęst, nuėjau į post office ir pasiskundžiau kas yra su mano laiškais. Sako žiūrėsim, gal išrasim.

Penktadienį vakare grįžtu iš darbo ir užeinu pas šeiminkus sumokėt už ateinančią savaite, tai yra paskutinį kartą. Seni sako kad geriau būtų jei aš išeičiau, man dar geriau, nereiks mokėt be reikalo, nes aš čia pats nebūnu. Sako kam aš juos apskūndžiau dėl pašto. Sakau kad verti būvot, visą mėnesį negaunu anei mano laikraščio ir footbol pools coupons, ankščiau nežiūdavo, kas dabar yra, tikrai jie sudegindavo, tai dabar pamokyt reikia. Ir išeinu nuo jų, nesigailiu, nes jie nieko nevalydavo, pats viską darydavau, nusidirbdavau kaip arklys ir už nieką.

Ir apsigyvenu naujoj vietoj, kur jaučiuos patenkintas. Yra pirtis, gali maudytis kada nori ir esu kaip namo šeimininkas. Atnaujinu savo kambarį, atrodo gražiai ir yra švarus. Nieko nemoku, nieko nerūpi, maistas nupirktas ir esu išplautas ir išprosytas, kitaip jaučiuos. Žinoma, mes daug dirbam, nes penkis metus kambariai nebuvo atnaujinti, atrodo labai blogai, bet nieko, su laiku sutvarkysim.

Šeimininkė neblogą. Prisimenu praeitą vasarą buvom išvažiavę į Epping forest, abiem labai patiko, turėjom gražų sekmadienį. Jei ir toliau taip bus tai būsiu labai patenkintas.

Išsiunčia dirbt biškį toliau, į Walthamstow, bet buvau tik dvi savaites ir grįžau atgal į seną vietą. Ir vėl išsiunčia į Hendom. Dirbam šeštadienį ir sekmadienį nes darbas eina prie galo, tai jie ir skuba greit baigt. Toli važiuot bet čia būnu tik vieną savaitę, ir atgal į seną vietą.

Artėja Kalėdos. Šeimininkė išvažiuoja aš lieku vienas, tik juodas katinėlis palaiko draugystę. Nuobodu, bet ką darysi, reik priprast. Nesmagu kaip grįžtu iš darbo neturiu į ką prakalbėt, tik į katinėlį. Bet po trijų savaičių grįžta šeimininkė, na dabar tai jau smagiau, man niekas nerūpi. Namuose daug darbo, kambariai labai apleisti, reik dažyt ir popierius ant sienos klijuot, bet greit baigsim, nes jau paskutinis kambarys.

Ir vėl lieku vienas, tokia mano laimė. Šeimininkė išvažiuoja į Ceylon. Kaip ilgam nežinia, bet keliems mėnesiams. Kovo 10 dieną aš ryto palydžiu į St. Pancras stotį, ir išvažiavo į Tilbury, iš ten plauks laivu, kelionė penkiolika dienų, ilgas kelias.

Grįžtu namo, nesmagu, trūksta ko, jaučiuos nesmagiai iš pirmų dienų, nes atrodo tuščias namas. Ir vėl naujiena, siunčia į kitą vietą dirbt, į Stratham. Ilgas kelias, iš ryto reik anksti išeit, ir vakare grįžtu vėlai, kad tik ten ilgai nebūt išsiųstu kur kitur. Čia darbas tik prasidėjo, atrodo kaip karpatų kalnuose. Visa laimė kad sausa, nes labai molis. Jau šilta, jau išsirenge ir deginames ant saulės, o saulė karšta. Gaunu iš Colettes laišką iš Giblartaro. Skundžiasi kad sirgo jūrų liga ir jaučiasi nesmagiai ir nuobodu.

Susitinku Pranute, šeštadienį, turėjom gražų čėsa, aš visuomet turiu gražų čėsa su Ja.

Išsiunčia dirbt į Oxford street. Labai blogai, labai nuobodi vieta. Visa laimė kad čia būnu.

trumpai, tik dvi dienas, bet ir tos metais virto. Labai blogai vakare su parvažiavimu namo, požeminėj labai didelis susigrūdimas, traukiny suspausti kaip silkės bačkoj. Grįžtu po Velykų atgal į Streatham, ir vėl tas pats, kelionė ir darbas.

Turiu daug darbo namuose, reik apžiūrėt didelį namą, kuris paliktas ant mano rankų. Kaip kada sekmadienį bedašydama galvoju ir žiūriu kaip žmonės vaikšto gražiai apsirengęs, būtų ir man smagu, bet ką darysi, tą darbą ir reikia padaryt. Nieko negirdžiu nuo šeimininkės, ir kas yra, ir kada ji grįš, man būtų daug lengviau, per daug nusidirbu.

Gegužės pirma sekmadienį nuvažiuoju ant kapinių, uždedu draugams gėlių, ilsėkitės ramybėje Amen. Nuvažiuoju sutikt Pranutės. Pro Tottenham sunku pravažiuot, mat Spurs išlošė footbal cup, tai tūkstančiai žmonių selebraitina. Pranutė nepasirodo, jau žinau kas yra, ji negavo mano laiško, gaus pirmadienio rytą, bus per vėlu, mano kaltė.

Bevažinėjant autobusu pastebėjau traukinį pravinant, Orient daine. Galvoju gal parvažiavęs rasiu šeimininkę namuose. Pranutė neatėjo, vienas nuvažiuoju į katedrą, grįždamas išvažiuoju į Piccadilly, pasivaikštau ir parvažiuoju namo. Šeimininkės nebėra, tik katinėlis sutinka mane.

Nuobodu, nes labai jaučiuos vienas, kaip grįš šeimininkė gal bus smagiau, bet kada Ji sugrįš o gal ir greit. Parėjęs vieną vakarą iš darbo radau nuo Jos laišką, rašo, noriu grįžt, jei aš sumokėsiu už kelią, nes kitaip negalėsiu grįžti, neturiu pinigo visai. Aš yra toks žmogus, jei ką prižadu turiu išpyldyt. Parašau Jai laišką, viskas bus tvarkoj pasirūpinsiu kaip galėdamas. Ir viskas išėjo gerai, negaliu pats suprast, sumokėjau.

Vėl gavau laišką, gavo laivą ant rugpiūčio šeštos dienos. Labai ilga kelionė dvidešimt trys dienos. Tas buvo august, sekmadienio rytą gavau telegramą, ir rašo, nori mano foto ir jos visus laiškus kad man

siunte, išsiust jei taip greit kaip galiu.
Galvoju, kas čia dabar, bet aš netikiu kad nuo jos, aš
mislyju kad čia bus apgavystė, nes niekas negali suprast
ką tai reiškia. Ir dabar nežinau ką daryt, gal jį yra
ant laivo, o man tik rūpestis. Likau dieną nuo dar-
bo, apvažinėjau kur žinojau, nėra žinės. Tik laivų
bendrovė prižadėjo man išrast viską, ir duot man ži-
nią. Vieną vakarą grįžtu iš darbo, randu laišką iš
laivų bendroves ir nuo šeimininkės iš laivo.

Dabar jau žinau kas yra, jos vyras daro
ant jos vardo. Bet žmogui nepasiseke apsukt man galvos
Ir laivų bendrovė parašė kad jį tikrai yra ant laivo.
Vieną vakarą eidamas iš darbo kaimynas klausia ar aš
turiu laiko penkioms minutėms, jis turi man ką parodyt.
Paduoda man laišką, skaitau ir pats netikiu, ką jos vyras
rašo. Pareinu namo ir randu laiška dėl manės. Prirašy-
ta ko nereiškia. Ir gaunu trys laiškus, nieko aš jam ne-
rašau, laukiu kada jį parvažiuos, jį nustebs kaip jei
parodysiu tuos laiškus, nes jį nieko nežino.

Rugpiūčio dvidešimt devintą parvažiuo-
ja. Man daug smagiau, nes visi rūpesčiai nuslinko
nuo manes. Ji labai nustebo pamatęs tuos laiškus, Ji
visai to nesitikėjo. Ji parvažiavo antradienį, gavo žinią
nuo Jos motinos, motina atvažiuoja sekmadienį. As pereiu-
nu į kitą kambarį ir jaučiuos smagiai, jokio rūpesčio,
Nes užtenka, prisivarkščiojau gana į banką, ir prisidirbau
gana namuose. Dirbu toj pačioj vietoj, jau pripratau,
taip laikas ir bėga.

Dar rūpestis, jau metai laiko kaip su-
mokėjau ant kapų kad apžiūrėtų mano draugo kapą.
Nuvažiuoju ant kapų, nustebau, negaliu rast kapo, žolė
didžiausia. Rašau laišką, kas yra, kodėl nesutvarko.
Gaunu atsakymą, atsiprašo, sutvarkysim greit, ir kad aš
būsiu patenkintas. Už savaitės laiko važiuoju žiūrėt, ką
jie padarė. Teisybė, sutvarkyta gražiai, ką pižadėjo, tą
ištesėjo. Jaučiuos daug smagiau, nes gal kaip kas ir
pagalvodavo pamatęs kad aš visai nesirūpino apie
mano žuvusį draugą, Dabar galvos kitaip.

Atėjo Kalėdos, drėgnos ir šaltos, jaučiuos labai vienas. Nuvažiavau į Katedrą, grįžau ir sėdžiu vienas namuose, galvoju kaip mano brangi Pranutė leidžia kalėdas, gal viena kaip ir aš. Visa laimė kad prieš Kalėdas buvau sutikęs Pranutę, tai turiu apie ką galvot, Ji yra graži ir linksma brangioji.

Prieš pat Kalėdas visai netikėtai atvažiavo šeimininkės vyras, tas kuris rašė gražius laiškus dėl manęs. Aš ieškau progos jį užkalbint ir paklaust kodėl jis man rašė. Na ir sutikau draugą, išvadinau visais žodžiais, bet ką su juo daug kalbėt, neišauklėtas judžis. Liepiau sumokėt už mano darbo dieną kur už durnos telegramos nenuėjau į darbą. Žinoma, aš suprantu tą jis turi du vaikus, bet jei jis turėjo pinigų ant durnos telegramos, tai tegu moka. Sumokėjo.

Nauji Metai, 1962, sninga ir jau daug prisnigta ir šala. Neblogai sutikau naujus metus, tik labai gaila, nemačiau Pranutės. Aš nuvažiavau pie Jos, bet ir nesutikau. Bet pasimatysim.

Šalta žiema ir yra sniego. Nesmagu dirbt, bet ką padarysi, greit pasibaigs žiema ir bus pavasaris, tada tai bus gyvenimas.

Kovo mėnesį persikeliu į kitą kambarį, labai nesmagiai jaučiuos, nežinau kaip aš čia ilgai busiu, pačiam viršui, daug laiptų turiu užlipt ir nulipt, o jau nepripratęs, bet palauksiu biškį, nes už kambarį nieko nemoku, ir negaliu sakyt kad aš čia turiu blogai, tik nuobodu.

Jau prasidėjo pavasaris, šilta ir gražu, tik noriu greit čia baigt darbą, nes labai nusbodo važinėt taip tolį. Gal kur busiu arčiau namų. Mano ganger paliko darbą, aš turiu užimt jo vietą. Daug galvos sukimo, bet gal priprasiu. Darbas jau eina prie galo. Mano boss išvažiuoja atostogų. Vėl lieku į jo vietą. Dabar tai jau sunkiau, bet viską išvedžiau gerai, be jokių klaidų.

Ir baigėm, įdomu kur dabar. Išgirdau, į Croydon, dar toliau, dar blogiau.

Ir galvoju ką daryt, gal bus geriausia jei paliksiu darba, bet apsigalvoju, dar vieną savaite išlaikysiu, gal kas pasikeis. Ir gaunu žinią, į kitą vietą pirmadienio rytą, į Margery street, už Kings Cross.

Praėjau pro vartus ir dairausi, nes čia reiks būt kol net pabaigsim darbą, gal metai o gal daugiau. Žinoma, netoli, vėlai išvažiuoju, anksti parvažiuoju, dabar daug geriau jaučiuos. O rytoj rugsėjo penktą, bus devyni metai kaip Pranutę sutikau, žadu dirbt iki pietų, ir jei sutiksiu Pranutę, išvešiu ją kur į Londoną, pagerbsim mūsų sukaktuves.

Kažin ar Ji galės išeit, apie tai galėsiu parašyt vėliau. Taip, sutikau Pranutę. Nuvažiavome į Katedrą, ir turėjom gražų vakarą į Piccadilly. Ir kalbam kad laikas greit praėjo. Palinkėjom vienas kitam viso geriausio ir kad mūsų draugystė būtų dar stipresnė. Abu buvom patenkinti su gražiu vakaru.

Paėmiau mano dvi savaites atostogų. Bet praleisiu tik Londone. Nekoks koks oras, šalta ir lietus.

Bet buvo ir gražių dienų. Vieną vakarą grįžtu nuo Pranutis, radau žinią kad šeimininkė nori mane matyt. Jau aš žinau kam. Sako penktadienį eisiu į kitą kambarį. Čia gera žinia. Nes kur dabar esu man labai nepatinka, esu labai nuobodus.

Baigiu paskutinę savaitę atostogų. Visą savaitę su Pranute. Kaip smagu, kaip mes patenkinti abu ir linksmi. Ir vėl į darbą, kaip nesinori eit, bet ką darysi, reiks priprast. Niekur neinu, kaip su tuo kambariu esu patenkintas, tai vakarais skaitau daug. Galiu sakyt nebėra nuobodu ir liūdna, šeštadienį gal susitiksiu Pranutę, nes pasiilgau Jos labai.

Gavau žinią nuo Jos, rašė kad turi kur kitur išeit. Man sunku buvo iškęt, aš nuvažiavau šeštadienį į Clapton. Jos nebuvo. Už tai nuvažiavau į klubą ir išlošiau jack pot, penkis svarus. Trečiadienį gavau nuo Jos laišką, bet nė žodžio neparašyta. Na žinoma, aš Jei daugiau nerašysiu ir paskiau Jos nelakstysiu, iš tokios draugystės visai

nieko nežšeina, tai geriau būti vienam, tai bus ramesnė galva. Ir visai apie Ją užmiršt. Nėra ko daugiau rašyt, aš mislyju aš ir toliau gyvensiu, gyvas į žeme nelysiu. Labai gražus oras, smagu dirbt, vasara mažai tokių dienų buvo kaip dabar yra, graži bobų vasara. Arteja mano gimimo diena, ir galvoju neisiu dirbt tą dieną, nes aš tankiai mano gimimo dieną neinu dirbt. Mėginsiu susitikt Pranute, o gal Jį ir susitiks mane, pažiūrėsiu vėliau. Aš galvoju kad Ji ateis.

Taip Jį atėjo, ir vėl man smagu, aš tikėjau kad Jį ateis, nes iš pat ryto gavau nuo Jos card ir dovanėle nosinių. Nuvažiavom į Piccadilly, ir ten turėjom gražų laiką, man su Jį visuomet smagu, Jį yra linksma mergaitė. Tik nuo Jos ir turėjau pasveikinimo card, daugiau niekas manes neprisimine, aš to ir netrokštu. Atėjo ir Kalėdos. Bet labai šaltos. Nuvažiavau į Katedrą, tai ir viskas. Į party visai nebėjau, aš ir vienas turėjau Kalėdas.

Po Kalėdų ir Nauji metai. Prisnigo daug sniego ir šalta. Kažin ką Nauji Metai atneš, matysim vėliau. Naujų Metų nakty niekur nėjau, nuėjau miegot devintą valandą, taip ir pramiegojau Naujus Metus. 1963 sutikau lovoj, netankiai taip būna. Jau trečia savaitė kaip laiko sniegas ir šaltis. Nesmagu dirbt, bet mes vistiek cementuojam grindis, kažin ar nebus klaida, kaip pradės sniegas tirpt ar nesutirps musų cemento grindys, tada tai bus juokas.

Susitikau Pranute, praleidom kelias valandas kartu, bet buvo labai šalta, tai susitiksim kitą šeštadienį, gal oras bus švelnesnis. Šaltis vis laiko, dirbam tik šešias valandas į dieną, bet aš ir patenkintas, nes taip kaip sibire. Žmones labai vargsta, labai daug be darbo, nežinia kas bus toliau. Man ir jau nusibodo kūrent pečių kas vakarą, bet kiek valymo, atrodo kad greičiau būtų galas tam šalčiui, nes jau mėnesis kaip laiko, ir dar žmonės kalba kad dar mėnesį taip laikys.

Bet atrodo kad po tokios šaltos žiemos bus labai karšta vasarą, aš ta pats galvoju, bet pamatysim.

Buvo Pranutės gimimo. Kaip tyčia pasitaikė gera ir graži diena. Daug prisivaikščiojom ir laikas greit praėjo

Po šaltos žiemos, visai nebėra vasaros, nėra saulės ir lietus beveik kiekvieną dieną. Gal bus vėlyva vasara. Vėl buvo trys dienos, labai šiltos ir gražios, tai tur būt viskas, nes vėl lietus lyja.

Ir vėl nauja, šeimininkė nori kad apleisčiau jos namus, bet tas nieko, turiu daug laiko, susirasiu, bet čia ir neblogai turiu. Priežastis, labai susibarėm.

Gavau laišką iš namų, nekokios navynos, kaip ir visuomet. Kitą laišką nuo Pranutės, ji ir rašo kad turėjo kokią bėdą, ji ir yra vargdienėlis, man jos labai gaila.

Jau mano gimimo diena.

Buvom sukalbėjęs su Pranute kad ji bus su manim tą dieną. Kaip tyčia jį neatvažiavo. Sakėsi kad sirgo, bet moterims negali daug vierytį. Aš nuvažiavau pas draugę, mes nuėjom ant šunų, žinoma, aš pralošiau, mano tokia laimė. Grįžom pas mano draugę, nugėrem, ir buvo neblogo mano gimimo diena.

Pabaigiau mano darbą ir važiuoju dirbti į Totridge. Laukuose, tik skubu kad greičiau pabaigt. Iš ten į Highgaite. Ten ir baigiau. Dabar toli, į Harrow Weald. Neblogai, tik labai toli važinėt. Iš ten į Victoria, čia neblogai, bet ir ne ilgai. Į jard į Deptford. Važiuoju šeštadienį iš ryto. Niekaip negalim rast, nors esu buvęs porą kartų. Privaikščiojau, ir pagalvoju važiuosiu namo. Bet kaip tyčia suradau ko ieškojau. Dešimtą valandą, dvi valandas ieškojau.

Nepatinka, toly važinot, du kart kėlst trankinį, gal nebūsiu čia ilgai.

Nesusipykau, bet kaip sako fed up su Pranute. Atrodo per daug pradėjo iš nosies vedžiot, o aš taip nesiduosiu. Parašiau laišką, ir visą teisybę, žiūrėsiu ką jį parašys. Šeštadienio vakaras, niekur visai neinu, tingiu, ryt sekmadienis, bet ir niekur neisiu. Reik gerai atsilsėt.

Bet aš ir vėl susitinku Pranute, man jos labai gaila, nes tiek daug laiko mes buvom kartu. Atrodo nėra man ko pykt ant jos.

Neturiu pastovaus darbo, labai vairnėju, bet ir neblogai, tik biskį peršalta, nes taisom bažnyčios stogus, ir reik aukštai dirbt. Ateja Kalėdos, jau buvo pasirodes sniegas, kas žin kokia žiemą turėsim, gal ir labai šaltą. Sekmadienis, niekur neinu, nes biskį sergu, Pranutė žino, laukiu, gal jį atvažiuos jei netingės ir nebijos šalčio, nors nėra taip šalta. Nesmagu vienam, bet žinau kitą savaite susitiksim Pranute, tas gerai.

Kalėdos praėjo labai ramiai, nuvažiavau pas draugą, žinoma gerai nugėrėm, bet Kalėdos vieną kartą į metus. Nauji Metai 1964 ir praėjo labai ramiai, niekur nebuvau, nuėjau greit miegot, nes nebuvau sveikas.

Šeimininkė liepė ieškot kambario, sako jei reikalingas kambarys dėl jos sūnaus, kažin ar teisybė, gal melagystė. Čia buvo neblogai, kažin kur reiks surast kitą kur man patiks ir kad būtų ramybė.

Darbas į kitą vietą. Tik kad nebūčiau ilgai. Reik keist traukiniai ir ilga kelionė. Anksti išvažiuoju ir vėlai parvažiuoju. Reik anksti keltis. Tas blogiausia. Vasaros metu labai smagu bus čia, nes jau laukai, bet man vistiek bus nesmagu, nepatinka visai čia, tai yra į Forest Hill, Lewisham. Kaip seniai čia Anglijoj, pirmą kartą esu čia, nėra buvęs anksčiau. Laukiu kad iš ten išsiųstų.

Ir pakeičiau, bet dar toliau, tik daug geresnis susisiekimas ir darbas netoli stoties. Yra labai šalta, tik laimė kad dirbu į vidų, nes čia yra centrinis apšildymas. Reikia anksti keltis ir vėlai namo parvažiuoju. Bet atrodo ir čia ilgai nebūsiu, nes greit nusibosta į vieną vietą. O šalta vistiek, ir dar sninga, atrodo jau turėtų būti pavasaris, nes jau įpusėjęs kovas.

Susirgau, yra labai blogai kaip nėra kam apžiūrėt, vistiek reikia ko prašyt, gerai kad yra geros širdies žmonių. Parašiau laišką Pranutei kad atvažiuotų pažiūrėt, bet Ji visada išras ką nors kad negali. Aš nesuprantu kas per boba, ir kaip Jei gali būt geras. Iš tokios draugystės nieko nėra, nelaimėj žmogus apleistas.

Artėja Velykos, bet bus šaltos, nes ankstyvos, įdomu ar nebus sniego.

Dirbu septynias dienas į savaitę, visai nėra poilsio. Tas perdaug.

Ir dar kaip tyčia, kas tai pasidarė rankai, kaip kaip išeis. Už poros savaičių bus mano atostogos, dar neapsisprendžiau, ar važiuosiu ar praleisiu Londone. Kad tik gražus oras būtų.

Jau ir atostogos. Pirma savaitė šilta, saulėta ir graži. Nedaug buvau išėjęs, bet praėjo gražiai. Ir esu visai patenkintas. Antra savaitė nekokia, jau yra lietaus. Bet jau atostogos eina prie galo. Ir vėl tas pats bus, darbas.

Po atostogų grįžtu vėl į Croydon. Čia būnu tik dvi dienas. Nes darbas prie galo. Važiuoju į Forest Hill. Anksčiau buvau čia. Man čia visai nepatinka, kad tik nebūt čia ilgai. Visa laimė kad sausa, nes kaip lietus palyja, tai iš molio negalima batų ištraukt.

Labai karšta vasara, saulė kepina visą dieną be gailesčio, tenka prakaituot visą dieną.

Praleista.

Iš Croydon važiuoju į Catford.

Catford būnu vieną dieną. Čia graži vieta, tik ilgai trūksta nuvažiuot ir grįžt atgal į namus. Tiesiog ilga kelionė. Bet atrodo nesutiksiu su žmonėms, tai geriau palik.

Tai į Forest Hill. Bet susipykstu su agent. Tai į Yard. Surrey Docks. Čia neblogai, poilseo vieta. Vėl būnu vieną dieną. Sako važiuok, ieškok, į Sanderstead. O ilga kelionė. Beveik dvi valandos. Bet ir čia būnu tik dvi dienas. Ir vėl atgal į yard.

Grįžtu iš darbo, rugsėjo 14 dieną. Randu iš namų laišką. Praplėšiu, fotografija, Motina guli grabe. Labai liūdna ir graudu.

A.A. Motinėlė mirė 1964 metais, liepos mėnesį 1 dieną 7 valandą vakare.

Apsiverkiau kaip mažas vaikas, nes labai gaila Motinėlės. Taip Ji vargingai mūs augino. Tokį ilgą laiką aš Jos nematiau, o dabar likau visai vienas, tikras našlaitėlis.

Visi Motinėlės vaikai buvo susirinkę, palydėt Motinėle į poilsio vietą, tik manes nebuvo. Dabar likau vienas, svetimam krašte, toly nuo namų, negalin aplankyt Tėvelių kapous.

Bet Jie liks mano atminty taip ilgai, kiek ilgai aš gyvensiu

A.A. Brangūs Tėveliai, ilsėkites ramybėje Amen. Aš Jūsų neužmiršiu.

Parašiau Pranutei laišką ir įdėjau Mamos foto. Ką Jį Brangioji pagalvos

Iš yard nuvažinoju vienai dženai į Croydon. Ir vėl grįžtu atgal į yard.

Nespėju apšilt ir vėl į kelione, į Kilburn. Darom scafolding į bažnyčią, pavojingas darbas, bet nieko, prie visko reik priprast. Iš Kilburn į Carpender Park, jau laukuose, ir vėl scafolding

Bažnyčia. Įdomi bažnyčia, trys šimtai metų kaip statyta, gražus darbas.

Šeštadienis, gražus ruduo, greit eisiu sutikt Pranute, jau seniai mačiau, gal eisim į kiną. Susitikau Pranute, nuėjom į kiną, labai patiko. Ir vėl į Carpenders Park. Nuvažiuoju iš ryto, labai lietus lyja, negalim dirbt, parvažiuoju namo, išsidžiovynu ir grįžtu atgal į darbą į yard.

Bet tik grįžtu į yard, sako važiuok į Forest Hill, ten tavęs jau laukia. Nuvažiuoju, naujiena, turiu imt ganger darbą. Nelabai aš patenkintas. Nes labai didelis darbas, kažin ar aš sugebėsiu, bet mėginsiu.

Ir pradedu, iš karto neblogai, jei taip visą laiką bus, tai būsiu patenkintas, ir laikas greit bėga. Kaip nuėjau iš pirmų dienų labai lietus lijo, bet ir vėl gražios dienos, ir sausa, tas labai gerai, nes labai molis, negalima kojų ištraukt.

Sekmadienis, labai graži ir saulėta diena, greit važiuosiu susitikt Pranute ir eisim į kiną, gal matysim gražią filmą.

Atėjo gimimo diena, dirbau puse dienos, susitikau Pranute, nuėjom į kiną, bet buvo labai šaltas vakaras, kad net neišgeriau anei stiklo alaus.

Sekmadienis, graži diena, saulėta ir šilta, bet kad turiu slogą, reik sedėt namie, ir galvoju ar galėsiu eit dirbt pirmadienį.

Atėjo Kalėdos, labai šaltos ir buvo sniego. Kalėdos buvo ramios, kažin ką atneš Nauji Metai, gal šaltį ir sniegą.

Jau ir nauji metai 1965.

Šalta, šlapdraba, lietus, sniegas, viskas iš karto. Tai tokia žiema. Mečiau ganger darbą, kas iš to, nusidirbi, ir didelis galvos sukimas. O dabar kaip esu darbininkas tai man niekas nerūpi, o gal greit kur išsius, nes jau čia labai nusibodo ir toly važinėt.

Daug prisnigo ir šala. Atėjo žiema Kovo mėnesį. Turėtų būti pavasaris. Matyt bus vėlyvas. Nesutinku su agent į darbą, ir jau noriu iš tos vietos bėgt. Kaip tyčia vieną dieną atvažiavo mano senas governor, kuris priėmė mane į tą statybos firm dirbt. Ir jis pradėjo mane prašyt kad aš eičiau dirbt pas jį. Žinoma aš sutikau.

Su mano agent labai susibariau, iš ryto atėjau į darbą, sako važiuok į Catford. Aš net nusidžiaugiau, ir čia aš jaučiuos visai gerai.

Jau tikras pavasaris, saulė, šilta, gražu, netoli Velykos, gal bus gražios Velykos ir šiltos.

Velykos atėjo, griaustinis, žaibas, lietus ir sniegas. Ir šalta labai, galima sakyt taip kaip Kalėdos, baltos. Gal sekminės bus šiltesnės.

Visai nebėra vasaros, šalta ir lietus. Ką turėtų saulė kepint, nes vasara. Bet jau jį tikrai baigiasi. Greit baigsim darbą į Catford, nežinia kur tada, gal ir paliksiu savo firm.

Nu ir pradėjo saulė kepint, jau antra savaitė, vasara sugrįžo rudenį, žinoma ilgai taip nebus. Išvažiavau laivu į Margate, per Southend, buvo smagi kelionė. Sutikom daug laivų, įdomu, nes jau dvidešimt metų kaip nebuvau ant jūros.

Ir dar išvažiavau į Margate iš Southend ir buvo graži dieną, įdomu išvažiuot, man tas labai patinka, smagi kelionė.

Rugsėjo mėnesį iš Catford perkelia dirbt į Paddington, Qeens Park. Nekaip patinka, bet apsiprasiu, ir neilga kelionė. Jei patik tai ir liksiu čia. Tankiai su Pranute nueinu į Stage Show, ir maton daug groups, top pops. Daviau Pranutei pinigų dėl žiedo, nenusipirko ir nežinau kur Ji pinigus išleido.

Neilga būnu Queens Park. Bet ir gerai, nes kaip lietus palyja, tai negalima išbrist, labai molis, ir labai nuobodi vietą.

Dirbu į Russel Sqoure, netoli nuo namų

ir anksti namo parvažiuoju, tas man labai patinka, daugiau turiu liuoso laiko. Ir noriu čia likt, bet nežinia kaip ilgai busiu.

Labai gražus ruduo, tikra vasara, ir labai šilta, tur būt bus labai šalta žiema.

Neilgai ir į Russel Sqouse, ir gerai, nes važiuoju į jard. Tikras poilsis. Bet už poros dienų vėl į Catford. Tas neblogai, nes į vieną vietą greit nusibosta. į Catford daugiau reikia dirbt su galva kaip su rankom, bet įdomus darbas ir daug galvos sukimo. Bet tas gerai, mokinuos. Čia ir jau baigiu, ir sako šeštadienį važiuok į Croydon vienai dienai. Ir vėl atgal į yard. Ir labai gerai būtų kad čia likčiau iki kalėdų, nes dabar labai šalta, ir blogiausias laikas į metus.

Visai netikėtai, kur visai nesitikėjau, šeimininkė liepė išsikraustyt, davė keturias savaites laiko. Prašiau kad paliktų, bet atsakymas ne.

Reik ieškot, bet ir radau, iš karto.

Gavau virtuvę ir kambarį. Biskį brangiau, bet daug geriau ir smagiau. Gyvenu taip kaip į šeimą. Persikrausčiau 12 lapkričio. Išgyvenau daugiau kaip penkis metus. Buvo neblogai, bet gerai kad ir išėjau, nesigailiu. Dabar gyvenu į Harringay, turiu gražus kambarius, ir labai švarų. Buvo atvažiavęs Pranudė, jei labai patiko. Vieną vakarą nuėjau maudytis, kaip tyčia kaip mano, sprogo vandens šildytuvas. Buvau labai laimingas, Dievas pasigailėjo. Galėjo baigtis labai liūdnai. Tik galva skaudėjo ilgai. Ir kol kas nėra kur išsimaudyt.

Jau netoli Kalėdos, labai šalta, o aš jau laukiu, nes turėsiu dvi savaites atostogų, gerai atsilsėsiu. Kaip tik pradėjo šalt, aš noriu bėgt į jard iki mano atostogų, bet svajonės neišsipyldė. Paskutinė savaitė prieš Kalėdas į Russel Square, kaip tyčia. Bet nieko, keturias dienas atlaikysiu, o penktadienį į jard, ir ant gero išgėrimo, taip ir padariau.

Penktadienį nuvažiuoju į jard, bevežt nieko nedarom, einam išgert.

Gerai nugerėm, ir aš užmiršu apie darbą dviem savaitem, ir turėt gerą poilsį.

Kalėdos praėjo ramiai, buvo šaltos ir lietus. Nauji metai 1966 ir ramiai atėjo, kažin ką gero jie atneš. Jau ir baigiasi atostogos, tingėsis pradėt darbą, bet jau bus smagiau, nes lauksim pavasario diena po dienos.

Bloga žiema, šaltis paspyrė, o jei ne šaltis tai lietus, mane ir paguldė savaitei į lovą gripas, žiauri liga. Jau man labai nusibodo į jard keturis kart turiu keist busus ir traukinius.

Vieną kartą susipykstu su foreman ir išsikeliauju į Paddington. Bet man čia patinka, daugiau uždirbu, ir neužima tiek laiko į darbą ir iš darbo. Tai mėginsiu čia likt kol net baigsim darbą, prieš Kalėdas.

Pavasaris, porą dienų buvo gražių, Velykos ir buvo gražios, po Velykų turėjom kelias dienas gražias, bet vėl atšalo.

Jau greit bus sekminės, bet šalta ir lietus lyja. Tik porą savaičių buvo gražu. O taip kaip rudenį. Ir vėl važinoju toly dirbt. Į Roehampton. Ilga kelionė. Ir jau laukuose. Bet neilgai būsiu čia, greit baigsim.

Netaip išėjo kaip galvojau, apie keturis mėnesius išbuvau. Bet ir neblogai buvo čia. Buvo smagi kelionė, pervažiuot visą Londoną.

Bet dar taip toly į darbą nebuvau, į Kent, Edenbrige. Jau visai į laukus, bet atrodo čia labai gražu į vasarą, gaila aš čia į rudenį, labai ilga kelionė, reik važiuot beveik dvi valandas. Gerai kad tik dvi savaitės, greit prabėgo, ir vėl atgal į Paddington, crazy site, bet ir čia neblogai, netoli namų, tiko po penkios būnu namuose. Bet ir iš Paddington važinoju tankiai į kitas vietas, važinoju porai dienų į Roehampton, o gal ir ilgiau. Jau netoly Kalėdos, turėsim dvi savaites atostogų.

Oras visai neblogas, Kalėdos gal bus gražios ir šiltos. Nes bus mano dvi savaitės atostogų kur neturėjau vasarą.

Kalėdas praleidau lovoj, sloga ir viskas buvo iš karto. Ir buvo labai šalta, mažai kur buvau išėjęs. Jau nelauksiu su atostogom taip vėlai. Žiema buvo nebloga, negalima peikti, kad visos tokios būtų.

Velykos labai ankstyvos ir šaltos, ir lietingos, nedaug ka skiriasi nuo Kalėdų. Jau baigiu darbą, galvoju kur dabar bus sustojimo vietą.

Dulwich, sustojimo vietą. Ilgas kelias į darbą, reikia anksti keltis, bet jau aš pripratęs. Bet dar daug darbo, praeis daug laiko kol baigsim, ir sunkus darbas.

Labai karšta vasara, prakaitu išpyltas visą dieną, net nesmagu. Bet jau artėja atostogos, jau tik porą dienų liko.

Žiūrėsiu kaip praleisiu vasaros atostogas, gal labai smagiai. !

Nekokios atostogos, beveik niekur nebuvau išvažiavęs, draugas ligoninėj, tai lankiau kas diena. Bet jau baigiasi darbas, galvoju kur dabar mane siųs.

Wood Green, visai prie namų, daug vietos, didelė statyba čia bus, bet man kas tai čia nepatinka, gal apsiprasiu. Žiemos metas, lietus, didelis purvas, šalta, netoli Kalėdos, trumpos dienos, bet greit gal bus pavasaris, bus daug smagiau.

Kalėdos buvo neblogos, bet po naujų metų per vieną nakty tiek prisnigo, kad net sustojo visas judėjimas. Gerai kad nelaikė ilgai, viena savaite. Bet jau eina geryn, jau ilgesnis dienos ir laukiam pavasario.

Pavasaris buvo neblogas, bet vasara visai bjauri. Beveik kiekvieną dieną lyja.

Turėjau vieną savaitę atostogų. Lijo kiekvieną dieną, mažai kur buvau išėjęs, galiu sakyt nebuvau visai persirengęs išeiginiais rūbais. Bet jau mes statyboj jau baigiam išlyst iš žemės, ir nėra taip purvo. Nuvažiuoju porai dienų į Earls Court, gerai dėl pasikeitimo. Už poros savaičių turėsiu atostogas, gal bus geresnis oras.

Lietus lyja beveik kiekvieną dieną ir griaustinis dažnai trankosi.

Kitą savaitę atostogos, gal pasitaisys oras, galėsiu kur išeit, bus daug smagiau.

Mažai kur buvau išėjęs per atostogas, nors oras buvo neblogas, jau aptingau kur vaikščiot, senatvė. Dar Kalėdos toli, bet oras šaltas, ar nebus šalčio ir sniego.

Wood Green nesutinku su boss, bet ir gerai išėjo. Galiu sakyt, ne jie mane išsiuntė, bet aš pats juos palikau.

Į Totenkam. Ir čia yra smagu, ne-dirbam siunkiai, nedaug žmonių, žresiog atostegos. Prieš pat Kalėdas turėjau nelaimę, galėjo liūdnai baigktis, ačių Dievui, laimingas buvau, bet labai susitrenkiau, ir skauda šonas, negaliu gerai atsikosyt, kvėpuot ir sunku.

Jau ir kalėdos, bet šalta, ir snegas pasirodė, ir laikosi, nesmagu dirbti,

Jau treti metai kaip Pranutės nemačiau, liūdna man be jos. Labai tankiai apie ją galvoju, Dievas žino ar aš ją susitiksiu, būtų labai gražus susitikimas. Jau vėbai ir prie jos nuvažiuoju, kaip pasidarys šilta, nuvažiuosiu praeit pro jos namus. Kažin kaip jei einasi, kaip jos sveikata, nes ji skūsdavosi ankščiau kad nėra sveika. Gal kitais metais susitiksim, gal turėsim daugiau laimės, gal ji pakeis savo nuomone, gal grįs atgal prie manes, aš būčiau labai laimingas.

Naujų Metų išvakarės, nesu sveikas, yra šalta, nesinori kur eit, smagu namuose.

Kaip kelsiu iš ryto, tai jau bus 1969 Metai. Ką gero jie atneš, gal jie grąžys mano Brangią Pranute, Dieve duok.

Sausis, labai nepastovus oras. Šaltis ir lietus, labai drėgna ir purvas statyboj, bet diena po dienos laukiam gražesnio oro, diena jau ilgesnė ir saulė keliasi aukščiau.

Vasario pradžioje ir vėl į naują vietą. Skovedickt. Dar neapsistojau į Tootenham, ir jau reik palikt. Gerai buvo ten, netoly namų. Bet visuomet taip yra, kur gerai, ten ilgai nebūsi. Bet nieko, priprasiu. Darbas viduj, mokykloj. Man tokie darbai nepatinka, nepripratęs dirbti viduj. O čia kaip tyčia, taip suspaudė šaltis ir privertė sniego, net spirga. O aš mokykloj prakaituoju, per šilta, bet vasarą bus nesmagu.

Kelioms dienoms važinoju į Plumstead Common. Dar nesu buves toj apylinkėj. Susižinosiu ryt, tik žinau ilgas kelias.

Daugiau kaip pusantros valandos truksta kelionė, visa laimė pavasaris, ilgos dienos, tai ir nėra nuobodu į traukinį sedėt, bet man čia patinka, geras darbas, baŕnyčioj. Tik reik ankstį iš ryto išeit, ir vėlai parvažinoju. Kaip aš niekur vakarais neinu, tai man tas nieko nesudaro.

Ir vėl atgal į Shoerdicth. Ir vėl tas pats, vaikų klyksmas ir tas laipiojimas laiptais. Smagu, vaikai atostogose, taip ramu, geriau dirbt. Labai dideli karščiai, jau kelios savaites kaip degina, turėjau savaitę atostogų, ir nebuvo gerai, per karšta, galiu sakyt niekur nebuvau. Ir vėl važinoju, į James Park. Darbas viduj, dirbam į trečią

aukštą, ir viskas reikią į viršų užnešt, ir viską žemyn nunešt, veržiam sienas. Kaip vakaras ateina, kojos skauda, bet gal priprasiu, o gal nebūsiu ilgai.

Labai gražus ir šiltas ruduo. Vasara ir buvo graži, mažai toks gražus oras būva. Prisimenu kaip susitikau pirmais metais Pranute, ir buvo labai gražus ir ilgas ruduo, bet tas buvo ilgas laikas atgal, nebeturiu Pranutės, viskas liko tik atminty, bet aš Ją visuomet prisimenu.

Ir vėl į kelione, į Earls Court. Bet aš gerai žinau, nebūsiu ilgai, taip ir buvo. Neblogai ir neilgai, trys savaitės, ir vėl į St. James, Namas keturių aukštų, reikia nuimt vieną sieną, žinau darbas bus sunkus ir pavojingas, nes siena skilės pusiau, bet nebus blogiau smerties, atlaikysiu.

Labai šalta, o čia toks darbas, negali prie jo sušilt. Jau ir sniegas pasirodė, atrodo bus sunki žiema.

Labai susirgau prieš pat Kalėdas, gripas, ir šį kart buvo labai geras, gerai primušėjo šį kart, bet ačiū dievui, praėjo, kūčiose pradėjau vaikščiot, bet Kalėdos buvo nekas.

Jau ir nauji 1970 metai.
Dievas žino ką gero jie atneš ar laimingi bus.

Buvo daug šalčio ir sniego, ir Velykos buvo ankstyvos, šaltos ir ūkanotos, bet prieš sekmines pradėjo degint. Per sekmines nėjau į darbą, buvo labai šilta diena, nuvažiavau prie Pranutės, ir kaip tik sutikau Ją.

Labai šilta, darbas baigtas į James Park, ir net Southfields. Graži vieta, bet ilga kelionė bet girdėjau nebūsiu ilgai, nes manes laukia kitur, bus arčiau namų.

Pranutės gimimo diena, nuvažiojam į

Oxford stret į kiną, matėm filmą bet nekokią, man nepatiko, daug apvaikščiojom net kojos skaudėjo, ir labai suvargom, Pranutė sakė turėjo gražią dieną, bet jį nėra dėl manęs kokia buvo.

Aš Pranutės nebuvau matęs beveik keturis metus. Taip išėjo, kad paliko nieko nesakęs. Žinoma, aš prie jos prisipratęs, ji yra dėl manęs visas džiaugsmas.

Atėjo mano atostogos, oras neblogas, susitinku Pranutę, nueinam į kiną, ir abu patenkinti, ir laikas greit bėga, ir vėl atgal į darbą, bet greit imsiu kitą savaitę.

Labai karšta, graži vasara, per graži dirbt. Nuo darbovietės matyt kaip žmonės deginasi ant saulės, bet ką darysi, ne aš vienas taip dirbu.

Antra savaitė atostogų, nekas, jau dienos trumpos, saulė jau netaip šildo. Paskutinę dieną atostogų sutikau Pranutę,

ir palydėjau ją, nuėjo matyt jos mama, jei sulauksiu kitų atostogų, išvažiuosiu su Pranute kur.

Jau ir Kalėdos čia pat. Kūčių dieną sutikau Pranute, išgerėm po vieną. Kalėdos buvo šaltos ir su sniegu.

Jau ir 1971 metai. O šalta, pašalės, ir kaip ilgai laikys taip. Šalta ir statyboj, o blogiausia, labai ilga kelionė. Ir vėl, į Kilburn, bet būnu porą dienų, iš ten į Bond street. Trumpa kelionė, bet darbas, dulkės ir viduj, nelabai patinka, apsiprasiu, gal ilgai nebūsiu, nes čia ir neperdaug darbo.

Galima sakyt, žiemos kaip nebuvo, jau dienos ilgos ir saulė kyla aukštyn, artinasi prie pavasario.

Į Clapham Jun. Darbas viduj, bet kol kas esu patenkintas. Paimu savaitę atostogų, oras gražus, bet atostogos nekokios.

Dviem savaitėm važinoju į Enfield Chase, darbas bažnyčioj, ir vėl atgal į seną darbą. Vieną savaitę į Stokwell.

Mano firm banksutaoja. Su ją pradėjau 7·1·1960. Baigiau 2·8·1972.

Gaila, turėjau smagų čėsą, ir gerai buvo. Turiu gerą prisiminimą. O dabar lauksiu mano uštarnautų pinigų. Likau be darbo, Bet vieną dieną atvažiavo į namus ir davė darbo. Į Caledonian Rd. Headway Firm.

Pirmą kartą girdžiu apie ją. Ir pradedu dirbt. Neblogai, tik pradėjau dirbt, viso keturias dienas, visa statyba į straike, ir vėl be darbo, žiūrėsiu kas bus toliau. Ir man patiko, nes buvo netoli namų. Ir buvo ilgas darbas, dviem metams.

Tai ir sėdžiu be darbo, labai šiltas ir gražus oras, kaip tyčia, to ir reikia, ir tas gerai, atsilsėsiu po ilgo darbo.

Gaunu žinią nuo Pranutės, Mama į ligonine, žinia nekokia, nes jau yra seno amžiaus. Turiu daug laiko, tankiai nuvažiuoju į ligonine į Whips Cross. Ligoninė labai gražioj vietoj ir labai didelė. Susitinku Pranute, jei kiek smagiau kaip mato mane. Tik bėdavoja kad liks viena, man ir atrodo.

Vieną sekmadienį vakare skambina ir sako, jau mamos nebėra, jau paliko šį pasaulį, privargo gana, gal ir laimingesnė dabar-ilsėkis ramybėje amen. Nuėjom pažiūrėt kaip buvo į grabą, daug gražesnė atrodė kaip gyva, pilno veido ir su šypsena, patenkinta.

Gražiai palaidojom, buvo graži ir šilta diena, bet Pranutė liūdna, apsiparas.

Gaunu laišką su mano uždarnautais pinigais už tą ilgą časa ir esu labai patenkintas ir laukiu daugiau dar iš mano firmos, gal gausiu kada.

Gaunu laišką iš firm ARRNE, ar aš interesuojuos dirbt dėl jų, nes jie perėmė mano firmos darbus, ir pradet dirbt į tą pačią vietą kur dirbau. Pradėjau rugpjūčio 19d.

Ir pradėjau, neblogai, beveik visi tie patys žmonės kur ir ankščiau dirbom. Netoly Kalėdos, bet oras labai nepastovus, lietus ir šalta o gal ir bus ir sniego.

Kalėdos šaltos ir greit praėjo, turėjau savaite atostogų bet kas iš to, kur gali išeit, nesmagu.

Jau ir 1973 metai ir vėl į darbą, atostogos pasibaigė ir vėl tas pats. Norėjau palikt mano darbą, bet vėl naujieną, firm atleidžia mane iš darbo, aš to ir norėjau.

Atleido mane sausio 19 dieną ir vėl be darbo. Išbūnu vieną savaite be darbo, bet aš pats susirадau darbą, į parką, ir pradėjau dirbt. Neblogai, netolį namų ir

žiūrėsiu kaip toliau bus, bet kaip kada reik dirbt šeštadienį ir sekmadienį, bet už tai gauni dvi dienas of per savaite.

Parke neblogai, labai šilta vasara, ir nenobodu, nes čia visuomet yra žmonių. Bet jau musibodo ir čia, ar tik nebegsiu iš čia. Netoli Kalėdos, paspaudė šaltės, užšalo ežeras, visur ledas ir labai šaltos naktys. Palauksiu kol sušyls, o tada žiūrėsiu.

Praėjo Kalėdos, šaltos nesmagios, ir nuobodžios, galiu sakyt praleidau vienas. Ir 1977 metai, ką gero atneš.

Pradejau dirbt prie gyvulių, į parką, smagu prie jų, yra daug darbo, ir reikia dirbt kas antras šeštadienis ir sekmadienis, bet ir prie to pripranta.

Labai graži ir šilta vasara. Laikas greit bėga kaip vanduo, darbas nesunkus, bet biškį nuobodus.

Atsisakau nuo gyvulių nenusibodo bet tas kur su manim dirba palieka labai nešvaru, ir aš turiu sunkiai dirbt kol apvalau viską. Mėginu gaut kitą darbą, ir gavau.

Daug smagesnis darbas neviename vietoj, ir diena labai greit praeina. Ko daugiau padarysim, daugiau pinigų gausim - Bonus.

San Michele Knyga.	325
San Michele Knyga.	308
Valentina.	141
Raštai.	855
Raštai.	631
Raštai.	580
Balutis.	128
Dangaus ir žemės sūnus.	206
Dainavos šalies senų žmonių padavimai.	221
Liepsnos ir apmaudo asočiai.	304
Lieptai ir bedugnės.	279
Kalnų giesmė.	201
Karoliai.	277
Namas Geroj gatvėj.	266
Naktys Karališkiuose.	168
Doleris iš Pitsburgo.	57
Džiunglėse.	175
Daktaras Dolitlis ir jo gyvuliai.	126
Džiunglių Paslaptys.	112
	5360

Vėjas iš Rytų.	151
Alkana žemė po Vasaros Dangum.	483
Don Kamiliaus.	324
Eldorado.	150
Europos Geografija.	192
Gimtasis Kraštas.	157
Ganyklų Vaikai.	108
Emigranto Dalia.	413
Eskimas Kekas	168
Dainavos Šalies Senų Žmonių Padavimai.	252
Delfino Ženkle.	234
Daktaro Dolitlio Paštas.	363
Egzaminai.	206
Netekėk Saulele.	473
Gestanti Saulė.	218
Dalevskių Šeima.	226
Flamandų Legendos	194
200 Šypsnių.	95
Dėdės Tomo trobelė.	150
	4457

Girių Sargai.	210
Giedra Visad Grįžta.	215
Gylys.	107
Gyvačių Lizdas.	282
Gimdytoja.	133
Gyvenimas Dega.	163
Gyvenimas Prusu Lietuvoje.	47
Grandinės.	160
Gundymai.	143
Graži tu Mano brangi Tėvynė.	558
Geri Namai.	468
Nansenas	316
Geležinis Vilkas.	256
Urviniai Žmonės.	280
Už Jūrių Marių.	410
Tykusės Donas.	533
Raudonieji Viduramžiai.	301
Tylusis Donas.	471
Išu Sostinės [illegible]	160
	5213

Tylusis Donas.	430
Kartuvės.	103
Tylusis Donas.	446
Irkos Tragedija.	352
Ištekėjimoje Žolė.	254
Išdžiūvusi Lanka.	233
Kaip jis ją Nužudė.	124
Jūros vartai.	262
Inteligentų Klubas.	127
Iš Mūsų Kovų ir Žygių.	87
Karas ir Taika.	466
Karas ir Taika.	440
Karas ir Taika.	518
Karas ir Taika.	486
Tą šaltą žiemą.	238
Kolomba.	220
Išdavystės Kelių.	262
Ji vėl namie.	217
Judas Iskarijotas.	104
	5369

Janina arba Naujoji Moteris.	239
Jo Tėvų Dievas.	146
Jūros Veždrodžiuose.	155
Juoktis Sveika.	123
Savanoris.	254
Kalnų Dvasia.	206
Kritusieji už Laisvę.	195
Knyga apie Karalius ir Žmones.	39
Kuprelis.	162
Kinas.	397
Knygnešių Pėdsakais.	295
Kelionė.	259
Karo Takas.	190
Kur Nemunas Teka.	131
Kai knygas Draudė.	115
Kraštotyra.	417
Karavanas.	112
Kultūrinės Gelmės Pasakose.	357
	3892

Kelionė aplink Pasaulį.	423
Karaliai ir bulvės.	212
Karklupėnuose.	224
Kaimietiškoji Psalmė.	189
Kryžkelės.	401
Kalvotoji Žemaitija.	143
Karalius Andrius.	302
Kerštuolių Miestas.	202
Baltos Vėliavos.	275
Lietuvos Istorija.	947
Komediantė.	295
Kai jūra atslūgsta.	276
Lietuva Sovietinės agresijos dokumentuose.	86
Liūdna Pasaka.	
Lietuva 1917 metais.	56
Lordo Seymuro pabėgimas.	219
Mūsų Metai.	240
Mūsų Senovė.	865
	5255

Lūžiai.	300
Nulis ir Begalybė.	184
Lietuvių Protėviai Mažoje Azijoje.	283
Laikrodininko Atminimai.	44
Raštai.	668
Katališkoji Lietuva.	575
Lietuvių Tautos Praeitės.	172
Lietuva Caro ir Kaizerio Naguose.	508
Lietuviškasis Pamarys.	336
Laimingasis tai Aš.	293
Lietuvių Apysakos.	132
Lietuvos Vargai.	33
Laisvės Besiekiant.	405
Legendos apie Ilgesį.	128
Milžinų Rungtynės.	203
Vaižgantas.	484
Vaižgantas.	502
Mes ateinam.	335
	5581

Mes ateinam.	280
Lietuvos Pajūrio Padavimai.	111
Mano Dėdė ir mano Klebonas.	189
Martynas Skroblas.	213
Motulė Pavilioja.	43
Lietuvių Sukilimas Vilniuje.	94
Devintas Lapas.	472
Lietuva.	176
Visaip Atsitinka.	272
Šventojo Petro Šunynas.	234
Mirusios Sielos.	290
Mikrobų Medžiotojai.	452
Magiškuoju kilimu į Vilnių.	331
Moters Širdis.	267
Mielas Klajūnas.	212
Mūsų Vargai.	116
Kovo Ketvirtoji.	240
Raktas į Senąjį Testamentą.	530
Meilė Trikampy.	219
	4,741

Medinis Arklys.	189
Motinos Tragedija.	335
Motulė Pavilioja.	262
Ąžuolai Piliakalnyje.	205
Mūsų mažoji Sesuo.	104
Naktis ant Marių.	345
Našlaičio Dalia.	139
Napoleono ir Žozefinos.	254
Nuodėmių Gatvė.	305
Nemuno Sūnus.	428
Miškutis Samtininkas.	110
Karys.	3020
Vilniaus dabartis ir Rytdiena.	124
Naujas Gyvenimas.	155
Naujan Gyveniman.	182
Nemuno Sūnūs.	280
Novelės.	63
Naujos Gadynės Prieaušryje.	32

The End of the Fourth Reich.	142
Rome fell Today.	336
Tales from the Don.	286
Escape or Die.	189
Spymaster.	190
Four Men.	155
I Said the Spy.	435
The Lonely Warrior.	247
A Child at Arms.	258
Night Witches	272
Full Circle.	302
As far as my feet will carry me.	222
Five Chimneys.	221
Kizilkar Red Snow.	175
The Painted Bird.	222
The Last Heroes.	192
Soldier's Women.	416
The Real Enemy	159
The Race for the Rhine Bridges.	296
	5725

The Sea Break.	224
The Sky Remembers.	155
The Real War.	366
Land and People of Rusia.	96
The Climate of Hell.	318
If I Die in a Combat Zone.	189
The Bridge on the River Kwai.	189
Women of Courage.	237
The Unseen Eye.	191
The Last Days of Hitler.	285
Attack Anzio.	186
Torpedo Squadron.	159
Wake Island.	159
yesterdays Enemy.	158
Armoured Doves.	128
Ascalon.	128
Wind in the Wires.	175
Malta at Bay	108
The Rat Patrol.	223
	3674

The Long Road Home.	173
None But the Brave.	204
Dive in the Sun.	257
The Highest Hell.	188
Devils of the Desert Hell.	127
A Battle is Fought to be Won.	191
Children of the Reich.	287
The Long Silence.	188
Commando Extraordinary	250
The Advance from Mons.	223
Command Decision.	189
Combat Pay.	250
Caravans.	370
Underground From Posen.	157
The World that Summer.	187
years of Combat.	384
Shanghay Harvest.	294
The Memoirs of Field Marshal Montgomery.	575
	4494

Lets We-Forget.	287
I Want to Live.	257
Defeat Into Victory.	448
Rommel.	288
The Caine Mutiny.	550
Confessions from an Escort Agency	167
The Lonely Sea and the Sky.	398
Women Pilot.	187
This Calder Range.	443
The Shepherd.	123
Martyrs and Fighters.	254
Eagles of the Reich.	281
Prinz Albrecht Strasse.	279
Von Ryans Return.	270
Stalins Secret War.	381
Breakthrough.	220
Desert Commando.	156
Saffrons War.	220
The Legion of the Damned.	284
	5,493

Commandant of Auschwitz.	282
Legions of Death.	255
Ghost Division.	189
Red Road.	144
Return from Vorkuta.	144
War Song.	206
SS Panzer Battalion.	157
An Agent on the other Side.	258
Dieppe August 19.	185
The Bastard Brigade.	127
Forgive Me Natasha.	203
The Berlin Bunker.	412
The 20 th of July.	349
Baptism of blood.	221
The Gulag Rats.	206
Stand by to Die.	128
Legionnaire.	314
Soldier of fortune.	176
The Bridge at Kilometer 575	192
	4148